

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Vår beteckning
2058/2011

Stockholm 2012-03-14

Enligt sändlista

REMISS**Förslag till ändring av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter och allmänna råd (TLVFS 2008:1) om statligt tandvårdsstöd till den 1 januari 2013**

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV), översänder härmed förslag till ändring av föreskrifter och allmänna råd om statligt tandvårdsstöd.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

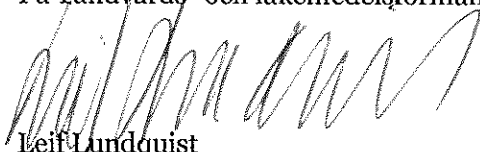
Samråd har skett med Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Läkemedelsverket.

Synpunkter på förslaget ska vara Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket tillhanda senast den 27 april 2012.

Skicka gärna ert yttrande med e-post till registrator@tlv.se. Vi är tacksamma om ni kan skicka ert yttrande i Word-format för att underlätta vårt sammanställningsarbete. Om ni önskar kan ni även skicka en pdf-fil eller ett undertecknat exemplar per post. Var vänlig och ange diarienummer (dnr 2058/2011) i svaret.

Frågor under remisstiden kan ställas till Lars Sjödin, 08-568 427 03, lars.sjodin@tlv.se
Barbro Hjärpe, 08-568 427 02, barbro.hjarpe@tlv.se eller Caroline Klofelt 08-568 427 17, caroline.klofelt@tlv.se

På Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets vägnar

Leif Lundquist
Chefsjurist

Bilagor:

- Sändlista
- Konsekvensutredning rörande förslagen ändring i Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter och allmänna råd (TLVFS 2008:1) om statligt tandvårdsstöd, till 1 januari 2013
- Bilaga - Föreslagna ändringar i TLVFS 2008:1 med separata konsekvensutredningar för varje ändring, januari 2013

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Box 22520 [Fleminggatan 7], 104 22 Stockholm

Telefon: 08 568 420 50, Fax: 08 568 420 99, registrator@tlv.se, www.tlv.se

Org. nr 202 100-5364

Sändlista

Datainspektionen	datainspektionen@datainspektionen.se
Dentallaboratoriernas riksförening	Samma adress som Sveriges Tandteknikerförbund
Föreningen svensk dentalhandel	fsd@branschkansliet.se
Försäkringskassan	huvudkontoret@forsakringskassan.se birgitta.rosengren@forsakringskassan.se
Handikappförbundens samarbetsorgan	hso@hso.se
Konsumentverket	konsumentverket@konsumentverket.se
Läkemedelsverket	registrator@mpa.se
Odontologiska högskolor	
Institutionen för odontologi Göteborg	registrator@gu.se
Institutionen för odontologi Stockholm	registrator@ki.se
Institutionen för odontologi Umeå	registrator@umu.se
Tandhygienistutbildningen Jönköping	registrator@hhj.hj.se
Tandhygienistutbildningen Karlstad	registrator@kau.se
Tandhygienistutbildningen Dalarna	registrator@du.se
Tandhygienistutbildningen Kristianstad	registrator@hkr.se
Tandvårdshögskolan Malmö	registrator@mah.se
Privattandläkarna	info@ptl.se
PRO	info@pro.se
Regelrådet	regelradet@regelradet.se
SKL	info@skl.se
Socialstyrelsen	socialstyrelsen@socialstyrelsen.se
Specialistföreningar:	
Svensk förening för bettfysiologi	sfb@bettfysiologi.org
Svensk Förening för Cariologi	pia.gabre@lul.se
Svensk förening för odontologisk radiologi	sara.lofthag-hansen@vgregion.se
Svensk förening för oral protetik	carl-fredrik.arnelund@orebroll.se
Svensk käkkirurgisk förening	mikael.magnusson@akademiska.se
Svenska Endodontiföreningen	charlotte.ulin@ptj.se
Svenska ortodontiföreningen	heidrun.kjellberg@skane.se
Svenska Parodontologföreningen	info@parodontologforeningen.org.se
Sveriges Privata Specialisttandläkare	per@karlakliniken.se
SPF	info@spf-pension.se
Statens beredning för medicinsk utvärdering	info@sbu.se
Svensk Förening för Orofacial Medicin	inger.von.bultzingslowen@liv.se
Svensk samhällsodontologisk förening	elisabeth.warnberg.gerdin@lio.se
Svenska tandsköterskeförbundet	exp@svef.se
Sveriges folktandvårdsförening	eva.ljung@lul.se
Sveriges Konsumenter	info@sverigeskonsumenter.se
Sveriges tandhygienistförening	info@tandhygienistforening.se
Sveriges tandläkarförbund	kansli@tandlakarforbundet.se
Sveriges tandteknikerförbund	dental.drs@telia.com
Tjänstetandläkarna	kansliet@tjanstetandlakarna.se
Vårdföretagarna	info@vardforetagarna.se

För kännedom till systemleverantörerna

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Box 22520 [Fleminggatan 7], 104 22 Stockholm

Telefon: 08 568 420 50, Fax: 08 568 420 99, registrator@tlv.se, www.tlv.se

Org. nr 202 100-5364

Valda remitter

Konsekvensutredning rörande föreslagen ändring i Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter och allmänna råd (TLVFS 2008:1) om statligt tandvårdsstöd, till 1 januari 2013

INLEDNING	3
EN BESKRIVNING AV PROBLEMET	3
1. <i>Ändringar med anledning av Nationella riktlinjer för vuxentandvård</i>	4
2. <i>Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag</i>	4
3. <i>Utökning av den ersättningsberättigande tandvården</i>	5
4. <i>Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista</i>	5
5. <i>Justering av beloppsgränser i högkostnadsskyddet</i>	6
VAD TLV VILL UPPNÅ MED FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	6
BESKRIVNING AV ALTERNATIVA LÖSNINGAR FÖR DET TLV VILL UPPNÅ OCH VILKA EFFEKTERNA BLIR OM NÅGON REGLERING INTE KOMMER TILL STÅND	7
UPPGIFTER OM VILKA SOM BERÖRS AV REGLERINGEN	8
UPPGIFTER OM KOSTNADSMÄSSIGA OCH ANDRA KONSEKVENSER REGLERINGEN MEDFÖR	9
<i>Kostnadmässiga konsekvenser</i>	9
<i>Konsekvenser för företagen/behandlaren</i>	9
<i>Konsekvenser för Försäkringskassan och datorjournalleverantörer</i>	9
<i>Konsekvenser för patienten</i>	10
BEDÖMNING AV OM REGLERINGEN ÖVERENSSTÄMMER MED ELLER GÅR UTÖVER DE SKYLDIGHETER SOM FÖLJER AV SVERIGES ANSLUTNING TILL EUROPEISKA UNIONEN	10
BEDÖMNING AV OM SÄRSKILDA HÄNSYN BEHÖVER TAS NÄR DET GÄLLER TIDPUNKTEN FÖR IKRAFTTRÄDANDE OCH OM DET FINNS BEHOV AV SPECIELLA INFORMATIONSINSATSER	10
REGLERINGENS EVENTUELLA EFFEKTER AV BETYDELSE FÖR FÖRETAGS ARBETSFÖRUTSÄTTNINGAR, KONKURRENSFÖRMÅGA ELLER VILLKOR I ÖVRIGT	11
<i>Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen</i>	11
<i>Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader</i>	11
<i>Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen</i>	12
<i>Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen</i>	12
<i>Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen</i>	12
<i>Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning</i>	12

Inledning

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) fortsätter att se över och utveckla regelverket för det statliga tandvårdsstödet. Sommaren 2011 var Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vuxentandvård framtagna och beslutade. En genomgång av regelverket för det statliga tandvårdsstödet jämfört med riktlinjerna har genomförts och några mindre justeringar har skett.

Den 1 januari 2013 träder tandvårdsreformens tredje steg i kraft som innebär ett utökat tandvårdsstöd för personer med vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar. Det införs ett nytt stöd i form av ett särskilt tandvårdsbidrag för patienter med sjukdomar eller funktionsnedsättningar som medför risk för försämrad tandhälsa. TLV föreskriver om vilka förebyggande ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som det särskilda tandvårdsbidraget ska kunna användas för.

Det budgetutrymme som TLV disponerar för det statliga tandvårdsstödet medger en utökning av den ersättningsberättigande tandvården.

Från bransch, profession och patienter inkommer fortlöpande synpunkter på regelverkets uppbyggnad och detaljer. De bearbetas inom myndigheten. En del av dessa synpunkter leder till förslag om förbättringar i regelverket för tandvårdsstödet. Andra förslag till förtydliganden och förbättringar initieras av TLV för att främja en enhetlig tillämpning.

TLV har valt att även till år 2013 göra ett omtryck av TLVFS (2008:1) om statligt tandvårdsstöd. De föreslagna ändringarna återfinns i så många delar av föreskriften att ett ändringstryck skulle bli nästan lika omfattande som hela föreskriften. Av särskild betydelse är att denna föreskrift dagligen används av behandlarna inom tandvården som ett arbetsredskap i behandlingsrummet. TLV bedömer därför att ett ändringstryck är olämpligt.

Nedan följer en övergripande sammanfattning av de ändringar som föreslås i föreskriften. I bilagan till denna konsekvensutredning presenteras varje ändringsförslag mer ingående. Där börjar varje avsnitt med en inledande beskrivning av området. Därefter redogörs för respektive ändringsförslag med en särskild konsekvensutredning för varje förslag. Sist i bilagan redovisas de förslag till övergångsregler som TLV ser behov av.

En beskrivning av problemet

TLV föreslår att begreppet *diagnos/tillstånd* i föreskriften ändras till *tillstånd*. Många tandläkare använder i dag denna grupperingskod för tandvårdsstödet som dokumentation för ställda diagnoser i patientjournalen. Genom att byta begreppet *diagnos/tillstånd* mot *tillstånd* blir det tydligare att det inte är odontologiska diagnoser som återfinns i TLV:s föreskrift om det statliga tandvårdsstödet.

De övriga föreslagna ändringarna till den 1 januari 2013 kan delas in i följande områden:

1. Ändringar med anledning av Nationella riktlinjer för vuxentandvård
2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag
3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården
4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista
5. Justering av beloppsgränser i högkostnadsskyddet.

TLV anser att regelverket i de delar som hålls oförändrade uppfyller det statliga tandvårdsstödet intentioner samt håller kostnaderna inom anslagen ram.

1. Ändringar med anledning av Nationella riktlinjer för vuxentandvård

Socialstyrelsen beslutade under år 2011 Nationella riktlinjer för vuxentandvård. I dessa riktlinjer ger Socialstyrelsen rekommendationer för tandvårdsbehandlingar inom flera olika områden. TLV har gjort en genomgång av hur ersättningsreglerna inom det statliga tandvårdsstödet överensstämmer med de nationella riktlinjerna för vuxentandvård. Det underlättar för behandlare och vårdgivare att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

För att anpassa regelverket för det statliga tandvårdsstödet till de nationella riktlinjerna behövs ändringar av ett mindre antal ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder, främst inom avsnittet förebyggande vård och information. Med anledning av nationella riktlinjer tillförs också två nya tandvårdsåtgärder i föreskriften.

Det finns områden i de nationella riktlinjerna som inte omfattas av föreskriftsändringen till den 1 januari 2013. De kommer att utredas vidare inför kommande föreskriftsändringar.

2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag

Den 1 januari 2013 träder tandvårdsreformens tredje steg i kraft som innebär ett utökat tandvårdsstöd för personer med vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar. Det införs ett nytt stöd i form av ett särskilt tandvårdsbidrag för patienter med sjukdomar eller funktionsnedsättningar som medför risk för försämrad tandhälsa. Det särskilda tandvårdsbidraget ska få användas för betalning av ersättningsberättigande förebyggande tandvårdsåtgärder och abonnemangstandvård. Vidare införs en skyldighet för landstingen att se till att tandvård kan erbjudas personer som har stora behov av tandvård på grund av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. Sådan tandvård ska utföras till hälso- och sjukvårdsavgift.

Det statliga tandvårdsstödet berörs bara av införandet av det särskilda tandvårdsbidraget. Tandvård som landstingen ansvarar för ligger utanför det statliga tandvårdsstödet.

TLV föreskriver om vilka förebyggande ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som det särskilda tandvårdsbidraget ska kunna användas för. TLV föreslår att det införs en ny 6 § i föreskriften som anger vilka förebyggande tandvårdsåtgärder som kan betalas med det särskilda tandvårdsbidraget. I övrigt föranleder det inga ändringar i föreskriften. Befintliga åtgärder i föreskriften används.

3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården

Det budgetutrymme som TLV disponerar för det statliga tandvårdsstödet medger att ytterligare ersättningsberättigande tandvård tillförs tandvårdsstödet den 1 januari 2013. TLV:s prioriteringar innebär att följande tandvård föreslås bli ersättningsberättigande:

- referenspriser för specialisttandvård,
- åtgärder för tomografiska undersökningar,
- tandstödd protetik blir ersättningsberättigande vid entandslucka i tandposition 6,
- långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat,
- rebasering efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år efter att protesen slutförts,
- ny åtgärd vid blödningsproblem vid extraktioner och kirurgiska ingrepp, och
- nytt diagnos/tillstånd för övertalig tand samt ny åtgärd för extraktion av övertalig tand.

4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista

Det inkommer fortlöpande synpunkter till TLV på regelverkets uppbyggnad och på detaljer som kan förtydligas. Dessa synpunkter bearbetas inom myndigheten och en del av dessa synpunkter leder till förslag om förbättringar i regelverket. Andra förslag till förtydliganden och förbättringar initieras av TLV för att främja en enhetlig tillämpning. Sådana förslag till ändringar presenteras i detta avsnitt bland övriga ändringar.

TLV har noterat ett behov av att förtydliga omgörningsreglerna i föreskriften med hänvisningar till i vilka situationer förhandsprövning av omgörning ska ske enligt D- respektive E-regler.

Under 2011 har TLV, tillsammans med erfarna protetiker, arbetat med att förtydliga villkoren i framför allt diagnos/tillstånd 5071 och 5072, men även i andra diagnos/tillstånd som omfattar protetik.

TLV har fått signaler om att undersökningsåtgärderna i vissa avseenden är otydliga. Förslaget om referenspriser för specialisttandvård påverkar även åtgärdernas sammansättning och utformning. TLV har gjort en översyn av undersökningsåtgärderna och föreslår justeringar. Nya åtgärder tillförs för utredning och konsultation.

Synpunkter har vid flera tillfällen framförts från tandvården om att kunna förhandspröva behandlingen vid vissa diagnos/tillstånd som anses vara komplicerade att tillämpa. TLV har under år 2011 utrett möjligheten till förhandsprövning av vissa diagnos/tillstånd. Efter att ha värderat för- och nackdelar med sådan förhandsprövning har TLV valt att för närvarande inte lägga fram något sådant förslag.

5. Justering av beloppsgränser i högkostnadsskyddet

I propositionen 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd anges att när referenspriserna ändras bör även beloppsgränserna i skyddet mot höga kostnader ses över för att behålla det reella värdet av dem. TLV föreslår nu en modell för översyn av beloppsgränserna i samband med omräkning av referenspriserna. Det innebär att 3 § i föreskriften ändras och att beloppsgränserna justeras första gången den 1 januari 2013.

Referenspriserna för de ersättningsberättigande tandvårdsåtgärderna har höjts vid tre tillfällen sedan tandvårdsstödet infördes den 1 juli 2008. Omräkningen av referenspriserna sker enligt en modell som togs fram och beslutades under 2008/2009. Vart tredje år ska en strukturell genomgång, en kvalitetssäkring, genomföras. Detta för att möjliggöra eventuella nödvändiga förändringar som inte fångas upp i den årliga, generella omräkningen, till exempel förändringar i tidsåtgång eller materialval avseende enskilda åtgärder. Vid den strukturella genomgången utförs en översyn av varje enskild åtgärd avseende innehåll och omfattning. En sådan strukturell genomgång genomförs under 2012. Arbetet med denna genomgång sker vid TLV i tät dialog med branschens intressenter. De nya referenspriserna blir publika när föreskriften är tryckt och klar för distribution.

Vad TLV vill uppnå med föreslagna ändringar

Anpassning av föreskriften till Nationella riktlinjer för vuxentandvård underlättar för vårdgivarna och behandlarna genom att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

Det bör också underlätta för vårdgivarna och behandlarna att myndigheterna använder en enhetlig terminologi.

Det särskilda tandvårdsbidraget har införts i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd och kommer från den 1 januari 2013 att betalas ut till berörda personer. TLV har i uppgift att

föreskriva om vilka förebyggande ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som ska kunna betalas med det särskilda tandvårdsbidraget.

Med en utökning av den tandvård som är ersättningsberättigande är avsikten att patienter med stora tandvårdsbehov ska få tandvårdsstöd för sådana behandlingar som patienten idag får betala helt själv alternativt får tandvårdsstöd för en större del av kostnaden för behandlingen än idag. Utökningen av den ersättningsberättigande tandvården innebär även att ersättningsreglerna blir enklare.

Avsikten med övriga ändringar i ersättningsregler och tandvårdsåtgärder är att de både ska medföra förbättringar för patienterna och ett tydligare och enklare regelverk som medför färre tveksamheter vid tillämpningen för vårdgivarna.

Den strukturella omräkningen av referenspriserna, som ska genomföras ungefär vart tredje år, syftar till att kvalitetssäkra och vid behov korrigera underlaget för beräkning av tandvårdsåtgärdernas referenspriser. Omräkningen av referenspriserna genomförs för att dessa ska vara aktuella och relevanta att använda dels som grund för beräkning av statligt tandvårdsstöd, dels kunna tjäna som vägledning för patienterna om vad som är ett rimligt pris för en viss åtgärd och kunna ligga till grund för prisjämförelser. Höjning av beloppsgränserna i högkostnadsskyddet syftar till att behålla det reella värdet av dessa gränser, såsom avsikten var när tandvårdsstödet infördes 2008.

Beskrivning av alternativa lösningar för det TLV vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Förarbetena till det nya tandvårdsstödet förutsatte en tydlig, relativt detaljerad beskrivning av vilken tandvård som omfattas av det statliga stödet. Avsikten var att det skulle bli enklare än tidigare för vårdgivarna att bedöma vilka åtgärder som är ersättningsberättigande samtidigt som förhandsprövning av Försäkringskassan togs bort.

Genom detta gavs förutsättningar för en minskad administration för vårdgivare. Vidare medgav reformen ökade möjligheter att kontrollera kostnaderna för det statliga stödet, dels genom att omfattningen skulle slås fast i detalj på förhand, dels genom att reglerna kunde justeras beroende på kostnadsutfall. Ersättningsreglerna utformades därför på ett sådant sätt att det avsatta statsfinansiella utrymmet skulle komma hållas och att de statliga resurserna satsades på de mest angelägna tandvårdsbehoven.

För att syftena med tandvårdsreformen ska uppnås måste regelverket bli relativt detaljerat. Det måste vidare präglas av en viss flexibilitet. Nya behandlingsmetoder som uppfyller kraven på evidens ska kunna inkluderas och äldre metoder måste kunna utmönstras om det visar sig att de

inte håller måttet eller att nya behandlingsmetoder visar sig bättre. Nu finns Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vuxentandvård som kan ge ledning för detta.

Regeringen fann vid införandet av det statliga tandvårdsstödet det lämpligt att detaljbestämmelser om ersättningsberättigande tandvård samt referenspriser för ersättningsberättigande åtgärder regleras i föreskriftsform. Detta innebär att ändringar i föreskriften utgör det främsta verktyget för att uppnå målet för det statliga tandvårdsstödet.

En annan lösning är att inte göra några ändringar i befintligt regelverk. Detta framstår inte som ett alternativ.

Så länge det finns behandlingar för patienter med större behov som inte inryms i tandvårdsstödet bedömer TLV att det, när det finns budgetmässigt utrymme för det, är angeläget att utöka den ersättningsberättigande tandvården genom ändringar i föreskriften.

Förtydliganden som, utöver ändring i befintligt regelverk, kan ske på annat sätt genomförs redan idag. Exempelvis finns sedan år 2010 på TLV:s webbplats en handbok till TLVFS. Handboken presenterar delar av föreskriften på ett lättillgängligt sätt, främst genom klagörande exempel. Handboken uppdateras successivt med nya avsnitt, företrädesvis där regelverket upplevs som svårtillgängligt samt där nya delar tillkommit.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

År 2010 hade cirka 2 300 tandläkarmottagningar 16 000 medarbetare, varav majoriteten av mottagningarna hade inga eller upp till fyra anställda.¹ År 2009 var knappt 7 500 tandläkare och 3 600 tandhygienister sysselsatta inom tandvården. Tandvård bedrivs i Sverige såväl inom privat som inom offentlig regi.

Sex företag i Sverige som tillverkar datorjournalprogram berörs av föreskriftsändringen.

Eftersom regleringen kommer att innebära nya referenspriser, nya beloppsgränser och ändring i regelverket kommer i princip alla patienter som besöker tandvården beröras av regleringen. Ca fyra miljoner personer söker årligen vård inom ramen för det statliga tandvårdsstödet.

---

¹ www.scb.se (2010-12-01). Företag och anställda (FDB) efter näringsgren enligt SNI 2007.

Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför

Konsekvenser per föreslagna ändring finns angivna i bilagan till denna konsekvensutredning.

Kostnadsmässiga konsekvenser

För tandvårdsstödet

När det gäller kostnaderna för tandvårdsstödet bedöms föreslagna ändringar, exklusive beloppsgränsjusteringen, öka kostnaderna för tandvårdsstödet med ca 400 miljoner kronor. Nettoeffekten inklusive beloppsgränsjusteringen förväntas bli en kostnadsökning på 250 miljoner kronor, vilket är inom anslagen budgetram.

Administrativa kostnader

TLV:s föreskrift rörande det statliga tandvårdsstödet ingår inte i Tillväxtverkets databas Malin, där resultatet av Tillväxtverkets mätningar av företagens administrativa kostnader för att följa regelverk presenteras. TLV har därmed inga tillförlitliga uppgifter för att beräkna de administrativa kostnaderna av förslagen. Där TLV bedömer att förslagen ökar eller minskar vårdgivarnas administrativa kostnader, genom den tid behandlarna behöver lägga på att tillämpa föreskriften, anges det i bilagan till konsekvensutredningen under respektive förslag. TLV bedömer sammantaget att samhällsnyttan överstiger vårdgivarnas administrativa kostnader för ändringarna.

Konsekvenser för företagen/behandlaren

Flera av de ändringar som föreslås har sin grund i synpunkter och frågor från behandlare och vårdgivare avseende regelverket och dess innehåll. Det är TLV:s ambition att föreslagna ändringar ska underlätta för behandlarna när det gäller såväl terapiplanering som att upplysa patienter om ersättningsregler och därmed minska den administrativa tiden. TLV har stämt av flera av de nya delar som tillförs tandvårdsstödet och de mer betydande ändringarna i föreskriften med företrädare för och med behandlare inom tandvården.

Föreslagna ändringar innebär att vårdgivarna, såväl inom offentlig som privat vård, behöver uppdatera sina datorjournalssystem till ikraftträdandet av föreslaget omtryck.

Konsekvenser för behandlarna av de föreslagna ändringarna redovisas i bilagan under respektive förslag.

Konsekvenser för Försäkringskassan och datorjournalleverantörer

Förutom att vårdgivare och behandlare påverkas så berörs även Försäkringskassan och datorjournalleverantörsföretagen av ändringar i föreskriften. Försäkringskassan fick redan i september 2011 uppgift om den ungefärliga omfattningen av ändringarna i TLVFS och har kunnat förbereda sitt IT-system för ändringarna i god tid. Omfattningen av programmeringsarbetet för

datorjournalleverantörerna beror på hur de har kopplat sin IT-lösning mot Försäkringskassans IT-system. TLV kommer i slutet av mars 2012 att tillsammans med Försäkringskassan träffa leverantörerna av datorjournalssystemen för att underlätta införandet av ändringsförslagen.

I bilagan framgår om respektive ändringsförslag medför någon påverkan på IT-stödet och således kräver programmering. Med programmering avses både programmering av Försäkringskassans IT-stöd samt programmering i datorjournalssystemen.

Konsekvenser för patienten

Föreslagna ändringar har i varierande grad konsekvenser för patienten. Ändringarna syftar till att säkerställa att patienter får tandvårdsstöd för den vård som behövs för att åstadkomma en frihet från smärta och sjukdomar, en förmåga att äta, tugga och tala undan större hinder, eller ett utseendemässigt godtagbart resultat i enlighet med portalparagrafen till tandvårdsstödet². Utökningen av den tandvård som är ersättningsberättigande medför att patienter med stora tandvårdsbehov får tandvårdsstöd för sådana behandlingar som patienten idag får betala helt själv alternativt får tandvårdsstöd för en större del av kostnaden för behandlingen än idag. Uteblivna ändringar i föreskriften kan i vissa fall innebära att en patient inte får det tandvårdsstöd som den hade kunnat få.

Både den planerade indexjusteringen av referenspriserna och den strukturella omräkningen av dem samt justering av beloppsgränserna inom högkostnadsskyddet kan komma att påverka patientens kostnader för tandvård beroende av kostnadsutvecklingen på tandvårdsmarknaden.

Konsekvenser för patienten av de föreslagna ändringarna redovisas i bilagan under respektive förslag.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen rörande det statliga tandvårdsstödet är en nationell angelägenhet och påverkas inte av Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Datum för ikraftträdande föreslås vara den 1 januari 2013.

Föreskriften planeras att utkomma från tryckeriet den 15 september 2012.

---

² 3 § lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Med anledning av införandet av det tredje steget i tandvårdsreformen den 1 januari 2013 har TLV i samråd med Försäkringskassan beslutat att ändringarna i TLVFS ska träda i kraft samma datum. Försäkringskassans IT-system måste genomgå omfattande utveckling och förändring för att klara den nya delen av reformen. Ändringarna i TLVFS medför också justeringar i IT-systemet. Det är lämpligt att denna IT-utveckling och förändring sker vid samma tillfälle.

För att möjliggöra för vårdgivare, Försäkringskassan och leverantörer av datorjournalssystem att förbereda sina verksamheter på ändringarna är föreskriften planerad att komma från trycket den 15 september 2012, tre och en halv månad före ikraftträdande. Det bör också medföra att den offentliga vården har gott om tid för sina beslutsprocesser rörande prisförändringar med anledning av ändringar i regelverket. Förslagen till ändringar remitteras och offentliggörs i mars 2012. Därutöver har TLV, som redan nämnts, tillsammans med Försäkringskassan inplanerat ett möte med leverantörerna av datorjournalssystemen redan i mars 2012 för att informera om planerade ändringar i föreskriften. Detta bör möjliggöra att programmering och testkörning av programmen kan ske i god tid före ikraftträdandet.

TLV genomför årligen utbildning och information till resurspersoner inom både privat och offentlig vård om ändringar i tandvårdsstödet samt förbundskurser för tandläkare och tandhygienister. Sådana utbildningar/informationstillfällen är inplanerade under hösten 2012, innan ändringarna i föreskriften träder ikraft.

Sammantaget bedömer TLV att tiden från att föreskriften kommer från trycket till dess att den träder ikraft ger företag och behandlare god tid att förbereda sig på ändringarna.

Regleringens eventuella effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Se tidigare uppgifter under rubriken "uppgifter om vilka som berörs av regleringen".

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

Eftersom alla förändringar i ett gällande regelverk kräver ett visst mått av inläsning och anpassning från tandläkarnas, tandsköterskors och tandhygienisternas sida kan det administrativa arbetet komma att öka något under de första veckorna. TLV bedömer dock att det nya, tydligare regelverket på sikt kommer att minska behandlarnas administrativa arbete.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

TLV bedömer att regleringen, förutom kostnader för uppdatering av datorjournalssystem, prislister och eventuellt visst informationsmaterial, inte kommer att medföra några andra merkostnader eller förändringar för företagen.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

TLV bedömer att regleringen inte kommer att ha någon inverkan på konkurrensförhållandena.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

TLV bedömer att regleringen inte kommer ha några andra effekter på företagen än de tidigare angivna.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

TLV bedömer att regleringen kommer att ha relativt sett samma effekt på små som stora aktörer på tandvårdsmarknaden.

Bilaga – Föreslagna ändringar i TLVFS 2008:1 med separata konsekvensutredningar för varje ändring, till januari 2013

Begreppet <i>diagnos/tillstånd</i> ändras till <i>tillstånd</i>	4
1. Anpassning till Nationella riktlinjer för vuxentandvård	6
Diagnos/tillstånd för kariessjukdomar och parodontala sjukdomar 2021–2051, 2071, 3021, 4071–4073 samt sjukdomsförebyggande åtgärder 202–204.....	7
Utbytesåtgärder tas bort för tandposition 5 vid diagnos/tillstånd 5011, enkelsidig frändstandlöshet där samtliga tänder i position 5-8 saknas och vid diagnos/tillstånd 5034, tretandslucka position 5, 6 och 7.....	10
Följdändringar: regel E.4, E.6, diagnos/tillstånd 5448, 5449, åtgärd 925–929.....	12
Diagnos/tillstånd 5914, Bett- och tandpositionsavvikelse orsakad av parodontal sjukdom. Tandpositionsavvikelse i kombination med protetiskt rehabiliteringsbehov. Mindre funktionell bettavvikelse. Vertikal eller funktionell bettavvikelse i kombination med protetiskt rehabiliteringsbehov.	14
Åtgärd 311 Information och instruktion vid kariessjukdom, parodontal sjukdom, periimplantit och käkfunktionsstörning	16
Ny åtgärd 312 Uppföljande information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem	17
Åtgärd 321 Icke-operativ behandling av kariessjukdom.....	17
Ny åtgärd 322 Stegvis exkavering	18
Åtgärd 441 Plastik, enklare parodontalkirurgi vid en eller två tänder eller vid periimplantit vid ett enstaka implantat, per operationstillfälle	19
Åtgärd 541 Rotspetsoperation, per operationstillfälle	20
Åtgärd 604 Mjukplastskena för bettfysiologisk behandling, per skena	20
2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag	21
3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården	22
Referenspriser för specialisttandvård	23
Nya åtgärder 131–134 för tomografisk undersökning	25
Tandstödd protetik ersättningsberättigande i entandslucka position 6 vid diagnos/tillstånd 5031, 5036	27

Följändring: diagnos/tillstånd 5045, 5046	29
Långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat. Nya diagnos/tillstånd 5450 och 5451.	
Nya åtgärder 854-857. Nya allmänna råd till diagnos/tillstånd 5450.	29
Följändring: Regel E.2 justeras.....	32
Tillägg i regel E.8. Rebasering ersättningsberättigande efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år innan protesen slutförts.....	32
Ny åtgärd 480 tilläggsåtgärd vid extraktioner eller kirurgiska ingrepp på patient som har blödningsproblem	34
Ny diagnos/tillstånd 3122 Övertalig tand. Ny åtgärd 406 Tanduttagning övertalig tand.....	35
4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista	36
Diagnos/tillstånd 4078 Extremt missfärgad tand	36
Diagnos/tillstånd 4471 Bristande kontaktpunkt mellan två tänder.....	37
Diagnos/tillstånd 4882 Lossnad tandstödd protetisk konstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd protetisk konstruktion.....	38
Diagnos/tillstånd 4884 Omfattande kavitet, omfattande fraktur, omfattande förlust av tandsubstans, omfattande förlust av fyllningsmaterial eller omfattande tandslitage i tand hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller i bett med tveksam prognos.....	39
Regel D.5, Tandstödd protetik som görs om. Regel D.6, undantag från D.5	40
Diagnos/tillstånd 5001 Helt tandlös underkäke, 5002 Helt tandlös överkäke. Åtgärd 422 kirurgisk friläggning av ett implantat vid tvåstegsteknik.....	41
Diagnos/tillstånd 5034 Tretandslucka. Avsaknad av tre bredvidliggande tänder varav minst en inom position 5–5. Diagnos/tillstånd 5035 Fyra- eller flertandslucka. Avsaknad av fyra eller fler bredvidliggande tänder varav minst två inom position 5–5.....	42
Diagnos/tillstånd 5046 Partiell tandlöshet inom tandposition 5–5 - hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller - i bett med tveksam prognos.....	44
Diagnos/tillstånd 5061 Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering och som inte är parodontalt sanerat. Diagnos/tillstånd 5062 Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering och som är parodontalt sanerat	45
Diagnos/tillstånd 5071, Dysfunktionell ocklusion i samband med protetisk behandling inom annan ersättningsberättigande diagnos/tillstånd. Diagnos/tillstånd 5072, Dysfunktionell ocklusion som kräver protetisk korrektion på grund av otillräcklig tuggfunktion, tvångsföring eller vävnadsskada. Allmänna råd till diagnos/tillstånd 5071, 5072.	47
Diagnos/tillstånd 5042 Förändringar i vertikal käkrelation eller omfattande abrasion, attrition eller erosion av flera tänder när skäl föreligger för att förändra betthöjd eller ocklusionsplan genom preprotetisk bettanpassning. Ny åtgärd 848 Betthöjning med fyllningsmaterial, per tand.....	53
Diagnos/tillstånd 5445 Lossnad tandstödd brokonstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd brokonstruktion (täcker även in då ett stöd har behövt extraheras under bron och kronan byggs om till en pontic chairside)	55

Diagnos/tillstånd 5447, 5448 och 5449	55
Regel E.2 Begränsning implantatstödd protetik	57
Regel E.5 Tandstödd protetik som görs om	59
Regel E.6 Implantat, del av käke, som görs om eller utbytesåtgärd implantat, som görs om.....	60
Regel E.9 Undantag från E.5–E.8 samt E.15	61
Undersökningsåtgärderna 101-102 samt allmän text för undersökningsåtgärder	62
Undersökningsåtgärderna 103,104, 106. Nya åtgärder 107, 108, 115 och 116	64
Åtgärd 301-303	66
Inledning till avsnitt 400 Kirurgiska åtgärder	67
Inledning till avsnitt om 700 Reparativa åtgärder	68
Åtgärd 821 protestand upphävs	69
Utredning rörande förhandsprövning.....	71
5. 3 § Justering av beloppsgränser för högkostnadsskyddet.....	73
Information om pågående strukturell omräkning av referenspriser	75
6. Övergångsregler	77

Föreslagna ändringar till den 1 januari 2013 presenteras nedan under följande fem områden:

1. Ändringar med anledning av Nationella riktlinjer för vuxentandvård
2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag
3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården
4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista
5. Justering av beloppsgränser för högkostnadsskyddet.

Därutöver tillkommer område 6 Övergångsregler med anledning av föreslagna ändringar.

Inom varje område presenteras de detaljerade ändringsförslagen med en konsekvensutredning för varje ändring. Ändringsförslagen presenteras i den ordning de förekommer i föreskriften.

Utöver ovanstående fem punkter presenteras följande övergripande ändringsförslag:

Begreppet *diagnos/tillstånd* ändras till *tillstånd*

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Diagnos/tillstånd i myndighetens föreskrifter och allmänna råd (TLVFS 2008:1) om statligt tandvårdsstöd tydliggör under vilka förutsättningar som ersättning kan lämnas för tandvårdsåtgärder för att vara ersättningsberättigande.

Under genomförandeorganisationen på Socialdepartementet år 2008 diskuterades olika benämningar för grupperingen av ICD-10 diagnoser (WHO, International Classification of Diseases 10 upplagan) som grund för statligt tandvårdsstöd, bland annat *diagnosrelaterat tillstånd*, men i slutfasen valdes begreppet *diagnos/tillstånd*.

Begreppet är dock tvetydigt och många tandläkare använder i dagsläget denna grupperingskod dels för att erhålla tandvårdsstöd, dels som dokumentation för ställda diagnoser. Detta medför att ingen egentlig diagnos över vilket sjukdomstillstånd som patienten lider av journalförs, utan endast en kod och/eller kodtext för ersättning av statligt tandvårdsstöd. Detta förfarande medför att tandvårdsjournalen inte uppfyller de krav som ställs på journalföring i patientdatalagen. Det finns skäl att tro att uttrycket *diagnos/tillstånd* har lett tankarna till att det är ett tillräckligt uttryck för begreppet diagnos eftersom de är snarlika och att det är första ledet "*diagnos*" som dominerar begreppet.

Det finns också anledningar till patientbesök i en tandvårdsklinik vilka inte kan kategoriseras som en diagnos. Till exempel de som går på en regelbunden undersökning utan att ha några behandlingsbehov. Det kan då vara mer naturligt för behandlaren att ange ett *tillstånd* för "Basundersökning" utan att blanda in begreppet diagnos.

Föreslagen ändring:

Begreppet *diagnos/tillstånd* byts till *tillstånd*. Genom att byta begreppet *diagnos/tillstånd* till *tillstånd* blir det tydligare att det inte är odontologiska diagnoser som återfinns i TLV:s föreskrifter om det statliga tandvårdsstödet. Förändringen ska medverka till att särskilja processen "att ställa en diagnos" från momentet "att rapportera åtgärder och begära tandvårdsersättning" i IT-systemet.

Termen *tillstånd* överensstämmer dessutom med den term som används i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vuxentandvård samt den term som används i nationella modellen för prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

Konsekvenser:

Förslaget förutsätter att en konsekvensändring utförs även i förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd. En framställan om detta har därför sänts till Socialdepartementet.

Patient:

För patienter bedöms ändringen inte innebära några förändringar.

Behandlare och företag:

Det blir enklare för tandläkaren att skilja på "att ställa odontologisk diagnos" och att rapportera in ett tillstånd och utförda åtgärder till Försäkringskassan. Vid granskning av journaler har det framkommit att patientdatalagens krav på att ställa diagnos inte alltid uppfylls. Föreslagen ändring underlättar för behandlarna att se skillnaden.

Det kommer inledningsvis betyda visst besvär att vänja sig vid en ny term men sådan tillvänjning brukar vara snabbt övergående. Datorjournalprogram och annat IT-stöd behöver textmässigt uppdateras. Eventuellt tryckt material kan behöva ses över och information på webbplatser och andra digitala media behöver uppdateras.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Det bedöms vara en engångskostnad av mindre omfattning. Samtidigt med denna förändring kommer informationsmaterial att behöva ses över med anledning av övriga ändringsförslag till den 1 januari 2013. Det gäller exempelvis prislister med uppgifter om nya åtgärder och högkostnadsgränser och information om Särskilt tandvårdsbidrag. Denna ytterligare ändring av termen *diagnos/tillstånd* bedöms därmed innebära marginella kostnader.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering eftersom rubriktexter måste justeras.

*I den fortsatta beskrivningen av förslag till ändringar i denna bilaga används termen *diagnos/tillstånd* eftersom beslut i denna fråga ännu inte fattats.*

*I rubrikerna för respektive ändringsförslag anges gällande lydelse för *diagnos/tillstånd*, åtgärder eller regler. Ny rubriktext efter ändring framgår under föreslagen ändring i respektive konsekvensutredningsruta. Föreskriftstexten efter införda ändringsförslag framgår i sin helhet i slutet av varje ändringsförslag.*

Förslaget att införa referenspriser för specialisttandvård medför att en ytterligare kolumn för referenspriser införs i föreskriftens bilaga 2. Detta beskrivs närmare i konsekvensutredningens avsnitt 3.

1. Anpassning till Nationella riktlinjer för vuxentandvård

Socialstyrelsen har tagit fram Nationella riktlinjer för vuxentandvård (nationella riktlinjer) som beslutades år 2011, <http://www.socialstyrelsen.se/tandvardsriktlinjer>.

I de nationella riktlinjerna ger Socialstyrelsen rekommendationer för behandlingar inom följande sju områden.

- Metoder för beteendepåverkan
- Karies
- Sjukdomar i vävnader kring tänder och tandimplantat
- Sjukdomar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna
- Smärta och funktionsstörningar i mun, ansikte och käkar
- Bett- och tandpositionsavvikelser
- Total och partiell tandlöshet.

Riktlinjerna innebär att Socialstyrelsen tagit fram rekommendationer för åtgärder som används för att behandla olika tillstånd i munhålan. Rekommendationerna rangordnas mellan 1 och 10 där 1 är högst rekommenderad. Siffrorna utgår från tillståndens svårighetsgrad vilket medför att ett måttligt svårt tillstånd inte kan få de högsta rekommendationerna. Åtgärder som inte är kostnadseffektiva, inte har visad effekt eller gör mer skada än nytta benämns "icke-göra". Det finns även åtgärder som betecknas som FoU (forskning och utveckling).

Det är viktigt att det statliga tandvårdsstödet och rekommendationerna enligt de nationella riktlinjerna överensstämmer så långt det är möjlig. En "översättning" av nationella riktlinjer till ersättningsreglerna inom tandvårdsstödet har därför gjorts under år 2011. För att anpassa regelverket för det statliga tandvårdsstödet till de nationella riktlinjerna behövs korrigeringar av ett mindre antal ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder, främst inom avsnittet förebyggande vård och information. Ett fåtal nya tandvårdåtgärder tillförs också föreskriften.

Det finns områden i de nationella riktlinjerna som inte kommer att omfattas av föreskriftsändringen till den 1 januari 2013. De kommer att utredas vidare för att tas omhand till kommande föreskriftsändring. Det gäller bettfysiologi, beteendemedicinsk behandling, tilläggsåtgärder vid parodontalkirurgi i form av behandling med emaljmatrixprotein, membran, benersättningsmaterial samt fritt bindvävstransplantat. När det gäller åtgärd för beteendemedicinsk behandling avvaktar TLV framtagande av en utbildning som ska komma att ligga till grund för den kompetens som kommer att krävas för att arbeta med beteendepåverkan inom det statliga tandvårdsstödet.

Diagnos/tillstånd för kariessjukdomar och parodontala sjukdomar 2021–2051, 2071, 3021, 4071–4073 samt sjukdomsförebyggande åtgärder 202–204

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Professionell tandrengöring och fluorbehandling saknar effekt vid risk för parodontit eller periimplantit enligt nationella riktlinjer. Däremot har behandlingen god effekt vid tillståndet risk för karies. Tandvårdsstöd ska endast lämnas till förebyggande åtgärder som är kostnadseffektiva. Åtgärd 202 och 203 tas därför bort ur diagnos/tillstånd för förhöjd risk för parodontit och periimplantit. Vidare tas åtgärd 203 bort ur diagnos/tillstånd för gingivit, mukositis och parodontit. I diagnos/tillstånd 2041 och 2051 där endast informationsåtgärd kommer att vara ersättningsberättigande tas även åtgärd 362 för lustgas bort.

Innehållet i åtgärderna 202 och 203 omarbetas till två nya åtgärder som blir ersättningsberättigande vid tillstånd för risk för karies och tandslitage för att överensstämma med rekommendationerna i nationella riktlinjer.

Åtgärd 204, Profylaxskena, är ersättningsberättigande både för behandling med fluorgel och med klorhexidingel. Användningen av klorhexidingel i behandlingen av tandköttsfickor saknar effekt enligt nationella riktlinjer och metoden har bedömts att inte vara kostnadseffektiv. Åtgärden tas därför bort ur tillstånd vid risk för parodontit eller periimplantit.

Föreslagen ändring:

Åtgärd 202 upphävs och ersätts av ny åtgärd 205

Åtgärd 202 upphör att gälla och ersätts av en ny åtgärd 205, *Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring i kombination med undersökningsåtgärd*.

Åtgärd 205 blir endast ersättningsberättigande vid tillstånd för risk för karies och tandslitage.

Åtgärd 202 tas bort ur diagnos/tillstånd:

- 2041 Förhöjd risk för parodontit, och
- 2051 Förhöjd risk för periimplantit.

Åtgärd 202 byts ut mot åtgärd 205 i diagnos/tillstånd:

- 2021 Förhöjd risk för karies
- 2071 Förhöjd risk för erosion, abrasion eller attrition
- 3021 Initialkaries
- 4071 Tandslitage på grund av erosion, abrasion eller attrition.
- 4072 Omfattande tandslitage på grund av abrasion eller attrition in i dentinet
- 4073 Omfattande tandslitage på grund av erosion in i dentinet.

Åtgärd 203 upphävs och ersätts av ny åtgärd 206

Åtgärd 203 upphör att gälla och ersätts av en ny åtgärd 206, *Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring*. Den nya åtgärden får ett förändrat innehåll och därmed förkortad behandlingstid.

Åtgärd 206 blir endast ersättningsberättigande vid diagnos/tillstånd för risk för karies.

Åtgärd 203 tas bort ur diagnos/tillstånd:

- 2041 Förhöjd risk för parodontit
- 2051 Förhöjd risk för periimplantit
- 3041 Gingivit
- 3042 Mukositis vid implantat
- 3043 Parodontit

Åtgärd 203 byts ut mot åtgärd 206 i tillstånd:

2021 Förhöjd risk för karies

2071 Förhöjd risk för erosion, abrasion eller attrition

3021 Initialkaries

4071 Tandslitage på grund av erosion, abrasion eller attrition

4072 Omfattande tandslitage på grund av abrasion eller attrition in i dentinet

4073 Omfattande tandslitage på grund av erosion in i dentinet

Åtgärd 204 utgår ur vissa diagnos/tillstånd

Åtgärd 204 tas bort ur diagnos/tillstånd:

2041 Förhöjd risk för parodontit, och

2051 Förhöjd risk för periimplantit

Konsekvenser:

Patient:

Patienter får endast tandvårdsstöd för åtgärder som har effekt på munhälsan.

Flertalet av de patienter som fått åtgärd 202–203 utförd har inte fått något tandvårdsstöd eftersom de inte kommer upp till den första karensgränsen. Det blir därmed ingen ekonomisk skillnad för patienterna.

Ytterst få patienter har fått åtgärd 204 utförd inom diagnos/tillstånd 2041 och 2051. Det förefaller som att tandvården inte använder metoden.

Behandlare och företag:

Det underlättar för behandlare och vårdgivare att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms vara budgetneutral, värden har tidigare ingått i andra åtgärder.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

Diagnos-kod	Diagnos/tillstånd	Villkor för ersättning (kodförklaring, se nedan)	Koder för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder (se bilaga 2)
2021	Förhöjd risk för karies.	B.1	161, 162, 201, ~~202, 203~~ , 204, ~~205, 206~~ , 362
2041	Förhöjd risk för parodontit.	B.1	201, ~~202, 203, 204, 362~~
2051	Förhöjd risk för periimplantit.	B.1	201, ~~202, 203, 204, 362~~
2071	Förhöjd risk för erosion, abrasion eller attrition.	B.1	201, ~~202, 203~~ , 204, ~~205, 206~~ , 362
3021	Initialkaries.	–	161, 162, 201, ~~202, 203~~ , 204, ~~205, 206~~ , 311, 321, 362
3041	Gingivit (akut och kronisk).	–	162, ~~203~~ , 301, 311, 341, 362, ~~492~~
3042	Mukosit vid implantat.	–	162, ~~203~~ , 301, 302, 303, 311, 341, 362, ~~491, 492~~ , 882

3043	Parodontit.	Se bilaga 3 allmänna råd.	162, ~~203~~ , 301, 302, 303, 311, 341, 342, 343, 362, 401, 402, 403, 404, 441, 442, ~~444, 491, 492~~

4071	Tandslitage på grund av erosion, abrasion eller attrition.	D.2, D.4, D.5	~~202205, 203206~~ , 301, 302, 303, 311, 362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491~~ , 501, 502, 503, 504, 521, 522, ~~591~~ , 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707	921, 922
4072	Omfattande tandslitage på grund av abrasion eller attrition in i dentinet.	D.1, D.2, D.3, D.4, D.5, D.6	~~202205, 203206~~ , 301, 302, 303, 311, 362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491~~ , 501, 502, 503, 504, 521, 522, 523, ~~591~~ , och a) 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, eller b) 801, 802, 803, ~~891~~	922
4073	Omfattande tandslitage på grund av erosion in i dentinet.	D.1, D.2, D.3, D.4, D.5, D.6	~~202205, 203206~~ , 204, 301, 302, 303, 311, 362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491~~ , 501, 502, 503, 504, 521, 522, 523, ~~591~~ , och a) 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, eller b) 801, 802, 803, ~~891~~	922

2025	Professionell tandrengöring, fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring och kostrådgivning i kombination med undersökningsåtgärd Åtgärden innefattar — polering för avlägsnande av bakteriebeläggningar/biofilm med roterande instrument eller motsvarande och polerpasta; — avlägsnande av supragingival tandsten; — approximal rengöring, samt — nödvändig fluorbehandling. Åtgärden omfattar cirka 10 minuter behandlingstid. Åtgärden är endast ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101 eller 102 för samma patient under samma dag och vid samma mottagning.	125 Nytt pris fastställs sommaren 2012	125 Nytt pris fastställs sommaren 2012
2036	Professionell tandrengöring, fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring och kostrådgivning Åtgärden innefattar — polering för avlägsnande av bakteriebeläggningar/biofilm med roterande instrument eller motsvarande och polerpasta; — avlägsnande av supragingival tandsten; — approximal rengöring, samt — nödvändig fluorbehandling. Åtgärden omfattar cirka 3020 minuter behandlingstid. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 102, 103, ~~104~~ , 105, ~~107~~ , ~~108~~ , 311, 321, 341, 342 eller 343 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	360 Nytt pris fastställs sommaren 2012	360 Nytt pris fastställs sommaren 2012

I klartext efter ändring:

205	Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring i kombination med undersökningsåtgärd Åtgärden omfattar cirka 10 minuter behandlingstid. Åtgärden är endast ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101 eller 102 för samma patient under samma dag och vid samma mottagning.	125 Nytt pris fastställs sommaren 2012	125 Nytt pris fastställs sommaren 2012
206	Fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring Åtgärden omfattar cirka 20 minuter behandlingstid. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 102, 103, , 105, 107, 108, 311, 321, 341, 342 eller 343 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	360 Nytt pris fastställs sommaren 2012	360 Nytt pris fastställs sommaren 2012

Utbytesåtgärder tas bort för tandposition 5 vid diagnos/tillstånd 5011, enkelsidig frändstandlöshet där samtliga tänder i position 5-8 saknas och vid diagnos/tillstånd 5034, tretandslucka position 5, 6 och 7.

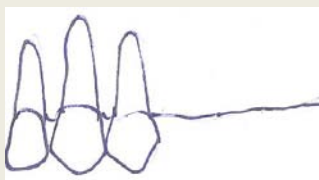
Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

En tandstött extensionsbro med ett hängande led i position 5 och brostöd på två tänder framför tandlösheten är den ersättningsberättigande behandlingen vid frändstandlöshet när tand i position 5, 6 och 7 saknas. Enligt de nationella riktlinjerna får en tandstött extensionsbro lägre rekommendation än implantat vid frändstandlöshet eftersom bron har sämre långsiktig prognos. Idag får patienter som istället väljer implantat när tand i position 5, 6 och 7 saknas tandvårdsersättning motsvarande referenspriset för den tandstödda bron (utbyte). Mellanskillnaden till implantat får patienten betala själv.

Frändstandlöshet innebär att de bakre tänderna i en tandrad saknas. Vid frändstandlöshet är en tandstött extensionsbro eller implantat de två behandlingsmöjligheter som finns om en patient ska kunna erhålla en fastsittande konstruktion för tandlösheten.

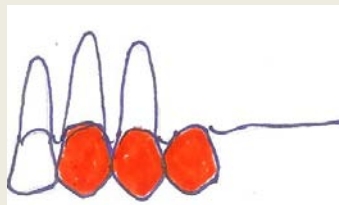
Tandposition 2 3 4 5

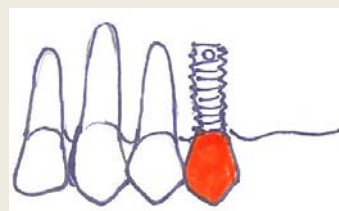
Frändstandlöshet

Med extensionsbro menas en bro som endast har brostöd i ena ändan av brospannet. Fastsittande konstruktioner minst till och med tandposition 5 är alltid ersättningsberättigande.

Tandposition 2 3 4 5

Extensionsbro

Implantat

Vid tandluckor när det finns stödtänder för tandstött bro på båda sidor om en tandlucka får behandling med tandstött bro respektive med implantat samma rekommendation.

Tandstött bro i tandlucka med stöd på båda sidor om luckan

Ersättningsreglerna i tandvårdsstödet bör harmonieras med rekommendationerna i de nationella riktlinjerna så att implantat är ersättningsberättigande vid frändstandlöshet i diagnos/tillstånd 5011.

Samma ändring bör göras i diagnos/tillstånd 5034, *Tretandslucka*, när tand i position 5, 6 och 7 saknas.

Föreslagen ändring:

Utbytesåtgärderna för implantat tas bort i diagnos/tillstånd 5011 och 5034.

Åtgärder för ersättningsberättigande implantat i tandposition 5 tillförs diagnos/tillstånd 5011, sådana åtgärder finns redan inom diagnos/tillstånd 5034 för andra tretandsluckor.

Följdändringar: textjusteringar sker i regel E.4 och E.6, i rubrikerna för tillstånd 5448 och 5449 samt i rubrikerna för utbytesåtgärd 925–929.

Samtidigt görs en språklig ändring av rubriktexten för utbytesåtgärd 925–934. Ordet *och* byts mot *eller*.

För beskrivning av övriga justeringar i diagnos/tillstånd 5448–5449 samt i regel E.6 se under avsnittet *Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista*.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter får tandvårdsstöd för hela behandlingen vid implantatbehandling i tandposition 5 vid frändstandlöshet och vid tretandslucka position 5, 6 och 7. Patienten har tidigare fått betala mellanskillnaden mellan implantatbehandling och tandstött bro. Det är bättre prognos för ett implantat än för en extensionsbro.

Behandlare och företag:

Enklare regler vid implantatbehandling vid frändstandlöshet. Implantatbehandling blir ersättningsberättigande vid samtliga tillstånd för frändstandlöshet. Utbytesåtgärder för implantat kommer enbart gälla vid en- och tvätandsluckor och blir därmed mer enhetliga.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas ge en ökning av kostnaderna för tandvårdsstödet på ca 5 miljoner kronor. Patienten får redan idag tandvårdsersättning motsvarande en tandstött bro. Mellanskillnaden till en implantatbehandling ligger mellan 1 600 och 3 000 kronor per patient beroende på om implantatbehandlingen utförs med en- eller tvåstegsteknik. Under 2011 behandlades drygt 2 000 patienter med utbytesåtgärd i tandposition 5 inom diagnos/tillstånd 5011 och 5034.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5011	Enkelsidig frändstandlöshet där samtliga tänder i position 5–8 saknas.	E.2, ~~E.4~~ , E.5, E.6, E.9, E.11, E.12, E.13 Behandling med tandstött bro med högst två stöd och ett hängande led distalt placerat är ersättningsberättigande. <u>Vid implantatstött protetik är ett implantat ersättningsberättigande.</u>	362, 420 (högst en), 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 801 (högst två), 802 eller 803 (högst två totalt), 804 (högst en), 808 (högst en), 852 (högst en) ~~891~~	925, 926, 928, 929
5034	Tretandslucka. ~~Avsaknad av tre bredvidliggande tänder varav minst en inom position 5–5.~~	E.2, ~~E.4~~ , E.5, E.6, E.9, E.11, E.12, E.13 <u>Åtgärd för</u> Vid tandstött bro är <u>högst ersättningsberättigande vid tretandslucka enligt följande. Ett eller två brostöd på var sida om tandluckan ersättningsberättigandes. Vid tandlöshet i position 4, 5 och 6 kan bron utsträckas till position 8. Saknas tre tänder i position 5, 6 och 7 är tandstött bro med två stöd och ett hängande led placerat distalt om tandposition 4 ersättningsberättigande.</u> Implantatstött protetik (~~åtgärd 852–853~~) är ersättningsberättigande enligt följande. ~~Saknade~~ När tre tänder saknas inom position 5–5 är ersätts med högst två implantat <u>och ett hängande led ersättningsberättigande.</u> ~~När tand i position 4,5,6 saknas är högst två~~	362, 420 (högst två), 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 491, 492, 801 (högst fyra), 802 eller 803 (högst fyra totalt), 804 (högst tre), 805 (högst fyra), 808 (högst en), 852 (högst två), 853 (högst en), ~~891~~	925, 926, 928, 929

		bredvidliggande tänder saknas inom position 5–5 och med två implantat och ett hängande ledersättningsberättigande. När tre bredvidliggande tänder saknas inom position 5–5 i position 5, 6, 7 saknas är ett implantat ersättningsberättigande. Se bilaga 3 allmänna råd.		

Följändringar: regel E.4, E.6, diagnos/tillstånd 5448, 5449, åtgärd 925–929

E.4 Utbytesåtgärd implantat

Om patienten vid diagnos/tillstånd ~~5011~~, 5031, 5033, ~~5034~~, 5036 eller 5037 väljer en behandling i form av ett implantat används utbytesåtgärd 925 och 926. Tandvårdsersättning beräknas utifrån ett belopp som motsvarar det lägsta av följande belopp

- referenspriserna för åtgärd 801 x 2 och 804 x 1,
- vårdgivarens pris för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna, eller
- referenspriserna för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna.

Om patienten vid tvåtandslucka (diagnos/tillstånd 5033 eller 5037) väljer en behandling i form av ett implantat med en implantatkrona och ett hängande led används utbytesåtgärd 925 och 927. Tandvårdsersättning beräknas utifrån ett belopp som motsvarar det lägsta av följande belopp

- referenspriserna för åtgärd 801 x 2 och 804 x 2,
- vårdgivarens pris för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna, eller
- referenspriserna för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna.

Om patienten vid tvåtandslucka (diagnos/tillstånd 5033 eller 5037) väljer en behandling i form av två implantat används utbytesåtgärd 931 och 932. Tandvårdsersättning beräknas utifrån ett belopp som motsvarar det lägsta av följande belopp

- referenspriserna för åtgärd 801 x 2 och 804 x 2,
- vårdgivarens pris för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna, eller
- referenspriserna för de faktiskt utförda utbytesåtgärderna.

Tandvårdsersättning för utbytesåtgärderna beräknas vid entandslucka för ett stöd på vardera sidan om luckan och ett hängande led. Tandvårdsersättning för utbytesåtgärderna beräknas vid tvåtandslucka för ett stöd på vardera sidan om luckan och två hängande led. ~~För diagnos/tillstånd 5011 och 5034 när tand i position 5, 6 och 7 saknas, beräknas ersättningen för utbytesåtgärderna på två stöd framför tandlösheten och ett hängande led.~~

Om åtgärd 801 utförts inom två år på en av stödtänderna som utbytet beräknas på ska utbytesåtgärd 928 och 929 eller 928 och 930 användas när ett implantat utförs och utbytesåtgärd 933 och 934 när två implantat utförs. Om åtgärd 801 har utförts på båda stödtänderna som utbytet beräknas på, lämnas tandvårdsersättning endast för utbytesåtgärd 928 när ett implantat utförs och endast för utbytesåtgärd 933 när två implantat utförs.

När utbytesåtgärd tillämpas för tandluckor med en tand emellan lämnas tandvårdsersättning motsvarande en- eller tvåtandslucka enligt första, andra respektive tredje stycket för den första tandluckan. Tand som använts för beräkning av tandvårdsersättning i en tandlucka, kan inte användas för beräkning av tandvårdsersättning i ytterligare tandlucka. (TLVFS 2012:X).

E.6 Implantat, del av käke, som görs om eller utbytesåtgärd implantat, som görs om

Inom två år efter slutförande av

- åtgärd 421, 423 eller 425 är åtgärd 421, 423 eller 425 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 422, 424 eller 426 är åtgärd 422, 424 eller 426 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 420 är åtgärd 420 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 852, 853 eller 890 är åtgärd 815, 852, 853, 881, 883, 884, 886 eller 888–890 inte ersättningsberättigande för samma tandposition, **eller**
- åtgärd 852, 853 eller 890 är åtgärd 801–804 inte ersättningsberättigande vid rehabilitering av tandluckan för två stöd på vardera sidan om tre- eller flertandslucka, **eller**
- ~~åtgärd 861–863 eller 865 är åtgärd 861–865, 867, 881 eller 883–890 inte ersättningsberättigande för samma käke.~~

Inom två år efter att implantat installerats inom utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 801 inte ersättningsberättigande

—för ett stöd på vardera sidan vid en- eller tvåtandslucka, **eller**
 —för två stöd framför tandlösheten vid diagnos/tillstånd 5011 eller vid diagnos/tillstånd 5034 när tandposition 5 ersätts med utbytesåtgärd.

Inom två år efter att implantat installerats inom utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 804 inte ersättningsberättigande för samma tandposition.

Inom två år efter slutförande av

– utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 420–428 inte ersättningsberättigande eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 för samma tandposition, eller

– utbytesåtgärd 926, 927, 929, 930, 932 eller 934 är åtgärd 815, 852, 853, 881, 883 eller 890 inte ersättningsberättigande eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 926, 927, 929, 930, 932 eller 934 för samma tandposition. (TLVFS 2012:X).

Utbytesåtgärder	
Utbytesåtgärder används när patienten väljer en annan behandling än den som är ersättningsberättigande för aktuellt diagnos/tillstånd. En sådan annan behandling är i sig inte ersättningsberättigande men ersättning motsvarande de ersättningsberättigande åtgärderna ingår i tandvårdsstödet. För att rapportera utbytt behandling används utbytesåtgärder. Utbytesåtgärdernas referenspris är detsamma som referenspriset för respektive ersättningsberättigande åtgärd eller behandling. Om patienten väljer en krona när i stället en fyllning är ersättningsberättigande är referenspriset för utbytesåtgärden motsvarande en tretytsfyllning. För fram- eller hörntand innebär det åtgärd 703 och för premolar eller molar åtgärd 706. Om patienten väljer implantatbehandling eller ortodontisk slutning av en- eller tvåtandslucka i stället för den ersättningsberättigande behandlingen som är tandstödd protetik, är referenspriset för utbytesåtgärderna motsvarande referenspriserna för två kronor och ett hängande led (åtgärd 801 x 2 och åtgärd 804) respektive för två kronor och två hängande led (åtgärd 801 x 2 och åtgärd 804 x 2). Saknas tand i position 5 vid diagnos/tillstånd 5011 eller 5034 och patienten väljer implantat i stället för tandstödd protetik är referenspriset för utbytesåtgärden motsvarande två kronor och ett hängande led (åtgärd 801 x 2 och åtgärd 804) som är den ersättningsberättigande behandlingen. Utbytesåtgärderna för behandling med implantat är uppdelade i en kirurgisk och en protetisk åtgärd vilka avslutas var för sig. Samtliga åtgärder innefattar behandling och material, inklusive provisorium på implantat, fram till behandlingen är slutförd. Vidare ingår implantat och implantatkomponenter samt tandtekniskt arbete inklusive materialkostnad om inte annat anges. Även efterkontroller och justering ingår liksom, i förekommande fall, kontrollröntgen. I utbytesåtgärderna för ortodontisk slutning av tandlucka innefattas fotodokumentation, vid behov kefalometrisk mätning och analys, fullständig ortodontisk behandling, allt ortodontiskt material av standardkaraktär, retentionsapparat (fast eller avtagbar) samt besök för kontroll av retentionsapparat upp till ett år efter avslutad aktiv behandling tills behandlingen anses avslutad. Om ytterligare tandlucka skapas i terapeutiskt syfte för att kunna genomföra behandlingen ingår slutning av den terapeutiskt skapade luckan i behandlingen av den ursprungliga tandluckan.	

925	Utbytesåtgärd. Operation avseende ett käkbensförankrat implantat inklusive eventuell friläggning och distansanslutning vid diagnos/tillstånd 5011, 5031, 5033, 5034, 5036 och eller 5037. Implantat ingår Utbyte sker mot åtgärd 801. Åtgärden innefattar operation inklusive för- och efterbehandling, sedering med perorala läkemedel samt implantat. Åtgärden kan inte kombineras med åtgärd 404 eller 405 för samma patient och tandposition under samma dag.	4 770 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
926	Utbytesåtgärd. En implantatförankrad krona på ett käkbensförankrat implantat vid diagnos/tillstånd 5011, 5031, 5033, 5034, 5036 och eller 5037 Utbyte sker mot åtgärd 801 och åtgärd 804. Åtgärden innefattar implantatkrona inkluderande distans eller annan kopplingsdel mot implantatet samt protetisk cylinder och eventuell fästskruv. Åtgärden innefattar även förslutning.	6 805 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
927	Utbytesåtgärd. En implantatförankrad krona och ett hängande led på ett käkbensförankrat implantat vid diagnos/tillstånd 5033 och eller 5037 Utbyte sker mot åtgärd 801 och två åtgärd 804. Åtgärden innefattar implantatkrona inkluderande distans eller annan kopplingsdel mot implantatet, protetisk cylinder och eventuell fästskruv samt ett hängande led. Åtgärden innefattar även förslutning.	8 840 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
928	Utbytesåtgärd. Operation avseende ett käkbensförankrat implantat inklusive eventuell friläggning och distansanslutning vid diagnos/tillstånd 5011, 5031, 5033, 5034, 5036 och eller 5037 när åtgärd 801 har utförts inom två år på en eller båda stödtänderna som utbytet beräknas på. Implantat ingår Utbyte sker mot åtgärd 804. Åtgärden innefattar operation inklusive för- och efterbehandling, sedering med perorala läkemedel samt implantat. Åtgärden kan inte kombineras med åtgärd 404 eller 405 för samma patient och tandposition under samma dag.	2 035 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012

929	Utbytesåtgärd. En implantatförankrad krona på ett käkbensförankrat implantat vid diagnos/tillstånd ~~5011~~, 5031, 5033, ~~5034~~, 5036 ~~och~~ eller 5037 när åtgärd 801 har utförts inom två år på en av stödtänderna som utbytet beräknas på Utbyte sker mot åtgärd 801. Åtgärden innefattar implantatkrona inkluderande distans eller annan kopplingsdel mot implantatet vid singel- och delimplantat samt protetisk cylinder och fästskruv. Åtgärden innefattar även förslutning.	4 770 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012

5448	Implantatkonstruktion i friändstandlöshet vid diagnos/tillstånd ~~5012~~, ~~5013~~, ~~5014~~, ~~5015~~, ~~5016~~ eller i tre-, fyra- eller flertandslucka med - fraktur, annan skada eller slitage, - skadade komponenter, - <u>bristfällig passform som orsakar periimplantit</u>, - ny implantat- eller tandförlust när befintlig implantatkonstruktion ska byggas om eller byggas ut, eller - infraposition 2 mm eller mer i överkäken tandposition 3-3. Installerat implantat i friändstandlöshet vid diagnos/tillstånd ~~5012~~, ~~5013~~, ~~5014~~, ~~5015~~, ~~5016~~ eller i tre-, fyra- eller flertandslucka med avsaknad av permanent suprakonstruktion när - implantat inte har installerats under pågående ersättningsperiod, eller - implantat har installerats med utbytesåtgärd.	E.2, E.6, E.7, E.9, E.13 Ny konstruktion är ersättningsberättigande vid - implantat-, distans- eller tandförlust som innebär att befintlig konstruktion inte kan behållas eller byggas om med ett långsiktigt hållbart resultat, - fraktur i broskelett som inte kan repareras med ett långsiktigt hållbart resultat, - <u>försämrad/bristfällig passform som medför att konstruktionen inte kan användas</u>, - fraktur eller slitage av sådan grad att retention av fasad- eller ocklusmaterial inte är möjlig, eller - vid infraposition när det inte går att bygga om befintlig konstruktion. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför ombyggnad eller reparation inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 429, 811, 815, 853, 864, 867, 881, 882, 883, 884, 886, 888, 889, 890, ~~891~~	-
5449	Implantatkonstruktion i en- eller tvåtandslucka <u>eller i tandposition 5</u> vid diagnos/tillstånd ~~5011~~ eller ~~5034~~ med - fraktur, annan skada eller slitage, - skadade komponenter, - <u>bristfällig passform som orsakar periimplantit</u>, - ny implantat- eller tandförlust bredvid ett befintligt implantat när befintlig implantatkonstruktion ska byggas om eller byggas ihop med tand, eller - infraposition 2 mm eller mer i överkäken tandposition 3-3.	E.2, E.6, E.7, E.9, E.13 Ny konstruktion är ersättningsberättigande vid - implantat-, distans- eller tandförlust som innebär att befintlig implantatkonstruktion inte kan behållas eller byggas om med ett långsiktigt hållbart resultat, - <u>fraktur eller slitage av sådan grad att reparation inte är möjlig</u>, - <u>bristfällig passform som medför att konstruktionen inte kan användas</u>, eller - vid infraposition när det inte går att bygga om befintlig konstruktion. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför ombyggnad eller reparation inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 429, 811, 881, 883, 886, 888, 889, 890, ~~891~~	-

Diagnos/tillstånd 5914, Bett- och tandpositionsavvikelse orsakad av parodontal sjukdom. Tandpositionsavvikelse i kombination med protetiskt rehabiliteringsbehov. Mindre funktionell bettavvikelse. Vertikal eller funktionell bettavvikelse i kombination med protetiskt rehabiliteringsbehov.

Konsekvensutredning

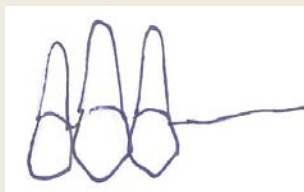
Beskrivning av problemet:

Friändstandlöshet innebär att de bakre tänderna i en tandrad saknas. Vid friändstandlöshet är en tandstödd extensionsbro eller implantat de två behandlingsmöjligheter som finns om en patient ska kunna erhålla en fastsittande konstruktion för tandlösheten. Enligt de nationella riktlinjerna för vuxentandvård får tandstödd extensionsbro lägre rekommendation än broar som är stödda på tänder på båda sidor om en tandlucka.

Om den sista tanden framför friändstandlösheten kan flyttas distalt, dvs. bakåt, med hjälp av tandreglering (ortodontisk distalisering) så kan tandlösheten behandlas med en tandstödd bro med stöd på båda sidor om tandluckan.

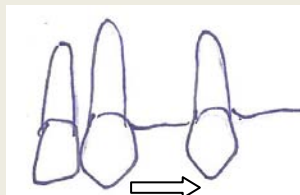
Exempel:

Tandposition 2 3 4 5

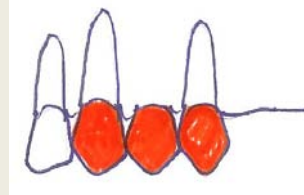
Friändstandlöshet

2 3 4 5

Tand 24 flyttas distalt

2 3 4 5

En tandstödd bro med stöd på var sida om tandluckan kan utföras

Ortodontisk distalisering vid friändstandlöshet i kombination med tandstödda broar har en mycket god prognos och kan därmed positivt påverka den orala hälsan enligt de nationella riktlinjerna.

Förbehandling med ortodontisk apparatur inför tandersättning vid utrymmesbrist är en kostnadseffektiv behandling enligt nationella riktlinjerna. Kombinationsbehandling med tandreglering och protetik inom tillstånd 5914 bör därför inte begränsas enbart till vertikal utrymmesbrist.

Villkoren om tvångsföring i antal millimeter är mycket svårt att mäta. I samband med att villkoren för behandling av dysfunktionell ocklusion inom diagnos/tillstånd 5072 förtydligas tas därför millimetermättet bort. Samma ändring förslås i diagnos/tillstånd 5914.

Föreslagen ändring:

Distalisering av tand med hjälp av tandreglering vid friändstandlöshet blir ersättningsberättigande inom diagnos/tillstånd 5914. Kombinationsbehandling av utrymmesbrist i samband med ersättningsberättigande protetik begränsas inte till enbart vertikal utrymmesbrist. Behandling av tvångsföring ändras på motsvarande sätt som inom diagnos/tillstånd 5072.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan få tandvårdsstöd för ytterligare behandlingsalternativ vid friändstandlöshet.

Behandlare och företag:

Behandlare kan enklare förklara för patient när de olika behandlingsalternativen vid friändstandlöshet inryms i tandvårdsstödet, vilket minskar den administrativa tiden.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Mindre ökning av tandvårdsstödet beroende på att det är få patienter som berörs av ändringen.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5914	Bett- och tandpositionsavvikelse orsakad av parodontal sjukdom. Tandpositionsavvikelse eller behov av tandpositionsförändring i kombination med protetiskt rehabiliterings-behov. Mindre funktionell bettavvikelse. Vertikal eller funktionell bettavvikelse i kombination med protetiskt rehabiliterings-behov.	Tandreglering är ersättningsberättigande för behandling av tänder med bennedbrytning om minst en tredjedel av rothöjden i tandposition 3-3. Tänderna ska efter utvärderad parodontal behandling ha felställning med elongation av tänder, solfjäderformad spridning eller traumatisk påbitning som inte kan korrigeras med bettslipning. Tandreglering är ersättningsberättigande för kombinationsbehandling med ersättningsberättigande protetik – vid vertikal utrymmesbrist, – för att rätta upp tänder och därigenom undvika rotbehandling, – för distalisering av tand vid friändstandlöshet , eller – när planerade stödtänder inte kan skapa tillräcklig retention. Vid tvångsföring mindre än 2 mm lämnas ersättning endast för bettslipning. Vid	362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491~~ , och a) 845, 847, eller b) 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908	–

		funktionellt störande tvångsföring ~~mer än 2 mm~~ när funktionell ocklusion bedöms kunna nås genom slipning är endast slipning ersättnings-berättigande. I kombination med protetisk rehabilitering vid ~~vertikal~~ utrymnesbrist eller vid mindre omfattande upprätning av tänder är tandreglering med avtagbar apparatur ersättningsberättigande om inte annan tandreglerings-behandling krävs för att uppnå bettfunktion och för att erhålla önskad tandförflyttning. Det ska av dokumentation i patientjournal framgå varför tandreglering är nödvändig samt varför behandling med avtagbar apparatur eller inslipning inte är möjlig. Tandreglering är ersättningsberättigande för behandling i en käke om inte behandling av båda käkarna krävs för att uppnå bettfunktion och erhålla önskad tandförflyttning. Motivet för behandling i två käkar ska framgå av dokumentation i patientjournal.		

Åtgärd 311 Information och instruktion vid kariessjukdom, parodontal sjukdom, periimplantit och käkfunktionsstörning

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Rubrikens formulering kan utesluta vissa tillfällen där åtgärden är avsedd att användas. Rubrik och restriktioner behöver ändras för att anpassas till nationella riktlinjer.

Föreslagen ändring:

Rubriken ändras till *Information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem*. Det innebär att åtgärden är ersättningsberättigande för antingen information eller instruktion, alternativt både för information och för instruktion samtidigt. Rubriken ändras också till att mer generellt gälla information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar. Restriktionerna avseende antal gånger åtgärden får användas per ersättningsperiod tas bort. Restriktionerna justeras också på grund av införandet av den nya åtgärden 312.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter får möjlighet att få tandvårdsstöd för antingen information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar. Åtgärden kan också användas för samtidig information och instruktion.

Behandlare och företag:

Den föreslagna ändringen ger ett mer komplett regelverk.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen kan ge en något ökad kostnad, på grund av att fler patienter får möjlighet till stöd för information och instruktion. Kostnaden bedöms vara mycket begränsad till omfattningen.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

311	Information ~~och~~ instruktion vid ~~kariessjukdom, parodontal sjukdom, periimplantit~~ ~~och~~ ~~käkfunktionsstörning~~ ~~munhälsorelaterade sjukdomar eller problem~~ Åtgärden innefattar – information om orsakssamband och om skötsel av munhygien ~~vid karies, parodontit eller periimplantit,~~ – utförlig instruktion gällande egenvård, ~~samt~~ ~~eller~~	370 Nytt pris fastställs sommaren 2012	370 Nytt pris fastställs sommaren 2012

	– patientundervisning rörande orsaker till symptomfria knäppningar och spänningstillstånd i käkssystemet samt instruktion i enklare avslappningsövningar och rörelseträning. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 201, ~~202~~205, eller ~~203~~ 312 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande högst fyra gånger per patient och ersättningsperiod. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.		

Ny åtgärd 312 Uppföljande information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

För vuxna med en oral sjukdom eller förhöjd sjukdomsrisk, där bristande munhygien är en riskfaktor, ger rådgivande samtal med särskild uppföljning en positiv effekt på munhygienbeteendet enligt nationella riktlinjer. Tillståndet innebär att en person har behov av uppföljande insatser för att bevara sin orala hälsa, förebygga sjukdomar och/eller förhindra en fortsatt sjukdomsutveckling.

Föreslagen ändring:

En ny åtgärd med nummer 312 tillförs diagnos/tillstånd 3021, 3041, 3042, 3043, 3044, 3046, 3161, 4001, 4002, 4011, 4012, 4071, 4072 och 4073.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter får tandvårdsstöd för uppföljande information vilken har positiv effekt på tandhälsan i enlighet med rekommendationerna i nationella riktlinjer.

Behandlare och företag:

Det underlättar för behandlare och vårdgivare att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen innebär att vård som tidigare inte funnits i stödet nu ingår. Den tillkommande kostnaden beräknas till cirka 6 miljoner kronor årligen.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

312	Uppföljande information eller instruktion vid munhälsorelaterade sjukdomar eller problem Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 102, 201, 205, eller 311 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande högst sex gånger per patient och ersättningsperiod. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare	Pris fastställs sommaren 2012	Pris fastställs sommaren 2012

Åtgärd 321 Icke-operativ behandling av kariessjukdom

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Kostrådgivning är ett av flera moment som ingår i åtgärd 321. Nationella riktlinjer anger att varken standardiserad rådgivning eller rådgivande samtal med eller utan uppföljning saknar eller har mycket låg effekt och möjlighet att påverka oral hälsa. Åtgärderna bedöms inte vara kostnadseffektiva.

Föreslagen ändring:

Texten justeras och de delar som rör kostrådgivning stryks.

Konsekvenser:*Patient:*

Patienter får inte tandvårdsstöd för tandvård som saknar eller har mycket låg effekt på tandhälsan.

Behandlare och företag:

Det underlättar för behandlare och vårdgivare att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral, avser endast en revidering av innehåll enligt nationella riktlinjer.

IT-stöd:

Ingen påverkan på IT-stöden.

321	Icke-operativ behandling av kariessjukdom Åtgärden innefattar intensiv fluorbehandling inklusive professionell tandrengöring, ~~med intensiv fluorbehandling, som har evidens som tilläggsmetod till regelbunden användning av fluortandkräm, antimikrobiell behandling eller kostrådgivning.~~ ~~Åtgärden är ersättningsberättigande vid en fördjupad kostrådgivning endast om denna har sin bakgrund i en kostanamn~~ Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 201, 202 ~~5~~ eller 203 ~~6~~ för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	370 Nytt pris fastställs sommaren 2012	370 Nytt pris fastställs sommaren 2012

Ny åtgärd 322 Stegvis exkavering

Konsekvensutredning**Beskrivning av problemet:**

Åtgärd för stegvis exkavering saknas i tandvårdsstödet. Den bedöms vara kostnadseffektiv jämfört med en omedelbar och fullständig exkavering enligt nationella riktlinjer. Djupa kariesskador ökar risken för att det vid lagning av en tand uppkommer en pulpaskada. Detta leder i de flesta fall till att tanden måste rotbehandlas. Stegvis exkavering ger en minskad risk för pulpaskada och därmed minskad risk för en mer omfattande behandling. Stegvis exkavering innebär att all karies i de yttre delarna av kariesangreppet avlägsnas och att den karies som sitter närmast pulpan temporärt lämnas kvar. Kaviteten i tanden förses därefter med en långtidstemporär fyllning som medför att det blir bakteriefritt. Kariesangreppet avstannar, en hårdare vägg bildas mot pulpan och efter ett antal månader avlägsnas den långtidstemporära fyllningen och kvarstående karies. Tandens lagas därefter på vanligt sätt.

Föreslagen ändring:

En ny åtgärd med nummer 322 tillförs diagnos/tillstånd 4001, 4002, 4011 och 4012.

Konsekvenser:*Patient:*

Patienter får tandvårdsstöd för tandvård som är vävnadsbesparande och kostnadseffektiv.

Behandlare och företag:

Ändringen medför ett mer komplett regelverk. En egen åtgärd för stegvis exkavering underlättar för behandlare inom tandvården.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms medföra en kostnadsökning om cirka 8 miljoner kronor för stödet. Ökningen härrör från en mindre andel patienter som idag inte får något stöd, samt en något ökad kostnad för de patienter som idag får stöd via annan åtgärd med lägre referenspris.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

322	Stegvis exkavering <u>Åtgärden innefattar i förekommande fall kontrollröntgen.</u> <u>Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och tandnummer.</u> <u>Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 301, 302, 303, 701, 702, 703, 704, 705, 706, eller 707 för samma patient och tandnummer under samma dag.</u>	Pris fastställs sommaren 2012	Pris fastställs sommaren 2012

Åtgärd 441 Plastik, enklare parodontalkirurgi vid en eller två tänder eller vid periimplantit vid ett enstaka implantat, per operationstillfälle**Konsekvensutredning****Beskrivning av problemet:**

Det finns tillfällen när sjukdomsbehandling inom tandvården innebär att en benplastik bör utföras. Benplastik innebär att nivån på käkbenet runt tanden justeras. Detta kan vara nödvändigt vid exempelvis tunnelering eller när en klammer ska kunna placeras på tanden vid rotbehandling.

Det har rätt tveksamhet om åtgärden kan tillämpas för benplastik.

Föreslagen ändring:

Ordet benplastik tillförs i åtgärdstexten.

Konsekvenser:*Patient:*

Patienter får tandvårdsstöd för behandling när benplastik behöver utföras inom de diagnos/tillstånd där åtgärd 441 är ersättningsberättigande.

Behandlare och företag:

Ändringen medför ett mer komplett regelverk. Förtydligandet i åtgärdstexten klargör att benplastik är ersättningsberättigande vilket är en förenkling för behandlarna. Risken för tolkningsproblem minskar.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms vara i stort sett kostnadsneutral, endast ett begränsat antal patienter antas omfattas.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

<i>Parodontalkirurgiska åtgärder</i>			
441	Plastik, enklare parodontalkirurgi vid en eller två tänder eller vid periimplantit vid ett enstaka implantat, per operationstillfälle Åtgärden innefattar mekanisk infektionsbehandling med uppfällning av lambå. Åtgärden kan även användas för korrigerande mjukvävnadskirurgi, återställande av papill, benplastik , frenulumplastik, vid preprotetisk friläggning med lambå, eller separation och extraktion av del av molar vid behandling av fraktur, karies, parodontal eller apikal sjukdom inklusive tillputsning av kvarvarande rot. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 421–426 för samma patient och tandposition och under samma dag. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 404, 405, 442, 443, 444 eller 445 för samma patient under samma dag. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient och dag.	1 815 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

Åtgärd 541 Rotspetsoperation, per operationstillfälle

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Terminologin för rotspetsoperation/apikalkirurgisk behandling skiljer sig mellan föreskriften och nationella riktlinjer.

Apikalkirurgisk behandling som utförs utan en retrograd fyllning har låg effekt och därmed liten möjlighet att positivt påverka den orala hälsan enligt nationella riktlinjer. Retrograd fyllning innebär att rotkanalen försluts med en fyllning vid tandens rotspets.

Föreslagen ändring:

Rubriken ändras så att ordet *rotspetsoperation* ändras till *apikalkirurgisk behandling* för att terminologin ska överensstämma med terminologin i nationella riktlinjer. Åtgärdstexten justeras och orden "vid behov" stryks eftersom det i nationella riktlinjer anges att apikalkirurgisk behandling utan retrograd fyllning har låg effekt. Retrograd fyllning ingår alltid som en del i den apikalkirurgiska behandlingen.

Följändring: Ordet *rotspetsoperation* ändras till *apikalkirurgisk behandling* i åtgärdstexten för åtgärd 404 och 405.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter får tandvårdsstöd för evidensbaserad tandvård som är både vävnadsbesparande och kostnadseffektiv.

Behandlare och företag:

Det underlättar för behandlare och vårdgivare att rekommendationerna enligt nationella riktlinjer motsvaras av ersättningsberättigande åtgärder inom det statliga tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen är kostnadsneutral, avser endast ett förtydligande av text.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

541	~~Rotspetsoperation~~ Apikalkirurgisk behandling , per operationstillfälle Åtgärden innefattar operation samt ~~vid behov~~ retrograd ~~rot~~ fyllning. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient och dag	3 045 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012

Åtgärd 604 Mjukplastskena för bettfysiologisk behandling, per skena

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Eftersom det finns ett flertal sätt att framställa en mjukplastskena har det varit oklart vilken typ av mjukplastskena som avsetts i åtgärd 604. För att tydliggöra att TLV med denna åtgärd har avsett en individuellt anpassad laboratorieframställd mjukplastskena skrivs det in i åtgärdstexten. Det är också en sådan mjukplastskena som referenspriset har beräknats på.

Föreslagen ändring:

Åtgärdstexten kompletteras med ordet *laboratorieframställd*.

Konsekvenser:

Patient:

Inga konsekvenser.

Behandlare och företag:

Ändringen medför att det tydligare framgår vilken typ av mjukplastskena som avses. Det leder till minskad osäkerhet för tandläkare om en behandling är ersättningsberättigande.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen avser endast en textförändring, bedöms därför vara kostnadsneutral.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

604	Mjukplastskena, laboratoriefremställd , för bettfysiologisk behandling, per skena Åtgärden innefattar avtryck i båda käkar, index, anpassning och inslipning, samt uppföljning av skenans funktion och effekt upp till tre månader efter utlämnandet. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	2 060 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

2. Ändringar med anledning av införandet av särskilt tandvårdsbidrag

Den 1 januari 2013 träder tandvårdsreformens tredje steg i kraft. Reformen innebär ett utökad tandvårdsstöd med målet att få friskare tänder till rimliga kostnader - även för personer med sjukdom eller funktionsnedsättning.

Det tredje steget innehåller två olika huvuddelar

1. särskilt tandvårdsbidrag till riskgrupper,
2. tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift – stöd till nya grupper.

Det särskilda tandvårdsbidraget ska lämnas till patienter som främst har behov av förebyggande tandvård som följd av sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Det kan till exempel vara patienter som på grund av sin medicinering fått muntorrhet.

Försäkringskassan är huvudman och det särskilda tandvårdsbidraget kommer att skapas inom ramen för det statliga tandvårdsstödet. Cirka 300 000 personer antar regeringen kommer att få särskilt tandvårdsbidrag. Bidraget kommer också att kunna användas för att betala abonnemangstandvård. Beloppet är 600 kronor per halvår och kan inte sparas.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Tandvårdsreformens tredje steg införs 1 januari 2013. Regeringen har gett TLV i uppdrag att föreskriva om vilka tandvårdsåtgärder som får betalas med särskilt tandvårdsbidrag.

Föreslagen ändring:

En ny 6 § tillförs i föreskriften som anger för vilka tandvårdsåtgärder särskilt tandvårdsbidrag kan användas. Ingen ändring sker i åtgärdslistan, redan befintliga åtgärder i föreskriften tillämpas.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter som har en ökad risk för försämrad tandhälsa får utökat stöd för förebyggande tandvård.

Behandlare och företag:

Den föreslagna paragrafen i föreskriften bedöms vara enkel för behandlare och vårdgivare att tillämpa. Där anges vilka av de redan befintliga åtgärderna som kan betalas med särskilt tandvårdsbidrag.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Införandet av det särskilda tandvårdsbidraget innebär inte någon direkt ekonomisk konsekvens för tandvårdsstödet då särskilda budgetmedel är avsatta. Indirekt kan det särskilda tandvårdsbidraget komma att ge ekonomiska konsekvenser, beroende på hur det påverkar patienternas konsumtion av tandvård.

Om patienter, vars vård idag utförs inom stödet och subventioneras med tandvårdsersättning, får sitt vårdbehov tillgodosett med det särskilda tandvårdsbidraget och väljer att inte konsumera ytterligare tandvård minskar belastningen på tandvårdsstödet. Om införandet av det särskilda tandvårdsbidraget istället lockar nya patienter som tidigare inte besökt tandvården, samt de patienter som tidigare bara utfört endast grundläggande tandvård p g a ekonomiska skäl att i ökad grad åtgärda sina tandvårdsbehov, skulle det öka belastningen på tandvårdsstödet.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

Särskilt tandvårdsbidrag

6 § Personer som har en sjukdom eller funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa har, i enlighet med 2 kap. 1 a § lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, rätt till särskilt tandvårdsbidrag som får användas för betalning av ersättningsberättigande förebyggande tandvårdsåtgärder. Socialstyrelsen föreskriver om vilka sjukdomar och funktionsnedsättningar som berättigar till särskilt tandvårdsbidrag.

Särskilt tandvårdsbidrag får användas för betalning av följande tandvårdsåtgärder:

- 101, 102, 103, 105, 161, 162,
- 201, 204,- 205, 206 och
- 311, 312, 321, 341, 342, 343.

3. Utökning av den ersättningsberättigande tandvården

Det budgetutrymme som TLV disponerar för det statliga tandvårdsstödet medger en utökning av den tandvård som är ersättningsberättigande. När TLV har prioriterat bland sådan tandvård har myndigheten bland annat utgått från att öka möjligheten till tandvårdsstöd för patienter med de största tandvårdsbehoven. TLV har också utgå från 1 kap. 3 § i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd där det står att statligt tandvårdsstöd ska lämnas för förebyggande tandvård, samt för tandvård som patienten behöver och som syftar till att åstadkomma frihet från smärta och sjukdomar, förmåga att äta, tugga och tala utan större hinder, eller ett utseendemässigt godtagbart resultat. Där anges också att tandvården så långt möjligt ska syfta till att bevara munnens vävnader och att behandlingens kvalitet ska vägas mot kostnaderna.

Myndigheten har prioriterat tandvård där patienterna idag inte får stöd alls eller får begränsat stöd. TLV:s ambition är även att reglerna ska bli enklare och mer enhetliga. Därutöver ska

utökningen av den tandvård som blir ersättningsberättigande rymmas inom det anslag TLV har att disponera för tandvårdsstödet.

TLV:s prioriteringar innebär att följande tandvård föreslås bli ersättningsberättigande:

- referenspriser för specialisttandvård,
- åtgärder för tomografiska undersökningar,
- tandstödd protetik vid entandslucka position 6,
- långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat,
- rebasering efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år innan protesens slutförts,
- ny åtgärd vid blödningsproblem vid extraktioner och kirurgiska ingrepp, och
- nytt diagnos/tillstånd för övertalig tand samt ny åtgärd för extraktion av övertalig tand.

Referenspriser för specialisttandvård

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Specialisttandläkare tillämpar oftast ett högre pris för de åtgärder de utför medan referenspriset är beräknat för allmäntandvård. Högre kostnader för vissa produktionsfaktorer vid specialisttandvård medför ett högre pris. Prisskillnaden får patienterna betala utan subvention vilket innebär att patienter med behov av specialisttandvård får en högre egenkostnad. Patienter som remitteras till specialisttandläkare har vanligen stora tandvårdsbehov.

Idag finns ett antal tandvårdsåtgärder som enbart kan debiteras av tandläkare med bevis om specialistkompetens. Åtgärderna ska tillämpas som en kompletteringsåtgärd per besök vid behandling utförd av en specialist inom dennes specialtområde.

Det har visat sig att kompletteringsåtgärderna är administrativt krångliga att tillämpa och att det förekommer ett underutnyttjande. Åtgärderna är schabloniserade till ett standardbesök och ger därför inte möjlighet för patienter att få tandvårdsstöd motsvarande den egentliga kostnaden vid behandling hos specialister.

För att bli specialisttandläkare i Sverige krävs att bli antagen till en av Socialstyrelsen godkänd specialistutbildning och där genomgå en vanligen treårig utbildning, som innehåller teoretiska och kliniska moment. Utbildningen avslutas med examination och efter godkänd sådan kan bevis om specialistkompetens utfärdas av Socialstyrelsen (se SOSFS 1993:4).

Sammanlagt finns i Sverige ca 750 kliniskt verksamma specialister som är 65 år eller yngre. De flesta är anställda i Folk tandvården men det finns ca 100 privat verksamma specialister. Totalt bedöms det vara cirka 550 specialister som arbetar med vuxentandvård inom det statliga tandvårdsstödet.

Behandling hos specialisttandläkare för vuxna patienter avser oftast enstaka ingrepp någon gång i livet eller under en begränsad del av livet, t ex operation av en visdomstand eller implantatoperation. Behov av specialisttandvård framgår av att en remiss till en specialist har utfärdats.

Vid jämförelse med sjukvården är det viktigt att känna till att i tandvården är cirka 10 procent av tandläkarna specialistutbildade medan motsvarande siffra för läkare är nära 100 procent. Inom

sjukvården är även allmänläkare specialister, vilket inte är fallet inom tandvården.

Enligt skattningar behandlar specialisttandvården ca 2–3 procent av tandvårdens vuxna patienter. Det innebär att mellan 80 000 – 120 000 individer årligen kan vara aktuella för förslaget. Preliminära uppgifter från register visar att ungefär hälften så många (50 000) individer årligen debiterats en eller flera kompletteringsåtgärd för specialist.

Föreslagen ändring:

Det införs särskilda referenspriser för specialisttandvård.

Förslaget innebär att 2 § kompletteras och en ny 5 § tillförs föreskriften och kompletteras av allmänna råd. Tandvårdsåtgärderna ges ett referenspris som tandläkare med bevis om specialistkompetens kan tillämpa för patienter som remitterats till dem. Referenspriset kan bara tillämpas inom respektive specialitets område.

Nuvarande kompletteringsåtgärder för specialist (491, 492, 592, 691 och 891) upphör att gälla och kommer att tas bort ur följande diagnos/tillstånd: 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3051, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3071, 3072, 3111, 3121, 3151, 3161, 4001, 4002, 4011, 4012, 4071, 4072, 4073, 4074, 4076, 4078, 4079, 4080, 4081, 4471, 4771, 4772, 4881, 4882, 4883, 4884, 5001, 5002, 5005, 5011–5016, 5031, 5033–5037, 5041, 5042, 5045, 5046, 5051, 5061, 5062, 5071, 5072, 5443, 5444, 5445, 5447–5449, 5901–5914.

De allmänna råden för kompletteringsåtgärd, specialist 491, 492, 591, 691, 891 upphör att gälla.

Befintliga åtgärder får två olika referenspriser. Det får till följd att en kolumn tillförs i åtgärdslistan bredvid de nuvarande referenspriserna.

Referenspriserna för specialisttandvård beräknas enligt den modell för beräkning av referenspriser som TLV beslutat om. Det innebär t.ex. att en åtgärd med enbart material kommer att ha samma referenspris för en patient som remitterats till en specialist som för en patient i allmäntandvård. Detsamma gäller även för åtgärder som inte kräver specialistkompetens.

Följande åtgärder föreslås få referenspris enbart för specialisttandvård: 115, 116, 427, 428.

Följande åtgärder föreslås få samma referenspris för allmäntandvård och specialisttandvård: 101, 102, 105, 141, 161, 162, 201, 204, 205, 206, 311, 312, 321, 322, 341, 342, 343, 362, 480, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 826, 855, 857, 878, 886, 888, 889, 921, 922.

Resterande åtgärder kommer att ha två referenspriser, ett för allmäntandvård och ett för specialisttandvård.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter med behov av specialisttandvård kommer att få förbättrat tandvårdsstöd för sina behov.

Behandlare och företag:

För specialisttandläkare blir administrationen vid rapportering i tandvårdsstödet enklare.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Den föreslagna ändringen innebär att fler patienter ersätts för högre tandvårdskostnader, vilket beräknas öka kostnaderna för tandvårdsstödet med cirka 100 miljoner kronor.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

2 § Av bilaga 1 till föreskrifterna (Ersättningsregler) framgår vilka tandvårdsåtgärder som kan berättiga till ersättning enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd och under vilka förutsättningar ersättning kan lämnas för åtgärderna.

Av bilaga 2 till föreskrifterna (Ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder med referenspriser) framgår vad som ingår i respektive ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd samt referenspriset för åtgärden. [Referenspris för specialisttandvård får tillämpas av tandläkare med bevis om specialistkompetens och i enlighet med 5 §.](#)

Av bilaga 3 till föreskrifterna framgår allmänna råd.

Referenspris för specialisttandvård

5 § Referenspris för specialisttandvård får endast tillämpas när en patient remitterats av en behandlare inom tandvård eller övrig hälso- och sjukvård till tandläkare med bevis om specialistkompetens och tandvårdsåtgärderna utförs av denne inom dennes specialistområde. Om det finns särskilda skäl får referenspris för specialisttandvård tillämpas för ytterligare behandling inom specialistområdet utöver vad som anges i remissen.

Behandling som en patient remitterats för är slutförd när slutligt remissvar har skickats.

När den behandling som en patient remitterats för är slutförd, får inte referenspris för specialisttandvård tillämpas för eventuella ytterligare tandvårdsåtgärder som tandläkaren med bevis om specialistkompetens utför på patienten.

Allmänna råd

Särskilda skäl för när referenspris för specialisttandvård kan tillämpas för ytterligare behandling, inom specialistområdet utöver vad som anges i remissen, kan vara när tandvårdsåtgärder behöver utföras som ett led i eller som en förutsättning för den remitterade behandlingen.

I bilaga 2 till föreskrifterna införs ytterligare en referenspriskolumn där referenspris för specialisttandvård anges.

Bilaga 2

Åtgärds-kod	Åtgärd	Referenspris (kronor) gällande fr o m 2013-01-01	Referenspris (kronor) för specialist-tandvård fr o m 2013-01-01

Nya åtgärder 131–134 för tomografisk undersökning

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Patienter i tandvården som behöver tomografiundersökas har tandvårdsbehov med stor till mycket stor påverkan på oral hälsa. Indikation för tomografiundersökning är t.ex. utredning inför behandling med dentala implantat. Konventionell röntgen är ofta inte tillräckligt som underlag vid terapiplanering för att behandlingen ska kunna utföras med hög patientsäkerhet och en god långsiktig prognos. Flera nyare behandlingsmetoder för implantatbehandling kräver också att en tomografiundersökning utförs innan behandlingen. Tomografiåtgärder kan också vara indicerat vid lägesbestämningar av tänder inför extraktion, utredningar av patologiska tillstånd i käkarna, sinusundersökningar, traumautredningar, käkledsundersökningar m.m.

För närvarande kan en åtgärd *125 Extraoral röntgenundersökning* tillämpas. Vårdgivarens pris för en tomografiundersökning är dock betydligt högre än referenspriset för åtgärd 125 och patienten får betala mellanskillnaden utan ytterligare tandvårdsstöd när tomografiåtgärder utförs. Alternativt får patienten betala hela kostnaden för en tomografiundersökning.

Majoriteten av tomografiundersökningarna utförs på specialistklinik. Idag finns det 26 specialistkliniker för odontologisk radiologi i Sverige. Utrustning för tomografiundersökning finns också på ett mindre antal allmäntandvårdskliniker och specialistkliniker med annan verksamhet än endast odontologisk radiologi. Sammanlagt har Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) vid årsskiftet 2011/2012 utfärdat tillstånd för ett 40-tal utrustningar av typ Cone Beam Computed Tomography (CBCT). Detta avspeglar dock inte helt det totala antalet utrustningar som finns i Sverige eftersom landsting kan ha samlingstillstånd att inneha röntgenutrustning.

För tillstånd att inneha röntgenutrustning med tomografifunktion krävs enligt 5 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (2008:31) om röntgendiagnostik att den radiologiska ledningsfunktionen innehas av legitimerad tandläkare med specialistkompetens inom området odontologisk röntgendiagnostik. Tillståndet kräver också att en sjukhusfysiker finns knuten till verksamheten.

Huvuddelen av de undersökningar som utförs med tomografiundersökning inom tandvården utgörs av utredningar av benträngning inför implantatbehandlingar. En bedömning från två specialistkliniker visar att utredningar inför implantatbehandling utgör ca 70 procent av de tomografiundersökningar som utförs på vuxna personer. De övriga 30 procent utgörs av lägesbestämningar av tänder inför extraktion, utredningar av patologi i käkarna, sinusundersökningar, traumautredningar, käkledsundersökningar m.m.

Föreslagen ändring:

Fyra tomografiåtgärder, åtgärd 131-134, tillförs diagnos/tillstånd 1001, 1301, 1302 under rubriken *A. Undersökningar och utredningar* i bilaga 1 i föreskriften.

Konsekvenser:

Patient:

Förbättrat tandvårdsstöd vid tomografiundersökningar.

Behandlare och företag:

Tomografiåtgärder har efterfrågats av tandvården. TLV bedömer att det kommer att underlätta för behandlare och vårdgivare att det nu införs särskilda åtgärder för tomografi eftersom tandvården använder sig av tomografiska undersökningar idag men saknar särskilda åtgärder för det i tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas öka kostnaderna för tandvårdsstödet med cirka 11 miljoner kronor. Fler patienter får högre tandvårdsstöd för utförd behandling.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

<u>Tomografiåtgärder</u> I samtliga åtgärder ingår exponering, rekonstruktioner och reformeringar, eventuell framkallning, analys, lagring av bilder samt skriftlig dokumentation. Åtgärderna innefattar undersökning inför implantatbehandling, lägesbestämning, anatomisk undersökning av tänder eller utredning av patologiska tillstånd om inte annat anges.			
131	Tomografiundersökning, en kvadrant Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 132, 133 eller 134. Åtgärden är ersättningsberättigande högst en gång per patient och dag.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
132	Tomografiundersökning, två kvadranter Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 131, 133 eller 134. Åtgärden är ersättningsberättigande högst en gång per patient och dag.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
133	Tomografiundersökning, tre kvadranter, sinus, käkled eller traumautredning Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 131, 132 eller 134. Åtgärden är ersättningsberättigande högst en gång per patient och dag.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
134	Tomografiundersökning, fyra kvadranter Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 131, 132 eller 133. Åtgärden är ersättningsberättigande högst en gång per patient och dag.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

Tandstöd protetik ersättningsberättigande i entandslucka position 6 vid diagnos/tillstånd 5031, 5036

Konsekvensutredning

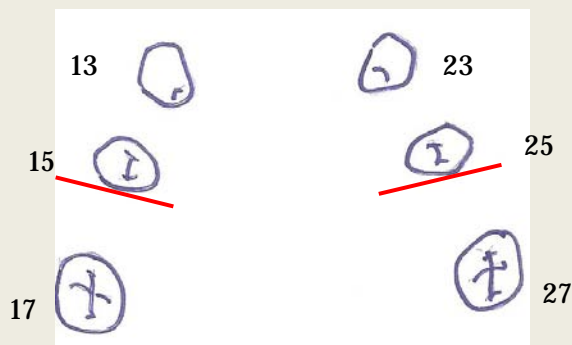
Bakgrund:

Idag får patienten inget tandvårdsstöd för behandling av en entandslucka i position 6 även om patienten har stort tandvårdsbehov med flera tandluckor i samma käke. Delar av behandlingen får vid dessa tillfällen patienten betala helt själv.

Överkäke sedd från tuggytorna.

Sex tänder kvarstår i käken.
Idag är endast behandling mellan tand 15 och 25 ersättningsberättigande inom tandvårdsstödet.

Om en tandstött bro ska utföras mellan tänderna 17 och 27 får patienten betala de bakre delarna utan tandvårdsstöd

För förmågan att äta, tugga och tala utan större hinder är det för många personer tillräckligt att klara sig med okklusion inom tandposition 5–5. En enstaka tandlucka i position 6 är för de flesta ett måttligt svårt tillstånd. När det finns flera tandluckor i samma käke blir tillståndet ofta svårare. Vid protetisk behandling av flera tandluckor i samma käke behöver många gånger förankring ske i molarområdet med tandstött brokonstruktion för att konstruktionen ska få en god prognos. Framför allt om patienten samtidigt har någon form av parodontal bennedbrytning (= tandlossning). Vid partiell tandlöshet saknas ofta tanden i position 6.

De nationella riktlinjerna för området tandlöshet har en översiktlig indelning. Behandling av entandslucka i sidosegment (tandposition 4-7) finns med i riktlinjerna men de beskriver ingen skillnad beroende på vilken tand i området som saknas eller om patienten har flera tandluckor i samma käke. I TLV:s utredningsarbete har faktagruppen för protetik inom nationella riktlinjer vid Socialstyrelsen ombetts att titta särskilt på entandslucka i tandposition 6 och omfattande skada på tand i position 7. Gruppen har gjort en gradering för tandlucka i sidosegmentet som visar att en entandslucka i tandposition 6 är ett svårare tillstånd än att sakna tand 7 och 8. En förkortad tandbåge är inte ett lika svårt tillstånd som en tandlucka mellan tand 5 och 7.

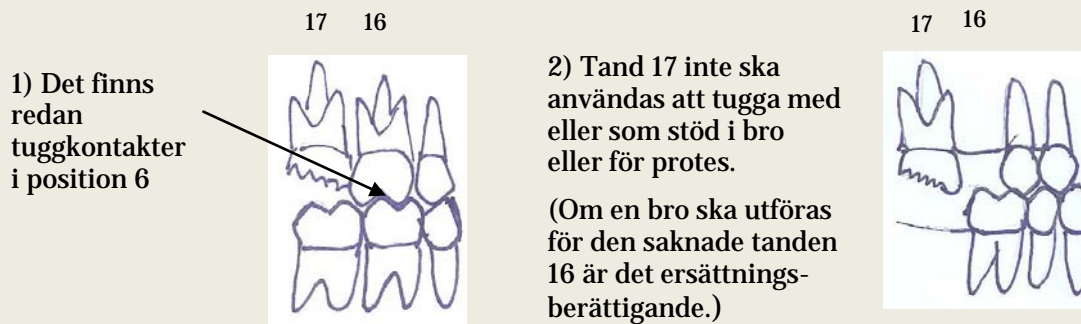
Patienter med flera tandluckor i samma käke har i de flesta fall stora tandvårdsbehov. Det är angeläget att behandling av stora tandvårdsbehov är ersättningsberättigande inom tandvårdsstödet. I dessa fall bör behandling av en entandslucka i tandposition 6 vara ersättningsberättigande så att patienter med flera luckor i käken kan erhålla tandvårdsstöd för hela sin behandling av tandlösheten.

Tandvårdsstödet gör dock ingen skillnad på om det finns en eller flera tandluckor i samma käke. Om en sådan avgränsning skulle göras att behandling endast skulle vara ersättningsberättigande när flera tandluckor finns i samma käke skulle det innebära mycket komplicerade regler. Att behandling av entandslucka med tandstött protetik inryms i ersättningsreglerna innebär i sig en väsentlig regelförenkling för behandling med tandstött protetik i tandposition 6 och 7. Ändringen bör inte innehålla nya komplicerade regler. Av det skälet föreslår TLV att tandstött protetik blir ersättningsberättigande för samtliga entandsluckor i tandposition 6.

Utbytesåtgärder för implantat används i enstaka entandslucka. Behandling av enstaka entandslucka uppfyller inte syftet med ändringen för patienter med stora behov.

Tandvårdsersättning lämnas inte heller för implantat i tandposition 6 inom andra diagnos/tillstånd i ersättningsreglerna, även när större områden av tandlöshet föreligger.

Tandvården har uttryckt att reglerna för när krona i tandposition 7 är ersättningsberättigande ibland är komplicerade. När frågan har analyserats har det framkommit att detta ofta upplevs i samband med att det finns en entandslucka i tandposition 6. Den föreslagna ändringen innebär att det därefter endast är 1) när patienten redan har tuggkontakter i position 6 eller 2) när tand 7 inte ska användas (att tugga med eller som stöd i bro eller för protes) som krona i tandposition 7 inte är ersättningsberättigande. Patienter får dock precis som nu tandvårdsersättning för att laga en skadad tand 7 med fyllning vid dessa tillfällen. Den ersättningen kan användas som utbyte om patienten hellre vill ha en krona.

Föreslagen ändring:

Tandstött protetik blir ersättningsberättigande för att behandla entandslucka i tandposition 6 oavsett om det finns flera tandluckor i samma käke eller inte.

Utbytesåtgärder för implantat blir inte ersättningsberättigande för entandslucka i tandposition 6. Skälet att införa behandling av entandslucka i tandposition 6 i ersättningsreglerna är att patienter med stora behov ska få tandvårdsstöd för hela sin behandling.

Befintliga tillstånd 5031 och 5036 ändras så att position 6-6 inryms i dessa. I villkorstexten tillförs att tandvårdsersättning för utbytesåtgärder inte lämnas för tandposition 6.

Följdändring görs i rubriktexten för tillstånd 5045 och 5046 så att partiell tandlöshet inom tandposition 6-6 omfattas vid utvärdering eller behandling av patient med nedsatt hälsa. Därmed blir ersättningsreglerna enhetliga för tandstött protetik.

Konsekvenser:

Patient:

En väsentlig förbättring för patienter med stora tandvårdsbehov med flera tandluckor i samma käke. De får i och med ändringen tandvårdsstöd för hela behandlingen med tandstött protetik vid större rehabilitering.

Behandlare och företag:

Förenkling av ersättningsreglerna vid omfattande behandling av flera tandluckor i samma käke med tandstött protetik. Den föreslagna ändringen medför också att reglerna förenklas för när krona i tandposition 7 är ersättningsberättigande. Dessutom förenklas tillämpningen vid behandling av dysfunktionell okklusion inom diagnos/tillstånd 5071 och 5072.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas innebära en betydande kostnad, drygt 200 miljoner kronor.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5031	Entandslucka inom position ~~5-56-6~~ .	E.2, E.4, E.5, E.6, E.9, E.11, E.14, E.15 <u>Tandvårdsersättning för utbytesåtgärder lämnas inte för tandposition 6.</u>	362, 801 (högst två), 802 eller 803 (högst två totalt), 804 (högst en), 805 (högst två); ~~891~~	925, 926, 928, 929, 940, 941
5036	Entandslucka inom position ~~56-56~~ när ändstödet är bräckligt.	E.2, E.4, E.5, E.6, E.9, E.11, E.14, E.15 Bron kan utsträckas med ett stöd åt aktuell sida om något av brostöden inte bedöms ge tillräckligt god långsiktig prognos för konstruktionen på grund av – rotfyllt stöd med bräcklig rot, – kort rot, – ogynnsam rotanatomi, – parodontal nedbrytning, – ogynnsam påbitning, eller – kort eller bräcklig klinisk krona. Ersättningsberättigande åtgärd är tandstödd bro med högst två stöd på var sida om tandluckan. De skäl som föreligger för två stöd på aktuell sida ska dokumenteras i patientjournalen. <u>Tandvårdsersättning för utbytesåtgärder lämnas inte för tandposition 6.</u> Se bilaga 3 allmänna råd	362, 801 (högst fyra), 802 eller 803 (högst fyra totalt), 804 (högst en), 805 (högst fyra); ~~891~~	925, 926, 928, 929, 940, 941

Följdändring: diagnos/tillstånd 5045, 5046

5045	Partiell tandlöshet inom tandposition ~~5-56-6~~ när utvärdering av kariologisk, endodontisk, bettfysiologisk eller parodontal behandling behöver göras före permanent rehabilitering.	E.5, E.9 Långtidstemporär bro är ersättningsberättigande vid partiell tandlöshet när utvärdering av behandling av karies, parodontal behandling, rotbehandling eller behandling av käkfunktionsstörning behöver göras under minst sex månader på grund av att prognosen är osäker för den permanenta behandlingen.	362, 802, 803, 809; ~~891~~	–
5046	Partiell tandlöshet inom tandposition ~~5-56-6~~ – hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnesticke uppgifter, eller – i bett med tveksam prognos.	E.5, E.9 Semipermanent <u>eller långtidstemporär</u> bro är ersättningsberättigande när ingen ytterligare protetisk behandling planeras – för patient när hälsotillståndet förhindrar <u>att hela tandvårdsbehovet kan tillgodoses utförande av permanent konstruktion</u> , eller – i bett med tveksam prognos.	362, 802, 803, 807, 809; ~~891~~	–

Långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat. Nya diagnos/tillstånd 5450 och 5451. Nya åtgärder 854-857. Nya allmänna råd till diagnos/tillstånd 5450.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Patienter med stort tandvårdsbehov har ofta tandlösa områden i käkarna. Implantat är en möjlighet att behandla tandlösheten. När implantatbehandling utförs uppstår ibland komplikationer under behandlingens gång som innebär att den slutliga implantatkonstruktionen inte kan färdigställas som planerat. Det kan bero på att några av de installerade implantaten under inläkningstiden förloras eller inte läkt in tillfredsställande. Det kan även bero på att granntänder till implantaten skadats eller förlorats efter implantatoperationen eller att patientens hälsa allvarligt försämrats.

Långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner kan vid ovan nämnda tillfällen behöva utföras innan permanent behandling kan utföras eller när ingen permanent behandling planeras på grund av den nedsatta hälsan hos patienten.

Vid behandling med tandstödd protetik är långtidstemporär eller semipermanent konstruktion ersättningsberättigande vid vissa situationer. Det kan även vara nödvändigt vid implantatbehandling.

Skälen för att långtidstemporära konstruktioner på implantat ska inrymmas i tandvårdsstödet är de samma som vid behandling av tänder:

- när utvärdering minst sex månader måste ske,
- hos patient med nedsatt hälsa (även semipermanenta konstruktioner), eller
- vid förändring av betthöjd eller ocklusionsplan vid tillstånd 5042.

För närvarande ingår inte behandling med långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner på implantat i tandvårdsstödet. När sådan behandling utförs får patienten betala den kostnaden. Långtidstemporära konstruktioner kan även behövas för att belasta redan installerade implantat när reoperation eller kompletterande operation av implantat är nödvändig.

Föreslagen ändring:

Långtidstemporära eller semipermanenta kronor och hängande led blir ersättningsberättigande på implantat genom två nya diagnos/tillstånd 5450 och 5451. Då blir långtidstemporära och semipermanenta konstruktioner på implantat ersättningsberättigande på motsvarande sätt som när de behövs på tänder.

För att förtydliga tillstånd 5450 som avser när utvärdering eller belastning måste ske under minst sex månader tillförs ett allmänt råd som tydliggör de olika villkoren. Det allmänna rådet är uppbyggt på samma sätt som det allmänna råd som finns i TLVFS för bräckligt ändstöd.

Fyra nya implantatprotetiska åtgärder 854-857 för semipermanent respektive långtidstemporär krona eller hängande led och för cylindrar och fästskruvar tillförs. Referenspriset för semipermanent bro beräknas på ett metallskelett bestående av svetsade eller lödda barer mellan cylindrarna och akrylat (för ett enstaka implantat: distans med akrylat) och för långtidstemporär bro beräknas referenspriset på fiberförstärkt akrylat med plastcylindrar.

Åtgärder för långtidstemporära konstruktioner tillförs även tillstånd 5042 vid förändring av betthöjd eller ocklusionsplan.

Följdändringar får göras i regel E.2 så att långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner på implantat är ersättningsberättigande för samma positioner som permanenta implantatkonstruktioner inom tandvårdsstödet. För ytterligare ändring i regel E.2, se under avsnitt 4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista sidan 57-59.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter som drabbas av komplikationer eller när nedsatt hälsa inte möjliggör utförande av permanent konstruktion får tandvårdsstöd för långtidstemporär respektive semipermanent konstruktion.

Behandlare och företag:

Enklare att informera om behandling vid komplikationer än vad det är nu när delar av behandlingen ligger utanför tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Den föreslagna ändringen innebär att fler patienter får högre ersättning, vilket beräknas öka kostnaderna för tandvårdsstödet med cirka 2 miljoner kronor.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5450	<u>Installerade implantat utan suprakonstruktion i helt tandlös käke, tre- eller flertandslucka eller friändstandlöshet när utvärdering eller belastning behövs innan permanent implantatkonstruktion kan utföras.</u>	<u>E.2</u> <u>Långtidstemporär konstruktion är ersättningsberättigande när utvärdering eller belastning behövs under minst sex månader på grund av</u> <u>– osäker prognos för implantat,</u> <u>– reoperation efter förlust av implantat som ska ingå i planerad konstruktion,</u> <u>– kompletterande operation av implantat som ska ingå i planerad konstruktion, eller</u> <u>– osäker prognos för granntand till den planerade konstruktionen.</u> <u>Skälen för utvärdering eller belastning ska dokumenteras i patientjournalen.</u> <u>Se bilaga 3 allmänna råd.</u>	<u>362, 856, 857</u>	=
5451	<u>Installerade implantat utan suprakonstruktion hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter.</u>	<u>E.2</u> <u>Semipermanent eller långtidstemporär konstruktion är ersättningsberättigande när ingen ytterligare protetisk behandling planeras för patient när hälsotillståndet förhindrar utförande av permanent konstruktion.</u>	<u>362, 854, 855, 856, 857</u>	=

Ett allmänt råd kopplas till tillstånd 5450 i likhet med det som finns för bräckligt ändstöd. Det allmänna rådet införs i bilaga 3 till föreskriften.

Diagnos/tillstånd 5450, utvärdering eller belastning av implantat innan permanent konstruktion kan utföras.

Utvärdering av implantat innan permanent konstruktion utförs kan vara nödvändig vid osäker prognos för enskilda implantat. Belastning av installerade implantat innan permanent konstruktion utförs kan vara nödvändig
– under läkningstid vid reoperation eller kompletterande operation, eller
– under expectansperiod när osäker prognos föreligger för granntand till den planerade implantatkonstruktionen.

Osäker prognos för implantat kan vara vid

- bentransplantat, eller
- marginal benförlust vid implantatet under inläkning.

Reoperation efter implantatförlust kan vara när nytt implantat måste installeras istället för förlorat implantat och övriga installerade implantat måste belastas under läkningstiden.

Kompletterande operation kan vara

- när granntand bredvid den planerade konstruktionen har förlorats efter implantatinstallationen, eller
- vid andra tillfällen när fler implantat behövs för att konstruktion ska kunna utföras.

Osäker prognos för granntand till den planerade konstruktionen kan vara när trauma eller annan skada på granntand konstaterats efter implantatinstallation.

Fyra nya åtgärder 854, 855, 856, 857

854	<u>Semipermanent krona eller hängande led på implantat, per led</u> <u>Åtgärden avser konstruktion med metallskelett.</u>	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
855	<u>Fästskruv och cylinder vid semipermanent krona på implantat, per implantat</u>	Pris fastställs sommaren 2012	Pris fastställs sommaren 2012
856	<u>Långtidstemporär laboratoriefremställd krona eller hängande led på implantat, per led</u> <u>Konstruktionen ska ha en beräknad livslängd om minst sex månader.</u>	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012

857	<u>Fästskruv och cylinder vid långtidstemporär laboratoriefremställd krona, per implantat</u>	Pris fastställs sommaren 2012	Pris fastställs sommaren 2012

Följändring: Regel E.2 justeras

E.2 Begränsning implantatstött protetik

Under en ersättningsperiod ersätts högst sex implantat (åtgärd 420) eller sex implantatkronor (åtgärd 852 eller 890) i överkäken och fyra implantat eller fyra implantatkronor i underkäken.

För tandposition 6, 7 eller 8 i partiellt tandlösa käkar är inte åtgärd 420–426, 852–853~~7~~, 886 eller 890 ersättningsberättigande, eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925–934. Om ett implantat inte kan placeras inom position 5-5 i partiellt tandlösa käkar ersätts i stället ett implantat med överkonstruktion permanent, semipermanent eller långtidstemporär implantatkrona i position 6. Vid tillämpning av utbytesåtgärd i tvåtandslucka tandposition 5 och 6 lämnas tandvårdsersättning för överkonstruktionen med utbytesåtgärd 926 eller 927, eller alternativt med utbytesåtgärd 929 eller 930 i de fall åtgärd 801 utförts inom två år på en av stödtänderna som utbytet beräknas på.

~~Vid implantat i partiellt tandlös käke ska övriga tänder i käken ha god prognos, vilket innebär avsaknad av obehandlad apikal eller pågående grav parodontal sjukdom.~~

Endast operation avseende de implantat som är ersättningsberättigande för respektive diagnos/tillstånd eller operation avseende utbytesåtgärder ingår. (TLVFS 2011:2).

Tillägg i regel E.8. Rebasering ersättningsberättigande efter protesframställning när tänderna extraherats inom ett år innan protesens slutförts

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Ett behandlingsalternativ vid tandlöshet är att utföra en avtagbar protes. När en permanent protes utförs är det nödvändigt att den är mycket välpassande mot underlaget (slemhinnan) för att den ska fungera för patienten. Om en ny protes inte passar och behöver justeras efter utlämnande ingår detta under det första året i åtgärderna för protesens och nytt tandvårdsstöd lämnas inte för det. Ett undantag finns och det är när tänderna tas bort samma dag som protesens lämnas ut. Då är rebasering (= ny yta på protesens så att den anpassas mot underlaget) och justering ersättningsberättigande inom det första året. Det kallas att protesens utförs immediat.

För proteser där tänderna tas bort vid annat tillfälle än samma dag är rebasering inte ersättningsberättigande inom ett år. I ett område som varit tandlöst en längre tid sker förändring av käken långsamt och rebasering är därmed normalt inte nödvändig de första åren.

Det finns dock tillfällen när det inte är möjligt att ta bort tänderna samma dag som patienten får protesens utan tanduttagningen måste ske en tid dessförinnan. Vid läkningen efter tanduttagningen förändras protesunderlaget i käken. Även när behandlingen genomförs på det sättet bör justering och rebasering vara ersättningsberättigande.

Hur lång tid läkning och förändring av käkunderlaget tar är individuellt. För flertalet individer har förändringen av underlaget avstannat inom ett halvt år. Eftersom det kan ta längre tid för enskilda individer föreslås rebasering och justering vara ersättningsberättigande inom ett år efter att tänder tagits bort i protesområdet.

Föreslagen ändring:

Regel E.8, *Avtagbar protetik som görs om*, ändras så att rebasering är ersättningsberättigande när tänder i protesområdet extraherats inom ett år innan åtgärd 824-828 slutförts.

Huvudtexten till åtgärder för *Avtagbar protetik* ändras så att justering av proteser är ersättningsberättigande när tänder i protesområdet extraherats inom ett år innan åtgärd 824-828 slutförts. Text om immediatprotes i åtgärd 824 och 825 tas bort.

Åtgärd 838 upphävs.

Konsekvenser:

Patient:

De patienter som behandlas med protes och som får tänder borttagna i protesområdet inom året innan protesen är färdig får tandvårdsstöd för åtgärden som innebär att anpassa protesen till slemhinneunderlaget. Ändringen berör få patienter men är betydelsefull för enskild patient med stora tandvårdsbehov.

Behandlare och företag:

Enklare för behandlare att ta fram kostnadsförslag och att förklara för patient när hela protesbehandlingen inryms i tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms inte påverka tandvårdsstödet nämnvärt eftersom det kan antas vara en liten grupp patienter och inte särskilt kostsamma åtgärder.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

E.8 Avtagbar protetik som görs om

Inom ett år efter slutförande av åtgärd 824-828 är ny åtgärd 824-828 eller åtgärd 832-837 inte ersättningsberättigande för samma käke.

Undantag gäller när tänder i protesområdet extraherats inom ett år innan åtgärd 824-828 slutförts. I dessa fall är åtgärd 833 ersättningsberättigande en gång inom ett år efter att åtgärd 824-828 slutförts.

Avtagbar protetik

Samtliga åtgärder vid avtagbar protetik innefattar material inklusive proteständer samt tandtekniskt arbete inklusive materialkostnad om inte annat anges.

I åtgärderna innefattas även kontroll och justering upp till tre månader efter slutförandet av åtgärden om inget annat anges i åtgärdstexten. Justering innefattas dock inte om tandborttagning i protesområdet skett inom ett år innan protesen slutförts.

824	Partiell protes med gjutet skelett, klammerförankrad Åtgärden innefattar gjutna klamrar och klamrar i draget material. <u>Justering innefattas inte när protesen utförs immediat.</u>	9 400 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
825	Komplicerad partiell protes med stöd av urtagkrona, innerkrona eller attachments Åtgärden innefattar gjutna klamrar och klamrar i draget material. <u>Justering innefattas inte när protesen utförs immediat.</u>	9 910 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012

838	Rebasering av partiell protes som utförts enligt immediatteknik Åtgärden innefattar permanent rebasering av partiell protes som utförts enligt immediatteknik. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 833, 834, 836 eller 837 för samma käke och patient, under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är endast ersättningsberättigande en gång inom ett år efter att åtgärd 824 eller 825 slutförts för samma käke och patient.	2 190	

Ny åtgärd 480 tilläggsåtgärd vid extraktioner eller kirurgiska ingrepp på patient som har blödningsproblem

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

För patienter som behandlas med läkemedel eller har sjukdomar som förlänger blödningstiden behövs det vid tanduttagning göras särskilda insatser från tandläkaren innan och efter behandlingen för att värden ska bli patientsäker. Det är åtgärder som tar tid och därmed orsakar kostnader som hittills inte varit ersättningsberättigande. Patienter har fått betala de eventuella extrakostnader deras tillstånd medför utan statligt tandvårdsstöd.

Den vanligaste orsaken till blödningsproblem är behandling med läkemedlet Waran som ca 180 000 personer använder. Blödningsjukdomar, Hemofili A och B samt von Willebrands sjukdom omfattar ca 1000 personer.

Föreslagen ändring:

En ny åtgärd *480 Kontroll koagulation, tilläggsåtgärd* tillförs föreskriften vid diagnos/tillstånd där kirurgiska ingrepp förekommer. Åtgärden är en tilläggsåtgärd vilket innebär att åtgärd för tanduttagning och andra kirurgiska åtgärder utförs samtidigt. Åtgärden kan tillämpas en gång per patient och dag.

Åtgärden tillförs i diagnos/tillstånd: 3043, 3044, 3045, 3046, 3051, 3061, 3063, 3064, 3065, 3071, 3111, 3121, 3122, 3151, 4001, 4002, 4011, 4012, 4071, 4072, 4073, 4074, 4076, 4079, 4080, 4081, 4471, 4771, 4772, 4881, 4882, 5001, 5002, 5011, 5012, 5013, 5014, 5015, 5016, 5034, 5035, 5041, 5051, 5447, 5448, 5449, 5903, 5905-5914

Konsekvenser:

Patient:

Patienter med blödningsproblem kan få tandvårdsstöd för den extra vårdinsats som behövs för säker vård.

Behandlare och företag:

Underlättar för de behandlare som omhändertar patienter med blödningsproblem att ha en åtgärd för det merarbete dessa patienter medför.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas kosta cirka 2 miljoner kronor per år i tandvårdsstöd.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

480	Kontroll av koagulation, tilläggsåtgärd Åtgärden är ersättningsberättigande när fastställande av aktuellt koagulationsvärde krävs före tanduttagning eller kirurgiskt ingrepp. Åtgärden innefattar även blödningskontroll efter ingreppet. Åtgärden är endast ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 401-406, 421-430, 435, 436 eller 441-445. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient och dag.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris fastställs sommaren 2012

Ny diagnos/tillstånd 3122 Övertalig tand. Ny åtgärd 406 Tanduttagning övertalig tand

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Patienter kan ha fler än de 32 permanenta tänder som är normalt antal. Finns en dylik extra tand kallas den för övertalig tand men benämningar finns även som supernumerär tand eller supplementär tand. En övertalig tand sitter vanligen inte i tandbågen även om det också förekommer.

När en övertalig tand med samma tandnummer står i samma tandposition som den ursprungliga tanden uppstår problem med patienters tandvårdsersättning när den övertaliga tanden ska tas bort. Det saknas diagnos/tillstånd och åtgärder i föreskriften för extraktion av ett frambrutet övertal. Det innebär att patienten får betala extraktionen utan tandvårdsstöd.

Även om extraktionsåtgärder kan rapporteras för att den övertaliga tanden inryms i ett diagnos/tillstånd medför det att en tand med detta tandnummer i den aktuella tandpositionen därefter inte längre finns kvar enligt IT-systemen. Det innebär att om patienten senare till exempel behöver rotfylla och kronförse den kvarvarande tanden, som har samma tandnummer och tandposition, får patienten inget tandvårdsstöd för den behandlingen. Alternativet blir även i detta fall att patienten får betala extraktionen för den övertaliga tanden utan tandvårdsstöd, för att möjliggöra tandvårdsstöd för rotfyllning och krona av kvarvarande tand.

Om ett separat diagnos/tillstånd införs där åtgärder som inte läser aktuellt tandnummer och tandposition är ersättningsberättigande, blir det möjligt för patienter att erhålla tandvårdsstöd vid borttagande av övertalet och även för eventuell fortsatt behandling av den kvarvarande tanden.

Föreslagen ändring:

Ett nytt tillstånd 3122 för *Övertalig tand* och en ny åtgärd 406, *Tanduttagning övertalig tand*, införs.

Följdändring:

Åtgärd 406 förs in i restriktionerna i åtgärd 404-405 och 442-445 (som innebär att åtgärd 404-405 inte är ersättningsberättigande tillsammans med extraktioner i samma kvadrant eller åtgärderna 442-445 inte är ersättningsberättigande samma dag).

Konsekvenser:

Patient:

Patienter med övertalig tand i samma tandposition som ursprunglig tand erhåller tandvårdsstöd för att extrahera eller operera bort tanden. De riskerar heller inte att gå miste om tandvårdsstöd för fortsatt behandling av den kvarvarande tanden med samma tandnummer i samma tandposition.

Behandlare och företag:

Behandlare får fler möjligheter att erbjuda ersättningsberättigande tandvård.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas ge obetydlig påverkan på tandvårdsstödet. Övertaliga tänder i samma tandposition som den ursprungliga tanden är ovanliga.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

3122	Övertalig tand.	=	362,404, 405, 406, 480
406	Tanduttagning, övertalig tand Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 442, 443, 444 eller 445 för samma patient och under samma dag. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 404 eller 405 i samma kvadrant för samma patient och under samma dag.		Pris fastställs sommaren 2012 Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

4. Övriga ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista

Det inkommer fortlöpande synpunkter till TLV på regelverkets uppbyggnad och på detaljer som kan förtydligas. Synpunkterna bearbetas inom myndigheten och en del av dem leder till förslag om förbättringar i regelverket. Andra förslag till förtydliganden och förbättringar initieras av TLV för att främja en enhetlig tillämpning. Sådana förslag till ändringar presenteras i detta avsnitt bland övriga ändringar. Ändringarna presenteras nedan i den ordning de förekommer i föreskriften.

TLV har noterat ett behov av att förtydliga omgörningsreglerna med hänvisningar till i vilka situationer förhandsprövning av omgörning ska ske enligt D- respektive E-regler.

Under år 2011 har myndigheten, tillsammans med erfarna protetiker, arbetat med att förtydliga villkoren i diagnos/tillstånd 5071, 5072 och 5042. Syftet med arbetet har varit att det ska bli lättare för behandlarna att avgöra vilken vård som är ersättningsberättigande inom dessa diagnos/tillstånd.

Några av de åtgärder som används mest inom tandvårdsstödet är undersökningsåtgärderna. TLV har gjort en översyn av undersökningsåtgärderna och föreslår vissa justeringar av dem. Nya åtgärder tillförs för utredning och för konsultation utförd av specialisttandläkare.

Sist i detta avsnitt presenteras skälen till att TLV valt att inte lägga fram något förslag om förhandsprövning vid vissa diagnos/tillstånd.

Diagnos/tillstånd 4078 Extremt missfärgad tand

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

En tand i framtandsområdet kan få så omfattande missfärgningar så att det ser ut som om den är saknad. Det ser ut som en tandlucka fastän en tand finns. Ett sådant tillstånd kan klassificeras som extremt missfärgad tand. I nu gällande föreskrift är behandling ersättningsberättigande enbart om tanden är rotfylld. En tand kan emellertid ha extrem missfärgning utan att vara rotfylld. Det kan vara fallet när pulpan dragit sig tillbaka och rotkanalen förkalkats. Det är en tand med en non-vital pulpa vilken har lika stort behov av åtgärd på grund av extrem missfärgning som om tanden är rotfylld. Åtgärd av extremt missfärgade nonvitala tänder som inte är rotfyllda är inte ersättningsberättigande enligt nu gällande villkor för diagnos/tillstånd 4078.

När det gäller missfärgningens omfattning finns det inte några beskrivningar av storleken på denna i villkoren. Det innebär att det är otydligt om det räcker med att en liten del av tandens krona eller rot är missfärgad eller om det ska vara hela tandkronan. Genom att det inte framkommer tydligt har det uppstått osäkerhet vid tillämpning och vid efterhandkontroller. Det medför att patienter riskerar att gå miste om tandvårdsstöd.

I villkoren anges att det ska vara en avvikelse med minst fyra steg på en färgskala jämfört med omgivande tänder. Det är svårt att tillämpa eftersom den färgskala som det refereras till har fyra färgsteg 1–4. Det finns därför inte möjlighet att jämföra med ytterligare fyra steg, 5–8 eftersom de saknas.

Föreslagen ändring:

Villkoren i diagnos/tillstånd 4078 ändras. Orden *missfärgad* och *nonvital* tillförs och ordet *rotfylld* utgår. Ordet *nonvital* omfattar både rotfyllda och andra nonvitala tänder. Omfattningen av missfärgningen anges med "ska omfatta minst en tredjedel av tandkronans yta". Texten "minst fyra steg" tas bort.

Konsekvenser:*Patient:*

Patienter som har missfärgade tänder i framtandsområdet och vill få detta åtgärdat kan få tydligare besked om behandlingen är ersättningsberättigande. De som har nonvitala tänder som inte är rotfyllda men är extremt missfärgade erhåller också tandvårdsstöd för behandling.

Behandlare och företag:

Villkoren blir tydligare för behandlaren. De kan därmed enklare och med minskad tidsåtgång lämna tydliga besked till sina patienter.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen berör en liten grupp patienter. Under år 2010 var det ca 1 000 patienter med detta tillstånd som behandlades. De föreslagna ändringarna bedöms inte i någon större grad öka eller minska antalet patienter som behandlas för detta tillstånd. Ändringen bedöms ha endast obetydliga effekter på tandvårdsstödet.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

4078	Extremt missfärgad tand.	D.1, D.5, D.6 Ersättningsberättigande endast för <u>missfärgad</u> tandsubstans på <u>rotfylld nonvital</u> tand i position 3-3 i överkäken. Missfärgningen <u>ska omfatta minst en tredjedel av tandkronans yta och</u> ska vara mörkare än mörkaste färg på en Vita-skala (Lumin@ Vacuum-Farbskala, Vita Zahnfabrik, H. Rauter GmbH & Co., Bad Säckingen, Tyskland) samt avvika <u>minst fyra steg</u> jämfört med omgivande tänder.	362, 801, 802, 803, ~~891~~	-

Diagnos/tillstånd 4471 Bristande kontaktpunkt mellan två tänder**Konsekvensutredning****Beskrivning av problemet:**

Tänder ska naturligt ha kontaktpunkter som är så täta att mat inte kommer mellan dem. Ibland uppstår dock små glipor mellan tänderna där mat fastnar och packar sig. Tillståndet brukar kallas "food impaction", ett uttryck som saknar svensk översättning. Förutom det obehag som det innebär att mat fastnar mellan tänderna kan tillståndet leda till att det uppstår karies eller blir tandköttfickor. Problem med food impaction uppstår i kontaktpunkterna hos premolarer och molarer (tuggtänderna) när de är lagade, det är därför det i villkoret anges att minst en approximalyta ska vara lagad.

I framtandsområdet och bland tänder som naturligt har glipor mellan sig uppstår inte problemet med food impaction.

Uppföljning av stödet har visat att en betydande del åtgärder har utförts i framtandsområdet. Det kan antas att de åtgärderna har gjorts av en annan orsak än bristande kontaktpunkt med food impaction som följd.

Föreslagen ändring:

Text tillförs villkoren som innebär att diagnos/tillstånd 4471 enbart kan tillämpas för tänder i

position 4–8. Åtgärder 701–704 och utbytesåtgärd 921 tas bort eftersom de ska tillämpas på fram- och hörntänder.

Konsekvenser:

Patient:

För patienter med food impaction blir det ingen skillnad jämfört med tidigare villkor.

Behandlare och företag:

Det blir tydligare villkor när diagnos/tillstånd 4471 ska tillämpas och risken att missförstå villkoren minskar eftersom åtgärd 701-703 för fram- och hörntand tas bort från diagnos/tillstånd 4471. IT-stödet kommer att valideras enligt villkoren varför det blir en enkel ändring som kommer att minska administrativ tid.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas ha endast mindre effekt på tandvårdsstödet. Det gjordes ca 2 400 åtgärder 701-703 för tänder i position 3–3. De hade ett sammanlagt referenspris på cirka 2 miljoner kronor.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

4471	Bristande kontaktpunkt mellan två tänder	D.4, D.5, <u>Ersättningsberättigande endast för tandposition 4- 8.</u> Minst en av de approximala tandytorna ska ha en fyllning.	341, 362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491, 701, 702, 703~~ , 704, 705, 706, 707, 708	~~921~~ , 922

Diagnos/tillstånd 4882 Lossnad tandstödd protetisk konstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd protetisk konstruktion.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

En protetisk konstruktion kan vara avsedd för temporärt, semipermanent eller permanent bruk. När en temporär konstruktion oavsiktligt lossnar eller går sönder ingår det i de protetiska åtgärderna att ta hand sådana problem. Diagnos/tillstånd 4882 tillämpas när semipermanenta eller permanenta konstruktioner lossnar eller går sönder. Det har inte framgått tillräckligt tydligt i föreskriften. Motsvarande problem finns också för tillstånd 5445.

Föreslagen ändring:

Rubriken för diagnos/tillstånd 4882 förtydligas med att det är *permanenta eller semipermanenta* konstruktioner som avses.

Konsekvenser:

Patient:

Ingen nämnvärd påverkan för patienter eftersom tillämpningen i stort sett varit som avsett.

Behandlare och företag:

Villkoren blir tydligare och därmed enklare. Tandläkare som varit tveksamma om vilka konstruktioner som avses behöver lägga mindre tid på tolkning av villkoren.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas inte påverka tandvårdsstödet ekonomiskt.

IT-stöd:

Ändringarna medför ny rubriksättning, i övrigt ingen programmering.

4882	Lossnad <u>permanent eller semipermanent</u> tandstödd protetisk konstruktion.	D.1, D.2, D.4, D.5, D.6 Ny konstruktion är ersättningsberättigande för – tand i position 1-6, eller	301, 302, 303, 362, 401, 402, 403, 404, 405, ~~491~~ , 523, ~~591~~ , och	922

	Fraktur eller skada i permanent eller semipermanent tandstödd protetisk konstruktion.	– tand i position 7 för att kunna etablera ocklusionskontakt mot antagoniserande tand eller protetisk konstruktion när tand i position 6 saknas och inte är ersatt med implantatstödd krona eller hängande led i aktuell eller antagoniserande kvadrant när reparation eller återcementering inte kan utföras. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför reparation eller återcementering inte är möjlig.	a) 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, eller b) 708, 801, 802, 803, 805, 806, 808, 811, 815, ~~894~~	

Diagnos/tillstånd 4884 Omfattande kavitet, omfattande fraktur, omfattande förlust av tandsubstans, omfattande förlust av fyllningsmaterial eller omfattande tandslitage i tand hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller i bett med tveksam prognos.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Diagnos/tillstånd 4884 avser en enskild tand men i rubrikens sista strecksats anges att det berör bett med tveksam prognos medan villkoren i sista strecksatsen anger tand. Det är motsägelsefullt och kan leda till tolkningsproblem.

Vid diagnos/tillstånd 4884 är åtgärd 809 för långtidstemporär krona ersättningsberättigande, men i villkoren saknas text om detta. Villkorstextens första strecksats är inte helt tydlig och språkligt krånglig. Samma problem med formuleringen finns i villkoren till diagnos/tillstånd 5046.

Föreslagen ändring:

Rubriken ändras i sista strecksatsen där ordet *bett* utgår och ersätts med ordet *tand*.

Villkoren tillförs en förklaring om att långtidstemporär krona ingår genom att texten ”*eller långtidstemporär*” läggs till.

I villkorens första strecksats utgår ”*att hela tandvårdsbehovet kan tillgodoses*” och ersätts med ”*utförande av permanent konstruktion*”.

Den sista strecksatsen i villkoren ges en annan språklig utformning utan ändring i sak.

Konsekvenser:

Patient:

Ingen påverkan.

Behandlare och företag:

Rubrik och villkor för ersättning blir tydligare och därmed enklare. Tandläkare som varit tveksamma om vilka konstruktioner som avses och om det är bett eller tänder som avses behöver lägga mindre tid på tolkning av villkoren.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen har inte någon ekonomisk inverkan, avser endast ett textförtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering i form av ändring av rubriktext.

4884	Omfattande kavitet, omfattande fraktur, omfattande förlust av tandsubstans, omfattande förlust av fyllningsmaterial eller omfattande tandslitage i tand – hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller – för tand i bett med tveksam prognos.	D.1, D.3, D.5, D.6, D.7 Semipermanent eller långtidstemporär krona är ersättningsberättigande när ingen ytterligare protetisk behandling planeras – för patient när hälsotillståndet förhindrar att hela tandvårdsbehovet kan tillgodoses, eller – för aktuell tand med vid tveksam prognos hos aktuell tand .	362, 802, 803, 807, 809, ~~894~~	–

Regel D.5, Tandstödd protetik som görs om. Regel D.6, undantag från D.5

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

När en tand repareras med en krona är en ny krona inte ersättningsberättigande inom två år efter slutförande. Om tanden måste tas bort uppstår en tandlucka där den reparerade tanden suttit. Ett nytt tillstånd har uppkommit och patienten får tandvårdsstöd för att ersätta den förlorade tanden med

- ett hängande led om en tandstödd bro utförs, alternativt
- lämnas ersättning genom utbytesåtgärd för implantat.

Om det är en granntand som måste tas bort till en tand som reparerats med krona så att en tandlucka uppstår, blir det också ett nytt tillstånd med en tandlucka. Även här är en tandstödd bro med ett hängande led ersättningsberättigande, men om en implantatstödd krona placeras i luckan så är det inte helt klart hur bestämmelserna ska tolkas. De uppkomna tandluckorna bör få samma tandvårdsersättning oavsett vilken tandvårdsåtgärd som utförs.

Den har framkommit att det råder osäkerhet om vilka omgörningsregler som ska tillämpas beroende på om en åtgärd med tandstödd protetik har utförts på en tand på grund av att det var en diagnos/tillstånd i 4000-serien (D. Reparativ vård) eller om åtgärden utfördes till följd av diagnos/tillstånd i 5000-serien (E. Rehabiliterande och habiliterande vård).

Föreslagen ändring:

En läsanvisning tillförs i rubriken för regel D.5 så att det framgår att den avser när tandstödd protetik utförts inom reparativ vård. Regel D.6 tillförs utbytesåtgärder.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan efter förhandsprövning få lika mycket tandvårdsstöd för en tandstödd bro eller en implantatkrona genom utbytesåtgärd för att behandla en tandlucka när en granntand till en kronförsedd tand förloras inom två år efter att kronan utförts. Detta oavsett vilken tandvårdsåtgärd som tidigare utförts.

Behandlare och företag:

Läshänvisningarna bör medföra att det tydligare framgår vilka regler som ska tillämpas i olika situationer, vilket medför minskad administrativ tid.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas bli kostnadsneutral. Omgörning är ovanligt och situationen som beskrivs är ännu ovanligare.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

D.5 Tandstödd protetik, utförd inom reparativ vård, som görs om

Inom två år efter slutförande av

- åtgärd 801 eller 815 är åtgärd 801, 811 eller 815 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 802 eller 803 är åtgärd 802, 803 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 806 är åtgärd 806 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 808 är åtgärd 808 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 801 lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 921 eller 922 för samma tandposition, eller
- åtgärd 801 lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 926, 927, 931, 932, 940 eller 943 för bredvidliggande tandposition.

Om åtgärd 801 utförts på båda tänderna som utbytesåtgärder beräknas på enligt regel E.4 lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 926, 927, 929, 930, 931, 932, 934, 940, 941, 943 eller 944 för aktuell tandposition. (TLVFS 2011:2).

D.6 Undantag från D.5

Efter förhandsprövning är åtgärd 801, 802, 803, 806, 808, 811 eller 815 ersättningsberättigande eller lämnas tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 921, ~~eller~~ 922, 925, 926, 927, 931 eller 932 inom två år från det att åtgärd 801, 802, 803, 806, 808 eller 815 eller utbytesåtgärd 921, 922, 925, 926, 927, 929, 930, 931, 932, 934, 940, 941, 943 eller 944 slutförts om

- patienten kan lastas för att behandlingen behöver göras om,
- konstruktionen på ingående tand utsatts för yttre våld, eller
- konstruktionen på ingående tand behöver göras om på grund av ny skada i annan tandposition än vad den ursprungliga konstruktionen avser.

Vad som anges i första stycket ska i motsvarande mån gälla även när en tand som använts för beräkning av ersättning vid utbytesåtgärd behöver behandlas. (TLVFS 2011:2).

Diagnos/tillstånd 5001 Helt tandlös underkäke, 5002 Helt tandlös överkäke. Åtgärd 422 kirurgisk friläggning av ett implantat vid tvåstegsteknik

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

När implantat installeras i helt tandlös käke kan det finnas odontologiska skäl att göra kirurgisk friläggning och distansinstallation vid ett enda av flera installerade implantat. En sådan åtgärd saknas i diagnos/tillstånd 5001 och 5002. Patienter har inte fått tandvårdsstöd för sådan behandling.

Föreslagen ändring:

Åtgärd 422 tillförs diagnos/tillstånd 5001 och 5002.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan få tandvårdsstöd för ytterligare åtgärd vid implantatstödd behandling i tandlösa käkar.

Behandlare och företag:

Förenklning för behandlare att kirurgisk friläggning och distansanslutning alltid är ersättningsberättigande vid helt tandlösa käkar.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas medföra obetydliga kostnader eftersom det berör en liten grupp patienter.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5001	Helt tandlös underkäke.	E.2, E.7, E.8, E.9 Se bilaga 3 allmänna råd.	362, 420, ~~422~~ , 423, 424, 425, 426, ~~491, 492~~ , 827, 829, 865, 871, 874, 878, ~~891~~	–
5002	Helt tandlös överkäke.	E.2, E.7, E.8, E.9 Se bilaga 3 allmänna råd.	362, 420, ~~422~~ , 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, ~~491, 492~~ , 828, 829, 861, 862, 863, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 878, ~~891~~	–

Diagnos/tillstånd 5034 Tretandslucka. Avsaknad av tre bredvidliggande tänder varav minst en inom position 5–5.

Diagnos/tillstånd 5035 Fyra- eller flertandslucka. Avsaknad av fyra eller fler bredvidliggande tänder varav minst två inom position 5–5

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Synpunkter har framförts att det är otydligt om endast en tandstödd extensionsbro med ett hängande led i position 5 eller även en tandstödd bro till tandposition 8 är ersättningsberättigande vid en tretandslucka när tänderna i position 5, 6 och 7 saknas.

Villkoren för tillstånd 5034 bör därför förtydligas så att det framgår att vid en tretandslucka är alltid ett eller två stöd ersättningsberättigande på var sida om tandluckan oavsett var i munnen luckan är belägen.

Samtidigt föreslås texten i villkoren förtydligas för vad som är ersättningsberättigande vid implantatstödd protetik i tretandsluckor. Förtydligandet medför ingen ändring i sak.

Språklig förenkling utan ändring i sak föreslås i villkorstexten för diagnos/tillstånd 5035.

Föreslagen ändring:

Villkoren justeras för tandstödd protetik vid en tretandslucka när tand i position 5, 6 och 7 saknas så att villkoren blir enhetliga med andra tandluckor i bettet.

Villkorstexten för implantatstödd protetik förtydligas.

Villkorstexten för tandstödd protetik vid diagnos/tillstånd 5035 förenklas.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan få tandvårdsstöd för alla åtgärder i en tandstödd bro vid en tretandslucka i position 5, 6 och 7. Övriga förtydliganden ger ingen påverkan för patient.

Behandlare och företag:

Förenkling för behandlare med enhetliga ersättningsregler vid tandluckor och en mer förenklad villkorstext. Förtydliganden medför att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna och det minskar den administrativa tiden för företagen.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas ha obetydlig effekt på tandvårdsstödet. Få patienter berörs.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5034	Tretandslucka. ~~Avsaknad av tre bredvidliggande tänder varav minst en inom position 5–5.~~	E.2, E.4–E.5, E.6, E.9, E.11, E.12, E.13 Åtgärd för Vid tandstödd bro är <u>högst ersättningsberättigande vid tretandslucka enligt följande. Ett eller två brostöd på var sida om tandluckan ersättningsberättigandes. Vid tandlöshet i position 4, 5 och 6 kan bron utsträckas till position 8. Saknas tre tänder i position 5, 6 och 7 är tandstödd bro med två stöd och ett hängande led placerat distalt om tandposition 4 ersättningsberättigande.</u> Implantatstödd protetik (åtgärd 852–853) är ersättningsberättigande enligt följande. <u>Saknade När tre tänder saknas inom position 5–5 är ersätts med högst två implantat och ett hängande led ersättningsberättigande.</u> ~~När tand i position 4,5,6 saknas är högst två bredvidliggande tänder saknas inom position 5–5 och med två implantat och ett hängande led ersättningsberättigande. När tre bredvidliggande tänder saknas inom position 5–5 i position 5, 6, 7 saknas är ett~~	362, 420 (högst två), 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, ~~491, 492,~~ 801 (högst fyra), 802 eller 803 (högst fyra totalt), 804 (högst tre), 805 (högst fyra), 808 (högst en), 852 (högst två), 853 (högst en), ~~891~~	~~925, 926, 928, 929~~

		<u>implantat ersättningsberättigande.</u> Se bilaga 3 allmänna råd.		
5035	Fyra- eller flertandslucka. <u>Avsaknad av fyra eller fler bredvidliggande tänder varav minst två inom position 5-5.</u>	E.2, E.5, E.6, E.9, E.11, E.12, E.13 <u>Åtgärd för tandstödd bro är ersättningsberättigande vid tandlucka fyra tänder eller fler enligt följande. Vid tandstödd protetik är H</u> högst fyra hängande led <u>är ersättningsberättigande. Ett eller och högst två brostöd (åtgärd 801)</u> på var sida om tandluckan <u>ersättningsberättigande ersätts.</u> Implantatstödd protetik <u>(åtgärd 852-853)</u> är ersättningsberättigande enligt följande. Saknade tänder inom position 5-5 ersätts med högst - två implantat när två bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - två implantat och ett hängande led när tre bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - tre implantat och ett hängande led eller två implantat och två hängande led när fyra bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - tre implantat och två hängande led eller två implantat och tre hängande led när fem bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - fyra implantat och två hängande led eller tre implantat och tre hängande led när sex bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - fyra implantat och tre hängande led eller tre implantat och fyra hängande led när sju bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, - fem implantat och tre hängande led i överkäken eller fyra implantat och fyra hängande led eller tre implantat och fem hängande led när åtta bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5, eller - fem implantat och fyra hängande led i överkäken eller fyra implantat och fem hängande led när nio bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5. När tio bredvidliggande tänder saknas inom position 5-5 ersätts helkäksimplantat. Se bilaga 3 allmänna råd	362, 420 (enligt villkor), 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, ~~491, 492~~ , 801 (högst fyra), 802 eller 803 (högst fyra totalt), 804 (högst fyra), 805 (högst fyra), 808 (högst en), 852 (högst fem enligt villkor), 853 (högst fem enligt villkor), 861, 862, 863, 865, ~~891~~	-

Diagnos/tillstånd 5034 i klartext efter föreslagna ändringar:

5034	Tretandslucka.	E.2, E.5, E.6, E.9, E.11, E.12, E.13 Vid tandstödd bro är högst två brostöd på var sida om tandluckan ersättningsberättigande. Implantatstödd protetik är ersättningsberättigande enligt följande. När tre tänder saknas inom position 5-5 är högst två implantat och ett hängande led ersättningsberättigande. När tand i position 4,5,6 saknas är högst två implantat ersättningsberättigande. När tand i position 5, 6, 7 saknas är ett implantat ersättningsberättigande. Se bilaga 3 allmänna råd.	362, 420 (högst två), 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 801 (högst fyra), 802 eller 803 (högst fyra totalt), 804 (högst tre), 805 (högst fyra), 808 (högst en), 852 (högst två), 853 (högst en)	

Diagnos/tillstånd 5046 Partiell tandlöshet inom tandposition 5–5
 - hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller
 - i bett med tveksam prognos

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Förslaget om att tandstödd bro ska bli ersättningsberättigande för tandposition 6 innebär även motsvarande ändringar i diagnos/tillstånd 5046. Se vidare sidan 27-29.

Inom diagnos/tillstånd 5046 är åtgärd 809 för långtidstemporär krona ersättningsberättigande men i villkoren saknas text om detta.

Villkorens första strecksats är inte helt tydlig och språkligt krånglig.

Föreslagen ändring:

I rubriken tillförs 6–6 istället för 5–5.

Villkoren tillförs en förklaring om att långtidstemporär krona också ingår genom att texten "eller långtidstemporär" läggs till. I villkorens första strecksats utgår "att hela tandvårdsbehovet kan tillgodoses" och ersätts med "utförande av permanent konstruktion".

Konsekvenser:

Patient:

Ingen påverkan.

Behandlare och företag:

Rubrik och villkor för ersättning blir tydligare och därmed enklare för tandläkarna att tillämpa. Tandläkare som varit tveksamma om vilka konstruktioner som avses och om det är bett eller tänder som avses behöver lägga mindre tid på tolkning av villkoren.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral, endast ett textförtydligande avses.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering i form av ändring av rubriktext.

5046	Partiell tandlöshet inom tandposition ~~5–5~~ ~~56–6~~ – hos patient när nedsatt hälsa dokumenterats i anamnestiska uppgifter, eller – i bett med tveksam prognos.	E.5, E.9 Semipermanent <u>eller långtidstemporär</u> bro är ersättningsberättigande när ingen ytterligare protetisk behandling planeras – för patient när hälsotillståndet förhindrar <u>att hela tandvårdsbehovet kan tillgodoses</u> <u>utförande av permanent konstruktion</u> , eller – i bett med tveksam prognos.	362, 802, 803, 807, 809; ~~894~~	–

Diagnos/tillstånd 5061 Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering och som inte är parodontalt sanerat. Diagnos/tillstånd 5062 Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering och som är parodontalt sanerat

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Diagnos/tillstånd 5061 eller 5062 ska tillämpas när protetisk stabilisering ska göras av ett parodontalt skadat bett. För 5062 finns villkor om att bettet ska vara parodontalt sanerat och sjukdomsprogressionen avstannat. För 5061 finns inte sådana villkor. För de tillfällen där bettet är parodontalt sanerat men där det inte går att få sjukdomsprogressionen att stanna av saknas det tydliga anvisningar i rubrikerna. Patienter med sådant behov har riskerat att inte få tandvårdsstöd för stabiliserande behandling. Rubrikerna för diagnos/tillstånd 5061 och 5062 bör därför kompletteras.

Inom diagnos/tillstånd 5061 och 5062 finns åtgärder för avtagbara proteser. Det har lett till att tillstånden har tillämpats vid behandling av partiell tandlöshet av andra skäl än stabilisering av bettet. För alla situationer när en avtagbar protes behöver utföras i ett bett med partiell tandlöshet finns diagnos/tillstånd 5005. Det kan ha lett till missförstånd beträffande tillämpningen och det finns inte anledning att ha åtgärder för avtagbara proteser i diagnos/tillstånd 5061 och 5062.

Vid efterhandskontroller har det framkommit att det hos patienter med behov av protetisk stabilisering gjorts behandling med tandstödda kronor utan att binda samman dem. Avsikten med behandlingen är att binda samman rörliga tänder och på så sätt stabilisera bettet. Detta har inte framgått klart av villkoren. För att det ska framgå att det endast är när det görs som behandlingen är ersättningsberättigande behöver villkoren förtydligas.

Vid tandlossning kan bettet även med tandreglering uppnå stabilitet när sjukdomen stannat av. Efter sådan stabilisering kan bettet behöva bindas samman med en protetisk konstruktion eftersom tandregleringsapparaturen används under en begränsad tid. Det kan i vissa fall vara nödvändigt att behandla med tandreglering först för att protetisk stabilisering ska vara möjlig att utföra. Det har inte framgått av föreskriften. Patienter har fått betala sådan protetisk stabilisering utan tandvårdsstöd.

Föreslagen ändring:

Rubriken för 5061 tillförs texten "*eller när sjukdomsprogressionen inte avstannat*".

Rubriken för 5062 med texten "*och sjukdomsprogressionen har avstannat*".

Villkoren i 5061 och 5062 tillförs texten "*Endast sammanbunden konstruktion är ersättningsberättigande*".

Åtgärder för avtagbar protes 821, 823, 824, 825, 826 tas bort.

Villkoren i 5062 tillförs text "*efter tandregleringsbehandling som utförts på grund av parodontal sjukdom inom diagnos/tillstånd 5914, eller*".

Konsekvenser:

Patient:

Patienter med parodontalt skadade bett och rörliga tänder kan få tydligare besked om när behandling är ersättningsberättigande av behandlande tandläkare.

Behandlare och företag:

Reglerna för diagnos/tillstånd 5061 och 5062 blir tydligare och mer enhetliga med föreslagna ändringar.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas medföra en ringa ökning av kostnaderna eftersom det berör ett litet antal patienter.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5061	Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering ~~och~~ som inte är parodontalt sanerat ~~eller när sjukdomsprogressionen inte avstannat~~ .	E.5, E.9 Behandling är ersättningsberättigande förutsatt tandmobilitet av minst grad II samt benförlust på motsvarande minst halva rothöjden på 60 procent av antalet tänder i aktuell käke inom tandposition 6–6. 60 procent av 12 eller 11 tänder motsvarar 7 tänder, av 10 tänder motsvarar 6 tänder, av 9 eller 8 tänder motsvarar 5 tänder, av 7 eller 6 tänder motsvarar 4 tänder. Tandmobilitet grad II innebär mobilitet överstigande 1 mm i horisontell riktning mätt vid tandkronan. Benförlusten mäts där den parodontala skadan är mest omfattande vid respektive tand. <u>Endast sammanbunden konstruktion är ersättningsberättigande.</u>	362, ~~492~~ , 802, 803, 804, 805, 807, 809, ~~821, 823, 891~~	–
5062	Parodontalt skadat bett med behov av protetisk stabilisering ~~och~~ som är parodontalt sanerat ~~och sjukdomsprogressionen har avstannat~~ .	E.5, E.8, E.9 Patienten ska ha genomgått utvärderad parodontal sanering och sjukdomsprogressionen bedöms ha avstannat. Behandling är ersättningsberättigande – förutsatt att det efter parodontal-behandlingen föreligger tandmobilitet av minst grad II samt benförlust på motsvarande minst en tredjedel av rothöjden på 50 procent av antalet tänder i aktuell käke inom tandposition 6–6. 50 procent av 12 eller 11 tänder motsvarar 6 tänder, av 10 tänder motsvarar 5 tänder, av 9 eller 8 tänder motsvarar 4 tänder, av 7 eller 6 tänder motsvarar 3 tänder, ~~eller~~ <u>– efter tandregleringsbehandling som utförts på grund av parodontal sjukdom inom diagnos/tillstånd 5914, eller</u> – för permanent protetisk konstruktion när semipermanent <u>eller långtidstemporär</u> konstruktion utförts inom diagnos/tillstånd 5061. Tandmobilitet grad II innebär mobilitet överstigande 1 mm i horisontell riktning mätt vid tandkronan. Benförlusten mäts där den parodontala skadan är mest omfattande vid respektive tand. <u>Endast sammanbunden konstruktion är ersättningsberättigande.</u>	362, ~~492~~ , 801, 802, 803, 804, 805, 808, ~~821, 824, 825, 826, 891~~	–

Diagnos/tillstånd 5071, Dysfunktionell ocklusion i samband med protetisk behandling inom annan ersättningsberättigande diagnos/tillstånd.
Diagnos/tillstånd 5072, Dysfunktionell ocklusion som kräver protetisk korrektion på grund av otillräcklig tuggfunktion, tvångsföring eller vävnadsskada. Allmänna råd till diagnos/tillstånd 5071, 5072.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Diagnos/tillstånd 5071 och 5072 tillämpas båda för protetisk behandling av dysfunktionell ocklusion och detta innebär ofta komplicerade behandlingsbehov. Det medför att villkoren för dessa diagnos/tillstånd är mycket omfattande och detaljerade. Behandlare har uttryckt osäkerhet beträffande villkoren för diagnos/tillstånd 5071 och 5072. De har angett att de inte är helt tydliga i sin nuvarande utformning. Det kan vara en av orsakerna till att tandläkare uppfattar reglerna som komplicerade vid dessa tillstånd.

Både diagnos/tillstånd 5071 och 5072 tillämpas för protetisk behandling vid dysfunktionell ocklusion. Men vid vilken situation respektive diagnos/tillstånd 5071 respektive 5072 ska tillämpas skiljer sig väsentligt.

Diagnos/tillstånd 5071 tillämpas alltid i samband med att någon annan protetisk behandling som ersätts inom tandvårdsstödet ska utföras. Det är alltså inte möjligt att enbart tillämpa diagnos/tillstånd 5071. Vidare tillämpas 5071 enbart för tandpositioner där ingen annan diagnos/tillstånd föreligger.

Exempel:

Bild 1. Framtänder i underkäken med omfattande tandslitage.

Bild 2. Bettet i sammanbitningsläge sett från sidan.

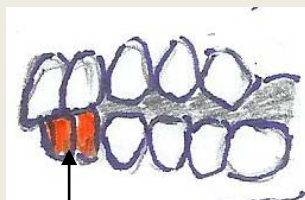
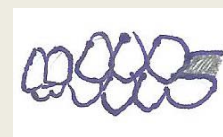

Bild 3. När framtänderna i underkäken återuppbyggs till normal höjd med hjälp av kronor uppkommer ett mellanrum mellan tandraderna i sidopartierna. Det innebär att det inte längre går att tugga.

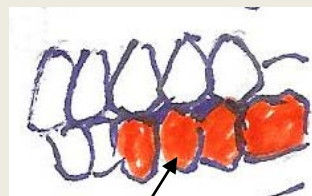

Bild 4. Tänderna i sidopartierna har ingen annan skada och därmed inget annat tillstånd enligt ersättningsreglerna. Dessa tänder måste dock också kronföras för att patienten i samband med återuppbyggnaden av framtänderna ska behålla sin tuggfunktion. För dessa tänder tillämpas diagnos/tillstånd 5071.

Diagnos/tillstånd 5072 tillämpas när protetisk korrektion av den dysfunktionella ocklusionen behöver ske för att den medfört att patienten

- inte har tillräckligt antal ockluderande tandpar (tuggtänderna i över- och underkäken möts inte),
- har en tvångsföring av bittet, eller
- har fått en vävnadsskada.

Orsaken till behandling är alltså inte att behandla enskilda tänders skador eller tandlöshet.

Det kan finnas patienter som både behöver behandling av dysfunktionell ocklusion på grund av

något av de tre skälen inom diagnos/tillstånd 5072, till exempel tvångsföring, och som samtidigt också ska få behandling av en entandslucka:

Orsaken till behandling inom diagnos/tillstånd 5072 är i detta fall att behandla tvångsföringen. Den behandlingen har inte samband med eller är inte beroende av behandling av entandsluckan.

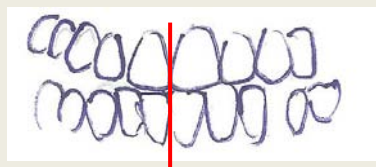

Bild 1. Vid sammanbitning möts tänderna i de båda käkarna kant i kant vid framtänderna.

De röda linjerna markerar mittlinjen i respektive käke.

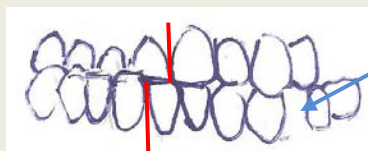

Bild 2. När patienten fortsätter sammanbitningen glider underkäken iväg åt patientens högra sida (=tvångsföring), det går inte att bita ihop käkarna normalt. Tillstånd 5072 föreligger och tillämpas för de tänder som protetiskt behöver behandlas för att häva tvångsföringen

Patienten har också en entandslucka som inte har något samband med tvångsföringen.

Under år 2011 har TLV genomfört utredningsarbete tillsammans med sakkunniga protetiker för att ytterligare förtydliga villkoren för när behandling är ersättningsberättigande inom dessa båda diagnos/tillstånd. Till det planeras att avsnittet i handboken om tillstånd 5071 och 5072 ytterligare vidareutvecklas till stöd för behandlarna.

Föreslagen ändring:

Villkoren för diagnos/tillstånd 5071 och 5072 utvecklas och förtydligas. Mellanrubriker skapas för att tydliggöra de olika odontologiska villkoren.

De allmänna råden till 5072 och delar av de allmänna råden till 5071 flyttas in i villkorstexten för diagnos/tillstånden. De allmänna råden upphör att gälla.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan få tydligare besked av behandlande tandläkare. Minskad risk för att patienter får betala hela eller delar av behandlingen utanför tandvårdsstödet.

Behandlare och företag:

Förtydliganden medför att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna. Det blir färre situationer där tandläkare är osäkra på om en behandling inryms i ersättningsreglerna eller inte.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral eftersom det inte tillförs eller läggs till någon behandling.

IT-stöd:

Ändringarna medför ny rubriksättning, i övrigt ingen programmering.

5071	Dysfunktionell ocklusion i samband med protetisk behandling inom annan ersättningsberättigande diagnos/tillstånd.	E.1, E.5, E.6, E.7, E.8, E.9, E.13 <u>Behandling av dysfunktionell ocklusion</u> <u>Näprotetisk korrektion av ocklusionsplan</u> <u>krävs i motsäende eller aktuell käke i samband med protetisk behandling inom annat diagnos/tillstånd som ingår i tandvårdsstödet är endast ersättningsberättigande när det krävs</u> för att skapa förutsättningar för <u>bettfunktion funktionell ocklusion</u> eller för att <u>den protetiska behandlingen i aktuell käke</u> ska vara möjlig att genomföra. <u>Korrigeringar kan bli nödvändiga för avvikelser i vertikalled, transversalled eller sagittal.</u> <u>Diagnos/tillstånd 5071 tillämpas för</u>	362, och a) 701–708, eller b) 801, 802, 803, 804, 808, 815, ~~821~~ , 824, 825, 826, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 845, 852, 853, 864, 867, 877, 878, 881, 883, 884, 890, ~~891~~	–

		behandling av tänder, inklusive tänder och implantat med befintlig konstruktion, som inte ryms inom annat ersättningsberättigande diagnos/tillstånd. Ocklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller och med beskrivning i patientjournalen av varför behandling måste utföras. Ersättning lämnas Protetisk behandling är ersättningsberättigande för att uppnå – funktionell ocklusion genom att – erhålla ocklusionskontakter inom tandposition 6–6, eller – etablera upp till tio ockluderande tandpar inom tandposition 7–7₂. Ersättning lämnas för att etablera upp till tio ockluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molare i samma kvadrant saknas, eller – molarstöd mot avtagbar permanent protes i motsstående käke. Interfererande kontakter Endast bettslipning är ersättningsberättigande När interferenser medför att kontakt saknas mellan antagorande tandpar vid mindre vertikal avvikelse och funktionell ocklusion bedöms kunna nås genom slipning upp till totalt 1 mm på de interfererande kontakterna lämnas ersättning endast för bettslipning. Ersättning lämnas för kronterapi Krona är ersättningsberättigande om- sådan bettslipning för att uppnå funktionell ocklusion inte är möjlig. Bethöjning När det föreligger utrymnesbrist eller bettavvikelse med risk för vävnadsskada är protetisk behandling för bethöjning ersättningsberättigande vid höjning av bettet med 2 mm eller mer. Bethöjningen ska motsvara en höjning med 2 mm eller mer mätt vid incisivpinnen i en artikulator. Korrektion av ocklusionsplan Vid avvikande ocklusionsplan är behandling ersättningsberättigande för att etablera fungerande artikulation När diagnos/tillstånd 5071 föreligger för båda tänderna i antagorande tandpar Krona är ersättningsberättigande för båda tänderna i ett antagorande tandpar – om avståndet mellan dem efter möjlig bettslipning är 2 mm eller mer och var och en av tänderna avviker 1 mm eller mer från ocklusionsplanet, – vid avvikelse i transversalled som medför att ocklusionskontakt saknas eller – om fungerande ocklusion eller artikulation annars inte kan uppnås. Ocklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller och med beskrivning i patientjournalen av varför behandling måste utföras. Denna diagnos/tillstånd tillämpas för behandling av tänder, inklusive tänder och implantat med befintlig konstruktion, som inte ryms inom annat ersättningsberättigande diagnos/tillstånd. Denna diagnos/tillstånd kan endast användas i samband med annan protetisk behandling som ingår i tandvårdsstödet. Se bilaga 3 allmänna råd.		
5072	Dysfunktionell ocklusion som kräver protetisk korrektion på grund av otillräckligt tuggfunktionantal ockluderande tandpar, tvångsföring eller vävnadsskada.	E.1, E.5, E.6, E.7, E.8, E.9 Vid dysfunktionell ocklusion som måste behandlas på grund av käkdysfunktion eller annat sjukdomstillstånd som påverkar eller påverkas av käkfunktionen. Är tillämplig Behandling är	362, och a) 701–708, eller b) 801, 802, 803, 804, 808, 815, 821, 824, 825, 826,	–

		ersättningsberättigande när <u>protetisk korrektion av ocklusionplan</u> det krävs för att skapa förutsättningar för <u>en bettfunktion utan större hinderfunktionell ocklusion</u>. Korrigeringar kan bli nödvändiga för avvikelser i vertikalled, transversalled eller sagittalled. <u>Ocklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller. Beskrivning av otillräckligt antal ockluderande tandpar, tvångsföring eller vävnadsskada samt varför behandling måste utföras ska dokumenteras i patientjournalen.</u> Ersättning lämnas för att uppnå funktionell ocklusion v. Vid enbart frontalt öppet bett är <u>protetisk behandling ersättningsberättigande för att uppnå</u> - för att <u>erhålla</u> ocklusionskontakter bilateralt tandposition 3-6, <u>eller</u> - för att <u>etablera</u> upp till tre ockluderande tandpar bilateralt inom tandposition 4-7, <u>eller</u> - <u>upp till tre ockluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas.</u> Ersättning lämnas för att uppnå funktionell ocklusion v. Vid postnormalt bett som inte är djupt är <u>protetisk behandling ersättningsberättigande för att uppnå</u> - för att <u>erhålla</u> ocklusionskontakter bilateralt tandposition 3-6 samt frontal kontakt vid framåtgående, <u>eller</u> - för att <u>etablera</u> upp till tre ockluderande tandpar bilateralt inom tandposition 4-7 samt frontal kontakt vid framåtgående, <u>eller</u> - <u>upp till tre ockluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas.</u> Vid övriga avvikelser <u>lämnas ersättning är protetisk behandling ersättningsberättigande</u> för att uppnå <u>funktionell ocklusion</u> - för att <u>erhålla</u> ocklusionskontakter inom tandposition 6-6, <u>eller</u> - för att <u>etablera</u> upp till tio ockluderande tandpar inom tandposition 7-7, <u>eller</u> - <u>Ersättning lämnas för att etablera</u> upp till tio - <u>ockluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas.</u> <u>Otillräckligt antal ockluderande tandpar</u> Otillräckligt antal ockluderande tandpar föreligger när det för tandposition 4-7 på aktuell sida finns färre än två ockluderande tandpar. Till färre än två ockluderande tandpar räknas även när en tand har tuggkontakt mot två tänder i motstående käke. <u>Interfererande kontakter</u> Endast bettslipning är ersättningsberättigande - När <u>interferenser medför att</u> kontakt saknas mellan antagoniserande tandpar vid mindre vertikal avvikelse och <u>funktionell ocklusion</u> bedöms kunna nås genom slipning upp till totalt 1 mm på <u>de</u> interfererande kontakterna, <u>eller</u>, lämnas ersättning endast för bettslipning. - Vid tvångsföring mindre än 2 mm lämnas ersättning endast för bettslipning. - Vid tvångsföring mer än 2 mm när funktionell ocklusion bedöms kunna nås genom slipning lämnas ersättning endast för bettslipning. Ersättning lämnas för kronterapi. Krona är ersättningsberättigande i ovan angivna fall om bettslipning för att uppnå funktionell ocklusion inte är möjlig. <u>Krona för båda tänderna i ett</u>	832, 833, 834, 835, 836, 837, 845, 852, 853, 864, 867, 881, 883, 884, 890, 891	

		antagonerande tandpar Ersättning lämnas för kronterapi. Krona är ersättningsberättigande för båda tänderna i ett antagonerande tandpar – om avståndet mellan dem efter möjlig bettslipning är mer än 2 mm eller mer och båda var och en av tänderna avviker 1 mm eller mer från okklusionsplanet, – vid avvikelser i transversalled som medför att okklusionskontakt saknas, eller – om fungerande okklusion eller artikulation annars inte kan uppnås. Oklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller. Beskrivning av otillräcklig tuggfunktion, tvångsföring eller vävnadsskada samt varför behandling måste utföras ska dokumenteras i patientjournalen. Se bilaga 3 allmänna råd.		

I klartext efter föreslagna ändringar:

5071	Dysfunktionell okklusion i samband med protetisk behandling inom annan ersättningsberättigande diagnos/tillstånd.	E.1, E.5, E.6, E.7, E.8, E.9, E.13 Behandling av dysfunktionell okklusion i motstående eller aktuell käke i samband med protetisk behandling inom annat diagnos/tillstånd som ingår i tandvårdsstödet är endast ersättningsberättigande när det krävs för att skapa förutsättningar för funktionell okklusion eller för att den protetiska behandlingen ska vara möjlig att genomföra. Diagnos/tillstånd 5071 tillämpas för behandling av tänder, inklusive tänder och implantat med befintlig konstruktion, som inte ryms inom annat ersättningsberättigande diagnos/tillstånd. Oklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller och med beskrivning i patientjournalen av varför behandling måste utföras. Protetisk behandling är ersättningsberättigande för att uppnå – okklusionskontakter inom tandposition 6–6, – upp till tio okkluderande tandpar inom tandposition 7–7, – upp till tio okkluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas, eller – molarstöd mot avtagbar permanent protes i motstående käke. Interfererande kontakter Endast bettslipning är ersättningsberättigande när interferenser medför att kontakt saknas mellan antagonerande tandpar vid mindre vertikal avvikelse och funktionell okklusion bedöms kunna nås genom slipning upp till totalt 1 mm på de interfererande kontakterna. Krona är ersättningsberättigande om sådan bettslipning inte är möjlig. Bethöjning När det föreligger utrymmesbrist eller bettavvikelse med risk för vävnadsskada är protetisk behandling för bethöjning ersättningsberättigande vid höjning av bettet med 2 mm eller mer. Bethöjningen ska motsvara en höjning med 2 mm eller mer mätt vid incisivpinnen i en artikulatur. Korrektion av okklusionsplan Vid avvikande okklusionsplan är behandling ersättningsberättigande för att etablera fungerande artikulation När diagnos/tillstånd 5071 föreligger för båda tänderna i antagonerande tandpar	362, och a) 701–708, eller b) 801, 802, 803, 804, 808, 815, 824, 825, 826, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 845, 852, 853, 864, 867, 877, 878, 881, 883, 884, 890	–

		Krona är ersättningsberättigande för båda tänderna i ett antaganderande tandpar – om avståndet mellan dem efter möjlig bettslipning är 2 mm eller mer och var och en av tänderna avviker 1 mm eller mer från okklusionsplanet, – vid avvikelse i transversalled som medför att okklusionskontakt saknas eller – om fungerande okklusion eller artikulation annars inte kan uppnås.		
5072	Dysfunktionell okklusion som kräver protetisk korrektion på grund av otillräckligt antal okkluderande tandpar, tvångsföring eller vävnadsskada.	E.1, E.5, E.6, E.7, E.8, E.9 Behandling är ersättningsberättigande när det krävs för att skapa förutsättningar för funktionell okklusion. Okklusionsavvikelsen ska dokumenteras med foto eller modeller. Beskrivning av otillräckligt antal okkluderande tandpar, tvångsföring eller vävnadsskada samt varför behandling måste utföras ska dokumenteras i patientjournalen. Vid enbart frontalt öppet bett är protetisk behandling ersättningsberättigande för att uppnå – okklusionskontakter bilateralt tandposition 3–6, – upp till tre okkluderande tandpar bilateralt inom tandposition 4–7, eller – upp till tre okkluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas. Vid postnormalt bett som inte är djupt är protetisk behandling ersättningsberättigande för att uppnå – okklusionskontakter bilateralt tandposition 3–6 samt frontal kontakt vid framåtgåglidning, – upp till tre okkluderande tandpar bilateralt inom tandposition 4–7 samt frontal kontakt vid framåtgåglidning, eller – upp till tre okkluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas. Vid övriga avvikelser är protetisk behandling ersättningsberättigande för att uppnå – okklusionskontakter inom tandposition 6–6, – upp till tio okkluderande tandpar inom tandposition 7–7, eller – upp till tio okkluderande tandpar till tandposition 8 om övriga molarer i samma kvadrant saknas. Otillräckligt antal okkluderande tandpar Otillräckligt antal okkluderande tandpar föreligger när det för tandposition 4-7 på aktuell sida finns färre än två okkluderande tandpar. Till färre än två okkluderande tandpar räknas även när en tand har tuggkontakt mot två tänder i motstående käke. Interfererande kontakter Endast bettslipning är ersättningsberättigande – när interferenser medför att kontakt saknas mellan antaganderande tandpar vid mindre vertikal avvikelse och funktionell okklusion bedöms kunna nås genom slipning upp till totalt 1 mm på de interfererande kontakterna, eller, – vid tvångsföring när funktionell okklusion bedöms kunna nås genom slipning. Krona är ersättningsberättigande i ovan angivna fall om bettslipning inte är möjlig. Krona för båda tänderna i ett antaganderande tandpar Krona är ersättningsberättigande för båda tänderna i ett antaganderande tandpar – om avståndet mellan dem efter möjlig	362, och a) 701–708, eller b) 801, 802, 803, 804, 808, 815, 824, 825, 826, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 845, 852, 853, 864, 867, 881, 883, 884, 890	–

		bettslipning är 2 mm eller mer och var och en av tänderna avviker 1 mm eller mer från ocklusionsplanet, – vid avvikelse i transversalled som medför att ocklusionskontakt saknas, eller – om fungerande ocklusion eller artikulation annars inte kan uppnås.		

De allmänna råden för diagnos/tillstånd 5071 och 5072 i bilaga 3 till föreskriften upphör att gälla.

Diagnos/tillstånd 5071

~~När behandling ska utföras i en helt tandlös käke eller i ett tandlöst parti omfattande fler än tre tänder bör behandling enligt diagnos/tillstånd 5071 i motsäende käke normalt ersättas för att åstadkomma en jämn ocklusionskurva~~

- ~~- vid negativ ocklusionskurva som medför att fungerande ocklusion och artikulation inte kan uppnås,~~
- ~~- vid uttalade svackor i ocklusionskurvan. Med uttalad bör avses att tänder i den nya konstruktionen kommer mer än 2 mm nedanför den planerade ocklusionskurvan eller att fungerande artikulation inte kan uppnås om inte korrigerig sker,~~
- ~~- vid elongerade tänder som medför platsbrist i vertikalled, hindrar ocklusion eller artikulation, eller medför en avvikelse i ocklusionskurvan med mer än 2 mm, eller~~
- ~~- vid snett ocklusionsplan, det vill säga ocklusionsplanet avviker från horisontalplanet.~~

~~Dessa allmänna råd har upphört att gälla genom (TLVFS 2012:x).~~

Diagnos/tillstånd 5072

~~Otillräcklig tuggfunktion bör anses föreligga när det för tandposition 4-7 på aktuell sida finns färre än två ockluderande tandpar (färre än fyra tänder som har tuggkontakt).~~

~~Dessa allmänna råd har upphört att gälla genom (TLVFS 2012:x).~~

Diagnos/tillstånd 5042 Förändringar i vertikal käkrelation eller omfattande abrasion, attrition eller erosion av flera tänder när skäl föreligger för att förändra betthöjd eller ocklusionsplan genom preprotetisk bettanpassning. Ny åtgärd 848 Betthöjning med fyllningsmaterial, per tand.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Diagnos/tillstånd 5042 tillämpas när förändring av betthöjd eller ocklusionsplan behöver göras före protetisk behandling. Behovet att förändra betthöjd är störst hos patienter med stora tandvårdsbehov.

Ordet *sondering* har gjort det svårt för tandläkare att tolka texten. Frågan har uppkommit vilken skillnad det är mellan att sondera eller förändra.

Långtidstemporära kronor och hängande led är ersättningsberättigande inom diagnos/tillstånd 5042 vid omfattande tandslitage, men även när dysfunktionell ocklusion föreligger (diagnos/tillstånd 5071 eller 5072). När en förändring av betthöjd eller ocklusionsplan ska utföras med långtidstemporära kronor för preprotetisk bettanpassning kan även tidigare utförda implantatkronor behöva förändras. Idag när en sådan behandling måste utföras får de långtidstemporära kronorna på de tandpositioner där patienten har implantat bekostas helt av patienten.

Fyllningar är också ersättningsberättigande inom diagnos/tillstånd 5042 för att förändra betthöjd eller ocklusionsplan för preprotetisk bettanpassning. Idag finns åtgärd 701 och 704 bland de ersättningsberättigande åtgärderna. Många frågor och osäkerhet har dock uppkommit om det är ersättningsberättigande att använda en "vanlig" fyllning för att ändra ocklusionsplanet och därefter ersätta fyllningen med en krona till exempel inom diagnos/tillstånd 5071. Många drar en parallell till reglerna för reparativ vård som anger att det antingen är en fyllning eller en krona som är

ersättningsberättigande för att reparera skadan. I det fallet när en fyllning är utförd är skadan reparerad och det föreligger inte längre något diagnos/tillstånd för reparativ vård. Det har gjort att vissa behandlare inte använt fyllningsåtgärderna 701 eller 704 för betthöjning och att patienter i vissa fall fått betala höjningen med fyllningsmaterial utanför tandvårdsstödet. Av dessa skäl bör en separat åtgärd för betthöjning med fyllningsmaterial tillföras.

Föreslagen ändring:

I rubrik- och villkorstext tas orden *sondera/sonderande* bort.

Åtgärd 856 för *Långtidstemporär laboratoriefremställd krona och hängande led* och åtgärd 857 *Fästskruv och cylinder vid långtidstemporär laboratoriefremställd krona, per implantat* tillförs.

En ny åtgärd 848, *Betthöjning med fyllningsmaterial, per tand*, tillförs. Den placeras i åtgärdslistan under rubriken *Övriga åtgärder i samband med protetisk behandling* efter åtgärderna 846 *Skena för vertikal platsberedning* och 847 *Klammerplåt* vilka också är ersättningsberättigande inom diagnos/tillstånd 5042 för att förändra betthöjd. Åtgärd 701 och 704 tas bort.

I och med att ordet *sondera* tas bort, är åtgärd 605 för bettskena inte längre tillämplig eftersom en sådan skena inte förändrar betthöjden.

Konsekvenser:

Patient:

Patient kan få tydligare besked av behandlande tandläkare vad som är ersättningsberättigande. Om förändring av betthöjd behöver göras blir även behandling på tandpositioner som sedan tidigare har implantat ersättningsberättigande. Patienter löper mindre risk att felaktigt få betala vissa delar av behandlingen utanför tandvårdsstödet.

Behandlare och företag:

Förtydliganden medför att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna. Lättare att förklara behandlingsförslag för patienter när åtgärderna för att förändra betthöjd är mer kompletta och ingår i tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas ha obetydlig ekonomisk effekt på tandvårdsstödet. Det är få patienter som behöver långtidstemporära kronor på implantat vid förändring av betthöjd. Vad gäller förändring av betthöjd med fyllningar så har patienterna tidigare fått stöd via åtgärd 701 och 704.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

5042	Förändringar i vertikal kärektion eller omfattande abrasion, attrition eller erosion av flera tänder när skäl föreligger för att <i>sondera eller</i> förändra betthöjd eller okklusionsplan genom preprotetisk bettanpassning.	<i>Skena eller bettspärplåt för vertikal platsberedning är ersättningsberättigande vid vertikal utrymmesbrist.</i> När <i>sonderande behandling och</i> betthöjdsbestämning förändring behöver utföras är långtidstemporär krona eller bro ersättningsberättigande – för tänder med omfattande abrasion, attrition eller erosion när kronterapi är ersättningsberättigande enligt diagnos/tillstånd 4072 eller 4073, eller – <i>för tänder eller implantat</i> när diagnos/tillstånd 5071 eller 5072 föreligger. <i>Skena eller bettspärplåt för vertikal platsberedning är ersättningsberättigande vid vertikal utrymmesbrist.</i> Förutom dokumentation med foto eller modell ska behovet beskrivas i patientjournalen.	362, ~~605, 691, 701, 704,~~ 809, 846, 847, ~~848, 856,~~ ~~857~~ 894	–
848	Betthöjning med fyllningsmaterial, per tand <i>Åtgärden innefattar uppbyggnad med komposit- eller glasjonomer material inklusive inslipning och puts.</i> <i>Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per tand och ersättningsperiod</i>		Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

Diagnos/tillstånd 5445 Lossnad tandstödd brokonstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd brokonstruktion (täcker även in då ett stöd har behövt extraheras under bron och kronan byggs om till en pontic chairside)

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

En tandstödd brokonstruktion kan vara avsedd för temporärt, semipermanent eller permanent bruk. När en temporär brokonstruktion oavsiktligt lossnar eller går sönder ingår det i de protetiska åtgärderna att även ta hand sådana problem. Tillstånd 5445 tillämpas när semipermanenta eller permanenta konstruktioner lossnar eller går sönder. Det har inte framgått tillräckligt tydligt i föreskriften. Motsvarande ändring föreslås för tillstånd 4882.

Andra stycket i rubriktexten innehåller engelska uttryck vilket kan medföra svårigheter att tolka den delen av rubriken.

Föreslagen ändring:

Rubriken för diagnos/tillstånd 5445 förtydligas med att det är *permanent* eller *semipermanent* konstruktioner som avses.

Språklig justering av andra stycket i rubriktexten.

Konsekvenser:

Patient:

Inga förändringar jämfört med nuvarande bestämmelser.

Behandlare och företag:

Tydligare rubriker och villkor bör medföra att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna. Det blir färre situationer där tandläkare är osäkra om en behandling ingår i ersättningsreglerna eller inte.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas inte ha några ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet, endast ett textförtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering som innebär att rubriktexten ändras.

5445	Lossnad <u>permanent eller semipermanent</u> tandstödd brokonstruktion. Fraktur eller skada i tandstödd brokonstruktion <u>vilket inkluderar (täcker även in då) när ett stöd har behövt extraheras under bron och kronan byggs om till en <u>pontic chairside</u>ett hängande led.</u>	Ny konstruktion ersätts enligt respektive diagnos/tillstånd för tandlöshet när reparation eller återcementering inte kan utföras. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför reparation, eller återcementering eller nyframställning av del av konstruktionen inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 701, 702, 703, 704, 705, 811, 812, 813, 814, 815, ~~894~~	–

Diagnos/tillstånd 5447, 5448 och 5449

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Begreppet försämrad passform

I diagnos/tillstånd 5447 och 5448 finns begreppet *försämrad passform* med som ett av villkoren när en ny konstruktion kan vara ersättningsberättigande. Ett mer relevant begrepp är *bristfällig passform*. I diagnos/tillstånd 5447 ingår både fastsittande och avtagbara proteskonstruktioner. Om till exempel en fraktur har skett eller implantatkomponent är skadad kan *bristfällig passform* uppstå. Men för avtagbara proteser kan det till exempel även bero på att patientens käkunderlag förändrats så att *bristfällig passform* för den avtagbara täckprotesen uppstår. En strecksats i rubriken för diagnos/tillstånd 5447 bör därför tillföras.

Som en följd av att utbytesätgärderna för implantatstödd protetik i tandposition 5 vid friändstandlöshet (diagnos/tillstånd 5011) och tretandslucka 5,6,7 (diagnos/tillstånd 5034) tas bort och implantatbehandling blir ersättningsberättigande måste rubrikerna för diagnos/tillstånd 5448 och 5449 justeras.

Ej enhetliga regler vid reparation

Ersättningsreglerna vid reparation av tandstödd och reparation av implantatstödd protetik är inte enhetliga gällande tandposition vid en skada på en befintlig krona.

Om en skada sker på en krona i en tandstödd konstruktion är reparation av skadan ersättningsberättigande oavsett tandposition. Om en ny konstruktion ska utföras gäller villkoren för respektive diagnos/tillstånd.

Vid skada på en implantatstödd krona är reparation ersättningsberättigande endast för de tandpositioner som regleras i rubriken för diagnos/tillstånd 5448. Det medför att patienter får betala för reparation utan statligt stöd om skadan finns på en implantatkrona utanför reglerade tandpositioner. Avsikten är att reparation med till exempel fyllning ska ingå i tandvårdsstödet oavsett tandposition. Om en ny konstruktion ska utföras gäller begränsningarna enligt regel E.2.

Som en följd av ändringar i diagnos/tillstånd 5011 och 5034 samt att det finns behov av enhetliga ersättningsregler för att åtgärda skador oavsett om de berör tandstödd eller implantatstödd protetik föreslår TLV att detta sker med en ändring av rubriken för diagnos/tillstånd 5448.

Föreslagen ändring:

Begreppet *försämrad passform* ändras till *bristfällig passform* i diagnos/tillstånd 5447 och 5448 och tillförs även rubriken för diagnos/tillstånd 5447.

Rubriktexten för 5448 ” vid diagnos/tillstånd 5012, 5013, 5014, 5015, 5016” tas bort. På så sätt fas enhetliga regler vid reparation av tandstödd och implantatstödd protetik. För diagnos/tillstånd 5449 tas texten ”eller i tandposition 5 vid diagnos/tillstånd 5011 eller 5034” bort som följd av att utbytesätgärderna vid diagnos/tillstånd 5011 och 5034 tas bort. Se sidan 10-14.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter kan få tandvårdsstöd för fler situationer när reparation behövs av tidigare utförda implantatkonstruktioner.

Behandlare och företag:

Enklare och tydligare rubricering av vad som ingår i de olika tillstånden när skador uppstår på implantatkonstruktioner samt enhetlig tillämpning mellan tandstödd och implantatstödd protetik minskar behandlarnas behov av frågor till support. Detta minskar tandläkarnas administrativa tid och samtidigt också osäkerheten om vad som inryms i tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas medföra obetydlig ekonomisk påverkan på tandvårdsstödet eftersom ändringen berör få patienter.

IT-stöd:

Ändringarna medför ny rubriksättning, i övrigt ingen programmering.

5447	Implantatkonstruktion i helt tandlös käke med – fraktur, annan skada eller slitage, – skadade komponenter, – bristfällig passform , – ny implantat- eller tandförlust när implantatkonstruktion ska byggas om, byggas ut till helkäsimplantat eller ändras till täckprotes, eller – ny implantat- eller tandförlust i käke som medför att samtliga tänder förlorats och nytt delimplantat placeras bredvid befintlig implantatkonstruktion. Helt tandlös käke som har implantat installerade men med avsaknad av permanent suprakonstruktion.	E.2, E.6, E.7, E.9 Ny konstruktion är ersättningsberättigande vid – implantat-, distans- eller tandförlust som innebär att befintlig konstruktion inte kan behållas eller byggas om med ett långsiktigt hållbart resultat, – fraktur i broskelett som inte kan repareras med ett långsiktigt hållbart resultat, – försämradbristfällig passform som medför att konstruktionen inte kan användas, eller – fraktur eller slitage av sådan grad att retention av fasad- eller ocklusalmaterial inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 429, ~~480, 491, 492~~ , 815, ~~821~~ , 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 852, 853, 864, 867, 874, 875, 876, 877, 878, 881, 882, 883, 884, 886, 888, 889, 890, ~~891~~	–

		Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför ombyggnad eller reparation inte är möjlig. Vid utbyggnad till helkäksimplantat är upp till två implantat per sida ersättningsberättigande i underkäken och upp till tre implantat per sida ersättningsberättigande i överkäken. Vid ombyggnad till täckprotes är ett implantat per sida som saknar implantat ersättningsberättigande i underkäken och upp till två implantat per sida som saknar implantat ersättningsberättigande i överkäken.		
5448	Implantatkonstruktion i frändstandlöshet vid diagnos/tillstånd 5012, 5013, 5014, 5015, 5016 eller i tre-, fyra- eller flertandslucka med - fraktur, annan skada eller slitage, - skadade komponenter, - bristfällig passform som orsakar periimplantit, - ny implantat- eller tandförlust när befintlig implantatkonstruktion ska byggas om eller byggas ut, eller - infraposition 2 mm eller mer i överkäken tandposition 3-3. Installerat implantat i frändstandlöshet vid diagnos/tillstånd 5012, 5013, 5014, 5015, 5016 eller i tre-, fyra- eller flertandslucka med avsaknad av permanent suprakonstruktion när - implantat inte har installerats under pågående ersättningsperiod, eller - implantat har installerats med utbytesåtgärd.	E.2, E.6, E.7, E.9, E.13 Ny konstruktion är ersättningsberättigande vid - implantat-, distans- eller tandförlust som innebär att befintlig konstruktion inte kan behållas eller byggas om med ett långsiktigt hållbart resultat, - fraktur i broskelett som inte kan repareras med ett långsiktigt hållbart resultat, - försämrad/bristfällig passform som medför att konstruktionen inte kan användas, - fraktur eller slitage av sådan grad att retention av fasad- eller ocklusalmaterial inte är möjlig, eller - vid infraposition när det inte går att bygga om befintlig konstruktion. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför ombyggnad eller reparation inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 429, 480 , 811, 815, 853, 864, 867, 881, 882, 883, 884, 886, 888, 889, 890, 891	-
5449	Implantatkonstruktion i en- eller tvåtandslucka eller i tandposition 5 vid diagnos/tillstånd 5011 eller 5034 med - fraktur, annan skada eller slitage, - skadade komponenter, - bristfällig passform som orsakar periimplantit, - ny implantat- eller tandförlust bredvid ett befintligt implantat när befintlig implantatkonstruktion ska byggas om eller byggas ihop med tand, eller - infraposition 2 mm eller mer i överkäken tandposition 3-3.	E.2, E.6, E.7, E.9, E.13 Ny konstruktion är ersättningsberättigande vid - implantat-, distans- eller tandförlust som innebär att befintlig implantatkonstruktion inte kan behållas eller byggas om med ett långsiktigt hållbart resultat, - fraktur eller slitage av sådan grad att reparation inte är möjlig, - bristfällig passform som medför att konstruktionen inte kan användas, eller - vid infraposition när det inte går att bygga om befintlig konstruktion. Det ska av dokumentation i patientjournalen framgå varför ombyggnad eller reparation inte är möjlig.	301, 302, 303, 362, 429, 480 , 811, 881, 883, 886, 888, 889, 890, 891	-

Regel E.2 Begränsning implantatstödd protetik

Konsekvensutredning

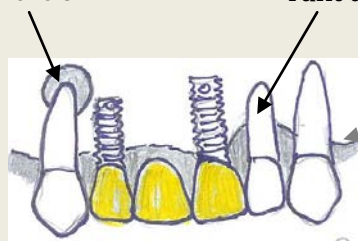
Beskrivning av problemet:

Regel E.2 beskriver generella begränsningar i ersättningsreglerna vid implantatbehandlingar. Näst sista stycket lyder: *Vid implantat i partiellt tandlös käke ska övriga tänder i käken ha god prognos, vilket innebär avsaknad av obehandlad apikal eller pågående grav parodontal sjukdom.* Avsikten med texten är att

- obehandlad apikal sjukdom eller pågående parodontal sjukdom hos bredvidliggande tänder till implantatkonstruktionen inte ska riskera att försämra prognosen för denna, eller att
- tandsjukdom hos bredvidliggande tänder till implantatkonstruktionen inte ska riskera att medföra att tänderna snart förloras och detta medför en snar ombyggnad av en relativt ny implantatkonstruktion.

Apikal sjukdom= sjukdom vid rotspetsen på en tand, vanligen en infektion

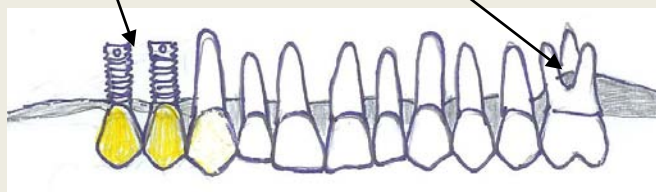
Parodontal sjukdom= tandlossning. Käkben och annan stödjevävnad runt tanden förloras

Linjen mellan det vita och grå området visar käkbenets nivå

Bilden ovan visar en implantatbro som ersätter tre förlorade tänder. Sjukdomarna på granntänderna närmast implantatbron kan innebära att implantaten inte läker in i käkbenet. Det kan också medföra att de två sjuka tänderna förloras. Då uppstår i stället en tandlucka för fem tänder och det innebär att implantatbron på nytt måste göras om.

Den aktuella texten i regeln kan dock i vissa situationer medföra att patienter med stora behov går miste om tandvårdsstöd fast detta inte var avsett. Det gäller till exempel när en implantatkonstruktion utförs i högra delen av en käke och det finns en tand med tandlossningssjukdom längst bak till vänster i samma käke. Avgränsning till käke innebär i detta fall att tandvårdsstöd inte lämnas fast ingen av de nämnda riskerna föreligger.

En sådan behandling är inte ersättningsberättigande enligt nuvarande regler vilket inte var avsikten.

En generell avgränsning är inte möjlig att göra för hur många tänder och i vilken position i förhållande till implantatkonstruktionen som kan påverka prognosen. Det är något som måste göras av behandlaren i varje enskilt fall för att ge patienten god och säker vård.

Föreslagen ändring:

Texten i näst sista stycket, *Vid implantat i partiellt tandlös käke ska övriga tänder i käken ha god prognos, vilket innebär avsaknad av obehandlad apikal eller pågående grav parodontal sjukdom,* tas bort.

I regel E.2 sker även en följdändring med anledning av att långtidstemporära eller semipermanenta konstruktioner på implantat blir ersättningsberättigande. Se vidare på sidan 29-31.

Konsekvenser:

Patient:

Risken att patienter kan gå miste om tandvårdsstöd för behandling som avsetts vara ersättningsberättigande försvinner.

Behandlare och företag:

Förslaget bör inte medföra någon påverkan eftersom vård ska utföras enligt vad som anges i patientsäkerhetslagen (2010:659) om vårdens utförande. Där anges bland annat att vård ska utföras i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms vara kostnadsneutral.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

E.2 Begränsning implantatstött protetik

Under en ersättningsperiod ersätts högst sex implantat (åtgärd 420) eller sex implantatkronor (åtgärd 852 eller 890) i överkäken och fyra implantat eller fyra implantatkronor i underkäken.

För tandposition 6, 7 eller 8 i partiellt tandlösa käkar är inte åtgärd 420–426, 852–853~~7~~, 886 eller 890 ersättningsberättigande, eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925–934. Om ett implantat inte kan placeras inom position 5-5 i partiellt tandlösa käkar ersätts i stället ett implantat med ~~överkonstruktion~~**permanent, semipermanent eller långtidstemporär implantatkrona** i position 6. Vid tillämpning av utbytesåtgärd i tvåtandslucka tandposition 5 och 6 lämnas tandvårdsersättning för överkonstruktionen med utbytesåtgärd 926 eller 927, eller alternativt med utbytesåtgärd 929 eller 930 i de fall åtgärd 801 utförts inom två år på en av stöttänderna som utbytet beräknas på.

~~Vid implantat i partiellt tandlös käke ska övriga tänder i käken ha god prognos, vilket innebär avsaknad av obehandlad apikal eller pågående grav parodontal sjukdom.~~

Endast operation avseende de implantat som är ersättningsberättigande för respektive diagnos/tillstånd eller operation avseende utbytesåtgärder ingår. (TLVFS 2011:2).

Regel E.5 Tandstött protetik som görs om

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

När en patient blir helt tandlös eller får tandlöshet som omfattar samtliga tänder inom tandposition 5-5 är en protes eller en helkäskonstruktion på implantat ersättningsberättigande. Det gäller även när patienten i den aktuella käken tidigare fått tandstödda kronor som reparativ vård (4000-tillstånd) eller delimplantat utförda inom två år. Om däremot tandstödda kronor utförts inom området rehabilitering (5000-tillstånd) exempelvis i form urtagskronor för en avtagbar protes är helkäskonstruktion på implantatkonstruktion inte ersättningsberättigande. Det beror på att en restriktion mot helkäsimplantat inom två år finns i omgörningsregel E.5 men inte i omgörningsregel D.5 eller E.6.

Helt tandlösa patienter har ett mycket stort tandvårdsbehov. Omgörningsreglerna bör vara enhetliga och behandling av tandlöshet med helkäskonstruktioner bör vara ersättningsberättigande i samtliga nämnda situationer.

Det har framkommit att det inte är helt tydligt vilka omgörningsregler som ska tillämpas när tandstött protetik behöver göras om inom två år efter slutförande. Det har angivits att det är oklart om vilken regel som ska tillämpas när en åtgärd med tandstött protetik har utförts på en tand på grund av att det var en diagnos/tillstånd i 4000-serien (D. Reparativ vård) eller när åtgärden utfördes till följd av diagnos/tillstånd i 5000-serien (E. Rehabiliterande och habiliterande vård).

Föreslagen ändring:

Begränsningen mot helkäsimplantat (åtgärd 861–863, 865 och 871–873) tas bort i regel E.5. Rubriken tillförs texten *utförd inom rehabiliterande och habiliterande vård* för att minska den osäkerhet som råder om vilken regel som ska tillämpas.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter med en helt tandlös käke eller en tandlöshet omfattande minst tandposition 5–5 erhåller tandvårdsstöd om en implantatkonstruktion behöver utföras.

Behandlare och företag:

Tydligare rubriker om vad regeln omfattar samt enhetlig tillämpning när behov av implantatstött helkäskonstruktion finns underlättar tolkning av tandvårdsstödet. Det minskar tandläkarnas administrativa tid och samtidigt också osäkerheten om vad som ingår i tandvårdsstödet.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms ha mycket begränsad ekonomisk effekt, ett fåtal patienter omfattas.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering

E.5 Tandstödd protetik , utförd inom rehabiliterande och habiliterande vård, som görs om

Inom två år efter slutförande av

- åtgärd 801, 804 eller 815 är åtgärd 801, 804, 811–815, 420–428, 430, 852, 853, ~~861–863, 865 eller 871–873~~ inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 802 eller 803 är åtgärd 802, 803 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 806 är åtgärd 806 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 808 är åtgärd 808 eller 811 inte ersättningsberättigande för samma tandposition, eller
- åtgärd 801 på en av tänderna som utbytesåtgärd beräknas på enligt regel E.4 lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 926, 927, 931, 932, 940 eller 943 för bredvidliggande tandposition.

Om åtgärd 801 utförts på båda de tänder som utbytesåtgärder beräknas på enligt regel E.4 lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 926, 927, 929, 930, 931, 932, 934, 940, 941, 943 eller 944 för aktuell tandposition.

E.5 gäller inte för åtgärd 804 när den har använts tillsammans med åtgärd 805 i samma konstruktion. (TLVFS 2010:2).

Regel E.6 Implantat, del av käke, som görs om eller utbytesåtgärd implantat, som görs om

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

I regel E.6 framgår reglerna för omgörning när implantatkonstruktioner i partiellt tandlösa käkar ska göras om. I en partiellt tandlös käke är det huvudsakligen delimplantat bestående av implantatkronor (åtgärd 852) och hängande led (åtgärd 853) som utförs. Men när alla 10 tänderna inom tandposition 5–5 saknas vid frändstandlöshet, diagnos/tillstånd 5016, eller flertandslucka, diagnos/tillstånd 5035, är den ersättningsberättigande behandlingen helkäksimplantat (åtgärd 861–863 eller 865). Patienten har i dessa fall även egna tänder kvar i molarområdet på ena eller båda sidor av käken distalt om (bakom) det tandlösa området.

För diagnos/tillstånd 5016 och 5035 tillämpas regel E.6 vid omgörning av implantat i del av käke. I texten för regel E.6 saknas dock reglering vid omgörning av åtgärd 861–863 eller 865. Många tandläkare lämnar garanti motsvarande omgörningsreglerna i tandvårdsstödet. Om omgörningsregler saknas kan det medföra att garanti inte lämnas till patienten.

Omgörningsreglerna bör vara kompletta och enhetliga varför de åtgärder för helkäksimplantat som är ersättningsberättigande vid tandlöshet i del av käke inom diagnos/tillstånd 5016 och 5035 bör tillföras regel E.6.

Föreslagen ändring:

Villkor för omgörning av åtgärd 861-863 och 865 tillförs regel E.6.

Konsekvenser:

Patient:

Många tandläkare lämnar motsvarande garanti som omgörningsreglerna anger. Av det skälet bör omgörningsreglerna vara fullständiga.

Behandlare och företag:

Reglerna blir tydligare beträffande vad som gäller vid omgörning av implantatkonstruktioner. Förtydliganden medför att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna och det minskar den administrativa tiden för företagen.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

E.6 Implantat, del av käke, som görs om eller utbytesåtgärd implantat, som görs om

Inom två år efter slutförande av

- åtgärd 421, 423 eller 425 är åtgärd 421, 423 eller 425 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 422, 424 eller 426 är åtgärd 422, 424 eller 426 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 420 är åtgärd 420 inte ersättningsberättigande för samma tandposition,
- åtgärd 852, 853 eller 890 är åtgärd 815, 852, 853, 881, 883, 884, 886 eller 888–890 inte ersättningsberättigande för samma tandposition, **eller**
- åtgärd 852, 853 eller 890 är åtgärd 801–804 inte ersättningsberättigande vid rehabilitering av tandluckan för två stöd på vardera sidan om tre- eller flertandslucka, **eller**
- **åtgärd 861–863 eller 865 är åtgärd 861–865, 867, 881 eller 883–890 inte ersättningsberättigande för samma käke.**

Inom två år efter att implantat installerats inom utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 801 inte ersättningsberättigande

—för ett stöd på vardera sidan vid en- eller tvåtandslucka, **eller**

—**för två stöd framför tandlösheten vid diagnos/tillstånd 5011 eller vid diagnos/tillstånd 5034 när tandposition 5 ersätts med utbytesåtgärd.**

Inom två år efter att implantat installerats inom utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 804 inte ersättningsberättigande för samma tandposition.

Inom två år efter slutförande av

- utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 är åtgärd 420–428 inte ersättningsberättigande eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 för samma tandposition, eller
- utbytesåtgärd 926, 927, 929, 930, 932 eller 934 är åtgärd 815, 852, 853, 881, 883 eller 890 inte ersättningsberättigande eller lämnas inte tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 926, 927, 929, 930, 932 eller 934 för samma tandposition. (TLVFS 2012:X).

Regel E.9 Undantag från E.5–E.8 samt E.15

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Omgörningsregelns tillämpning vid tandstödd protetik

När tandstödd protetik behöver göras om och undantag från aktuell omgörningsregel ska tillämpas kan det ibland råda oklarhet när regel D.6 respektive E.9 ska tillämpas.

När en tand reparerats med en krona inom en diagnos/tillstånd för reparativ vård (4000) beskriver regel D.5 omgörning och regel D.6 undantagen från omgörningsregeln. När tandlöshet har rehabiliterats inom en diagnos/tillstånd för rehabilitering (5000) med tandstödd protetik beskriver regel E.5 omgörning och regel E.9 undantagen.

När en patient förlorar en tand med en krona som utförts inom två år kan frågor uppstå om vilken omgörningsregel som ska tillämpas när tandluckan uppkommer. För att det tydligt ska framgå att det är regel D.6 som ska tillämpas när en patient förlorat en tand som reparerats inom två år med tandstödd protetik tillförs en hänvisande mening i regel E.9. Tandstödd protetik som utförts för att rehabilitera tandlöshet ska inte göras om i detta fall, varför regel E.9 inte är tillämplig.

I regel D.6 behövs ingen hänvisning eftersom det aldrig kan bli aktuellt att behandla tandlöshet med åtgärder för reparativ vård.

Undantag vid omgörning

Det framgår inte att regel E.9 även kan avse konstruktioner på implantat

Föreslagen ändring:

Text tillförs regel E.9 ”Om den behandling som ska göras om har utförts inom reparativ vård (4000-tillstånd) ska regel D.6 tillämpas.” så att det framgår när regel D.6 ska tillämpas.

Ordet *implantat* tillförs strecksatserna när tandvårdsersättning kan lämnas efter förhandsprövning.

Konsekvenser:

Patient:

Patienten kan få tydliga besked av behandlande tandläkare.

Behandlare och företag:

Hänvisningen och tillägget av implantat bland undantagen medför att det blir enklare för behandlare att tillämpa ersättningsreglerna och det minskar den administrativa tiden för företagen.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms inte ha någon påverkan på stödet, avser endast ett textförtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför ingen programmering.

E.9 Undantag från E.5–E.8 samt E.15

Efter förhandsprövning är åtgärd 420–428, 801–804, 808, 811–815, 852–853, 861–867, 874–876, 881 eller 883–890 ersättningsberättigande eller lämnas tandvårdsersättning för utbytesåtgärd 925–944 inom två år från det att åtgärd 420–428, 801–804, 808, 815, 852–853, 861–867, 874–876, 890 eller utbytesåtgärd 925–944 slutförts om

- patienten kan lastas för att behandlingen behöver göras om,
- konstruktionen på ingående tand **eller implantat** utsatts för yttre våld, eller
- konstruktionen på ingående tand **eller implantat** behöver göras om på grund av ny skada i annan tandposition än vad den ursprungliga konstruktionen avser.

Vad som anges i första stycket ska i motsvarande mån gälla även när en tand som använts för beräkning av ersättning av utbytesåtgärd behöver behandlas.

Om den behandling som ska göras om har utförts inom reparativ vård (4000-tillstånd) ska regel D.6 tillämpas.

I fall när utbytesåtgärd 925, 928, 931 eller 933 slutförts men implantatet inte kan användas är åtgärd 801 eller 804 ersättningsberättigande efter förhandsprövning.

Efter förhandsprövning är åtgärd 824–828, 832–837, 871–873 eller 878 ersättningsberättigande inom ett år från det att åtgärd 824–828, 871–873 eller 878 slutförts om

- patienten kan lastas för att behandlingen behöver göras om,
- konstruktionen, **eller** tand **eller implantat** som konstruktionen stödjer på, utsatts för yttre våld, eller
- konstruktionen behöver åtgärdas på grund av ny skada i annan tandposition än vad den ursprungliga konstruktionen avser. (TLVFS 2011:2).

Undersökningsåtgärderna 101-102 samt allmän text för undersökningsåtgärder

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Åtgärder 101 och 102 har omfattande åtgärdstexter. Det kan leda till tolkningsproblem. Det finns delar i texterna som är gemensamma för diagnostiska åtgärder. Den del av texten som beskriver att röntgenbilder kan exponeras när indikation för det finns är reglerat i strålskyddsbestämmelser. Det finns därför inte anledning att ha dem i denna reglering.

Föreslagen ändring:

Texten ”*samt i förekommande fall skriftlig prisuppgift eller skriftlig behandlingsplan enligt 10 § förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd.*” tas bort ur båda åtgärderna och placeras i de bestämmelser som är gemensamma för undersökningsåtgärderna.

Texten ”*när indikation föreligger för undersökning med röntgen för diagnostiken av karies eller marginal parodontit*” tas bort.

Texten ”*upptagande av anamnes och statusuppgifter samt*” tas bort ur åtgärd 102 eftersom det redan framgår av den text som är gemensam för undersökningsåtgärderna.

Konsekvenser:

Patient:

I sak ändras inte åtgärdernas innehåll varför det inte bör påverka patienterna. De patienter som granskar åtgärdslistan får en kortare text att ta ställning till.

Behandlare och företag:

Åtgärdstexterna renodlas för det statliga tandvårdsstödet och tolkningsproblem reduceras. Det bör minska den administrativa tiden.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral, avser enbart ett förtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför inte programmering.

100 Undersökning, riskbedömning och hälsofrämjande åtgärder

I undersökningsåtgärderna ingår

- upptagande av anamnes- och statusuppgifter som är nödvändiga för undersökning och diagnostik samt information till patienten avseende dessa, samt i förekommande fall
- i förekommande fall nödvändiga foton för diagnostik, behandlingsplanering och dokumentation, samt
- i förekommande fall provtagning, receptförskrivning och remisshantering inklusive dokumentation, eller-
- undersökningsprotokoll, skriftlig prisuppgift eller skriftlig behandlingsplan enligt 10 § förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd.-

101	Basundersökning och diagnostik, utförd av tandläkare Åtgärden innefattar – kariesdiagnostik och diagnostik av gingivit och parodontit genom förenklad parodontal undersökning, bedömning av munslimhinnan och käkfunktionen samt identifiering av andra faktorer som visar på ett behov av en kompletterande utredning, – bildtagning samt analys av upp till fyra intraorala bilder <u>när indikation föreligger för undersökning med röntgen</u> för diagnostiken av karies eller marginal parodontit, – riskbedömning, – hälsoinformation, inklusive rekommendationer om egenvård, – förebyggande åtgärder upp till fem minuter i form av enklare munhygieninstruktion, borttagande av ringa mängd tandsten eller fluorbehandling av enstaka tänder, <u>samt</u> <u>– i förekommande fall skriftlig prisuppgift eller skriftlig behandlingsplan enligt 10 § förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd.</u> Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 102 för samma patient under samma dag och vid samma mottagning. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	660 Nytt pris fastställs sommaren 2012	660 Nytt pris fastställs sommaren 2012
102	Fullständig undersökning och diagnostik, utförd av tandhygienist Åtgärden innefattar – <u>upptagande av anamnes och statusuppgifter samt</u> diagnostik av karies, gingivit och parodontit, – identifiering av andra faktorer som visar på ett behov av kompletterande utredning samt information till patienten avseende dessa, – riskbedömning, – hälsoinformation inklusive rekommendationer om egenvård, – bildtagning samt analys av upp till fyra intraorala bilder, <u>när indikation föreligger för undersökning med röntgen</u> för diagnostiken av karies och/eller marginal parodontit, – förebyggande åtgärder upp till tio minuter i form av enklare munhygieninstruktion, borttagande av ringa mängd tandsten eller fluorbehandling av enstaka tänder, <u>samt</u> <u>– i förekommande fall skriftlig prisuppgift eller skriftlig behandlingsplan enligt 10 § förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd.</u> Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101 eller 105 för samma patient under samma dag och vid samma mottagning. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	605 Nytt pris fastställs sommaren 2012	605 Nytt pris fastställs sommaren 2012-

Undersökningsåtgärderna 103,104, 106. Nya åtgärder 107, 108, 115 och 116

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Åtgärd 103 och 104 har både undersökning och utredning i sina rubriker. Det kan leda till tolkningsproblem eftersom det inte är klart vad som skiljer en undersökning från utredning. Det finns anledning att språkligt se över texten.

Det har framförts att vid vissa akuta undersökningar är åtgärd 103 inte tillräckligt omfattande men åtgärd 104 alltför omfattande. En åtgärd med omfattning mellan 103 och 104 är föreslagen som lämplig för sådana tillfällen. Det har också framförts synpunkter om att en mer omfattande renodlad utredningsåtgärd bör tillföras för att särskilja utredning från undersökningsåtgärder.

Med anledning av att förslaget till referenspriser för specialisttandvård tillkommer, för bland annat röntgenåtgärderna, behöver åtgärd 191 *Konsultationsåtgärd för specialist i oral radiologi*, också ses över.

Åtgärd 106 *Specialistutredning, konsultationsåtgärd* innehåller både specialistutredning och konsultation vilket innebär att det blir otydligt när den åtgärden ska tillämpas. När en mer renodlad utredningsåtgärd tillkommer så förändras behovet av och tillämpningen av nu gällande åtgärd 106. Ett problem har varit att åtgärd 106 är en mer omfattande konsultation tillämplig för alla specialister medan åtgärd 191, som har en mindre omfattning, enbart har varit förbehållen specialister i oral radiologi. Behovet av konsultation av mindre och av olika omfattning gäller för alla specialister.

Föreslagen ändring:

Åtgärd 103 justeras språkligt.

Åtgärd 104 upphävs.

Åtgärd 106 upphävs.

Åtgärd 191 upphävs.

Nya åtgärder tillförs

Åtgärd 107 *Omfattande akut eller kompletterande undersökning utförd av tandläkare*.

Åtgärd 108 *Utredning, utförd av tandläkare*.

Åtgärd 115 *Konsultationsåtgärd specialist*. Den ska kunna tillämpas av samtliga specialiteter. Omfattningen ska motsvara nu gällande åtgärd 191.

Åtgärd 115 tillförs diagnos/tillstånd 1301 och 1302.

Åtgärd 116 *Konsultationsåtgärd specialist, omfattande*. Den ska också kunna tillämpas av samtliga specialiteter och ha en omfattning motsvarande nu gällande åtgärd 106.

Åtgärd 116 tillförs diagnos/tillstånd 1302.

Konsekvenser:

Patient:

Ökade möjlighet att få undersöknings-, utrednings- och konsultationsåtgärder som är ersättningsberättigande.

Behandlare och företag:

Enklare och tydligare åtgärdstexter bör medföra att det blir lättare för behandlare att tillämpa föreskriften. De nya åtgärderna ger också fler möjligheter att erbjuda patienter ersättningsberättigande diagnostiska åtgärder.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms i stort vara kostnadsneutral. Vården utförs redan idag med tandvårdsstöd, inom ramen för andra åtgärder.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

103	Akut eller kompletterande undersökning eller utredning av enstaka tand eller enstaka problem, utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas som en enskild åtgärd vid - vid utredningundersökning och diagnostik, eller - vid undersökningutredning och diagnostik av akuta tillstånd, - vid kontroll av befintlig sjukdom eller behandlingsresultat, eller, - för undersökningutredning som utförs av annan behandlare. Åtgärden tillämpas som en kompletterande åtgärd till 101 eller 102 när vidare undersökningutredning behövs inför bettrehabilitering eller utredning av smärtproblem, bettfysiologiska problem, slemhinneproblem, apikala tillstånd, kariesproblem eller parodontala problem munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 1047 eller 108 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	330 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
1047	Omfattande Akut eller kompletterande undersökning eller utredning som omfattar flera tänder eller multipla problem, utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas som en enskild åtgärd vid - vid omfattande utredningundersökning och diagnostik av akuta tillstånd, eller - vid omfattande kontroll av befintlig sjukdom eller behandlingsresultat, eller - för omfattande utredning som utförs av annan behandlare. Åtgärden tillämpas som en kompletterande åtgärd till 101 eller 102 när vidare mer omfattande utredningundersökning behövs inför omfattande bettrehabilitering eller utredning av omfattande smärtproblem, omfattande bettfysiologiska problem, omfattande slemhinneförändringar, omfattande apikala tillstånd, omfattande kariesproblem eller omfattande parodontala munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 103, 108 eller ytterligare 107 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
108	Utredning utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas när omfattande utredning om 60 minuter eller mer krävs inför bettrehabilitering eller av munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 103, 107 eller ytterligare 108 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

I klartext med föreslagna ändringar införda:

103	Akut eller kompletterande undersökning, utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas som en enskild åtgärd vid - undersökning och diagnostik, eller - kontroll av befintlig sjukdom eller behandlingsresultat. Åtgärden tillämpas som en kompletterande åtgärd till 101 eller 102 när vidare undersökning behövs inför bettrehabilitering eller av munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 107 eller 108 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	330 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
107	Omfattande akut eller kompletterande undersökning, utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas som en enskild åtgärd vid - omfattande undersökning och diagnostik, eller - omfattande kontroll av befintlig sjukdom eller behandlingsresultat. Åtgärden tillämpas som en kompletterande åtgärd till 101 eller 102 när vidare mer omfattande undersökning behövs inför bettrehabilitering eller av munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 103, 108 eller ytterligare 107 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
108	Utredning utförd av tandläkare Åtgärden tillämpas när omfattande utredning om 60 minuter eller mer krävs inför bettrehabilitering eller av munhälsorelaterade sjukdomar eller problem. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 103, 107 eller ytterligare 108 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	Pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

106	Specialistutredning, konsultationsåtgärd Åtgärden är ersättningsberättigande endast för en patient som remitterats till en tandläkare med erkänd odontologisk specialistkompetens. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 103, 104 eller 191 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	1-015	

191	Konsultationsåtgärd för specialist i oral radiologi, per behandlingstillfälle Åtgärden är ersättningsberättigande endast för en patient som remitterats till specialist i oral radiologi för konsultation inom dennes specialitetsområde. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 106 för samma patient under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.	675	

<u>Konsultationsåtgärder</u>			
115	Konsultation specialisttandvård <u>Åtgärden är ersättningsberättigande för en patient som remitterats för konsultation till en tandläkare med bevis om specialistkompetens.</u> <u>Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 103, 107, 108, 116 eller 121-134 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.</u> <u>Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.</u>	=	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
116	Konsultation specialisttandvård, omfattande <u>Åtgärden är ersättningsberättigande för en patient som remitterats för omfattande konsultation när 60 minuter eller mer krävs till en tandläkare med bevis om specialistkompetens.</u> <u>Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 101, 103, 107, 108, 115 eller 121-134 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.</u> <u>Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, dag och behandlare.</u>	=	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012

Åtgärd 301-303

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

I åtgärdstexten används ordet *och* vilket kan tolkas som att både sjukdom och smärta måste föreligga för att den ska kunna tillämpas.

Vid vissa diagnos/tillstånd, till exempel 3043 parodontit, är både sjukdomsbehandlande åtgärder 301-303 och separata åtgärder för depuration/mekanisk infektionsbehandling 341-343 ersättningsberättigande. När det finns en separat åtgärd för en viss behandling ska denna användas. Det rådde tidigare osäkerhet kring detta varför en bestämmelse med lydelsen *Åtgärden kan inte användas för depuration/mekanisk infektionsbekämpning* tillfördes åtgärderna 301-303 år 2010. Den nya åtgärden 322 Stegvis exkavering som nu föreslås är också en sådan separat åtgärd som ska användas istället för 301-303. TLV föreslår därför att det införs en generell hänvisning till att när det finns separata åtgärder inom aktuellt diagnos/tillstånd för en viss behandling ska de användas istället för de generella åtgärderna 301-303.

Föreslagen ändring:

Meningen *"Åtgärden kan inte användas för depuration/mekanisk infektionsbekämpning"* ändras till *"Åtgärden är inte ersättningsberättigande för behandling när separat åtgärd för denna finns inom aktuellt diagnos/tillstånd"* i åtgärd 302 och 303.

Konsekvenser:

Patient:

I sak ändras inte åtgärdernas innehåll varför det inte bör påverka patienterna. Det bör minska risken att patienter blir debiterade en åtgärd som inte det var avsett.

Behandlare och företag:

Det blir färre tillfällen när tandläkare kan bli osäkra om innehållet i en åtgärd är ersättningsberättigande eller inte vilket bör minska den administrativa tiden.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral, avser endast ett förtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför inte programmering.

301	Sjukdomsbehandlande åtgärder, mindre omfattande behandling Åtgärden innefattar sjukdoms- ~~och~~ smärtbehandling av mindre omfattning, främst i form av justering vid dekubitus, enkel temporär fyllning, spolning vid perikoronit och andra infektioner, behandling av känsliga tandhalsar eller slipning av enstaka tand. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 302, 303 eller ytterligare åtgärd 301 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	360 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
302	Sjukdomsbehandlande åtgärder Åtgärden innefattar sjukdoms- ~~och~~ smärtbehandling, främst i form av långtidstemporär fyllning, incision, spolning och tamponad vid abscess inklusive bedövning, temporär mjukrebasering av protes, en temporär krona, behandling av postoperativa besvär (när denna görs av annan än den som ursprungligen gjorde behandlingen), behandling vid dry socket, smärtbehandling vid tandfrakturer inklusive temporära fyllningar, bonding av extraherad tand till granntand, behandling av ilningar eller behandling av tillstånd i käkled eller käkmuskler som orsakat käkfunktionsstörning. Åtgärden ~~kan inte användas är inte ersättningsberättigande för deputation/mechanisk infektionsbekämpningsbehandling när separat åtgärd för denna finns inom aktuellt diagnos/tillstånd.~~ Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 301, 303 eller ytterligare åtgärd 302 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	670 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012
303	Sjukdomsbehandlande åtgärder, omfattande behandling Åtgärden innefattar omfattande sjukdoms- ~~och~~ smärtbehandling, främst i form av två eller flera långtidstemporära fyllningar, två eller flera temporära kronor, behandling av omfattande postoperativ blödning (med villkoret att primäringreppet är utfört på annan mottagning), splinting vid parodontit när mobila tänder bondas till varandra samt vid trauma då tidskrävande åtgärder utförs, innefattande bonding till granntänder eller när exartikulerad-subluxerad tand reponeras och splintas mot granntänder. Åtgärden ~~kan inte användas är inte ersättningsberättigande för deputation/mechanisk infektionsbekämpnings-behandling när separat åtgärd för denna finns inom aktuellt diagnos/tillstånd.~~ Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 301, 302 eller ytterligare åtgärd 303 för samma patient under samma dag och med samma behandlare.	1 470 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist-tandvård fastställs sommaren 2012

Inledning till avsnitt 400 Kirurgiska åtgärder

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Inledningstexten kan missförstås så att behandling av komplikationer vid kirurgiska ingrepp såsom sinuskommunikation inte är ersättningsberättigande.

Föreslagen ändring:

Orden "komplikationer och" stryks.

Konsekvenser:

Patient:

Inga förändringar.

Behandlare och företag:

Enklare och tydligare texter bör medföra att risken för missförstånd reduceras. Det blir färre tillfällen när tandläkare kan bli osäkra om innehållet i en åtgärd och vilka alternativa åtgärder som kan vara ersättningsberättigande eller inte.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas vara kostnadsneutral, avser endast ett förtydligande.

IT-stöd:

Ändringen medför inte programmering.

400 Kirurgiska åtgärder

Samtliga åtgärder i 400-serien innefattar bedövning, blodstillning, suturering och postoperativ information.

Åtgärderna innefattar även kontroll och efterbehandling inklusive suturtagning.

Handläggning av ~~komplikationer och~~ efterbesvär upp till 14 dagar efter behandlingstillfället ingår, samt i förekommande fall kontrollröntgen.

Inledning till avsnitt om 700 Reparativa åtgärder

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

Det har med nuvarande formulering av inledningstexten till reparativa åtgärder varit ottydligt vilka material som varit ersättningsberättigande när fyllningar och inlägg framställs. Det har inte heller gått att avgöra vad som gällt när en så kallad *fasad* på en tand framställts.

Föreslagen ändring:

I första stycket tas orden "*nödvändiga åtgärder för*" bort. Texten i andra stycket med formuleringen "*Fyllningar med permanenta fyllnadsmaterial inklusive inlägg ersätts*" tas bort och istället tillförs texten "*Fyllningar utförda med fyllningsmaterial avsedda för permanenta bruk är ersättningsberättigande. Till fyllningsmaterial avsedda för permanent bruk räknas även inlägg eller fasader.*"

Konsekvenser:

Patient:

Inga.

Behandlare och företag:

Enklare och tydligare åtgärdstexter bör medföra att det blir lättare för behandlare att tillämpa föreskriften. Det blir färre tillfällen när tandläkare kan bli osäkra om innehållet i en åtgärd är ersättningsberättigande eller inte.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen bedöms ha ringa ekonomisk påverkan.

IT-stöd:

Ändringen medför inte programmering.

700 Reparativa åtgärder

Samtliga åtgärder i 700-serien innefattar bedövning, exkavering, material och nödvändig friläggning (undantaget friläggning med lambå), putsning och polering, anpassning av ocklusionen mot motstående käke, ~~nödvändiga åtgärder för~~ torrläggning (friläggning och anläggande av matris och kofferdam) samt i förekommande fall kontrollröntgen.

Fyllningar utförda med permanenta-fyllningsmaterial avsedda för permanent bruk inklusive inlägg ersätts är ersättningsberättigande. Till fyllningsmaterial avsedda för permanent bruk räknas även inlägg eller fasader.

Åtgärd 821 protestand upphävs

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

För avtagbara proteser finns åtgärd 822–825 samt 827–829 för själva protesen. I åtgärder för helproteser ingår proteständer i protesåtgärden och en enda åtgärd rapporteras för aktuell käke och aktuell diagnos/tillstånd. I åtgärd 822–825 för delproteser ingår inte proteständer. I dessa fall måste varje protestand rapporteras för sig inom aktuell diagnos/tillstånd och för varje position. Varje åtgärdsrapportering innebär en förhållandevis omfattande administrativ procedur för behandlaren. Åtgärden för protestand har ett referenspris på 53 kr vilket är en mycket liten andel av priset för en protes. Detta i kombination med rapporteringsarbetet innebär att det finns risk för att de enskilda proteständerna inte rapporteras utan hela kostnaden läggs på åtgärdspriset för protesen. Det innebär att patienten kan gå miste om tandvårdsstöd för proteständerna. Samma sak gäller reparationsåtgärderna 832 och 834–837. Förslag har framförts från tandvården att proteständerna borde kunna rapporteras alla i en käke samtidigt eller att kostnaden läggs in i referenspriserna för proteser och reparationer. Att addera flera åtgärder i en åtgärdsrapportering är inte möjligt i IT-systemet vilket vore en alternativ lösning.

Föreslagen ändring:

Åtgärd 821 tas bort. Proteständer ingår i samtliga åtgärder för proteser och för protesreparationer. Text om proteständer läggs till i huvudrubrikerna för *Avtagbar protetik* och *Reparation av avtagbar protes* samt tas bort ur åtgärdstexten för åtgärd 827, 828 och 829.

Åtgärd 821 ska tas bort ur d/t: 5005, 5061, 5062, 5071, 5072, 5443, 5444, 5447.

Konsekvenser:

Patient:

Patienter riskerar inte att gå miste om tandvårdsstöd för proteständer.

Behandlare och företag:

Förenkling vid framtagande av kostnadsförslag samt minskad administrativ tid vid åtgärdsrapportering.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Ändringen beräknas inte påverka kostnaderna för tandvårdsstödet.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering.

<i>Avtagbar protetik</i>			
Samtliga åtgärder vid avtagbar protetik innefattar material <u>inklusive proteständer</u> samt tandtekniskt arbete inklusive materialkostnad om inte annat anges. I åtgärderna innefattas även kontroll och justering upp till tre månader efter slutförandet av åtgärden om inget annat anges <u>i åtgärdstexten. Justering innefattas dock inte om tandborttagning i protesområdet skett inom ett år innan protesens slutförts.</u>			
821	Protestand, per styck ~~Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 827, 828, 829 eller 861–877 för samma patient och käke under samma dag och med samma behandlare.~~	55	
822	Partiell protes för temporärt bruk, en till tre tänder Åtgärden innefattar bockade klamrar samt kontroll och justering upp till en månad efter slutförande av åtgärden. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och behandlare.	3 395 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
823	Partiell protes för temporärt bruk, fyra eller fler tänder Åtgärden innefattar bockade klamrar samt kontroll och justering upp till en månad efter slutförande av åtgärden. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och behandlare.	4 555 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012
824	Partiell protes med gjutet skelett, klammerförankrad Åtgärden innefattar gjutna klamrar och klamrar i draget material. ~~Justering innefattas inte när protesens utförs omedelbart.~~	9 400 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialisttandvård fastställs sommaren 2012

825	Komplicerad partiell protes med stöd av urtagkrona, innerkrona eller attachments Åtgärden innefattar gjutna klamrar och klamrar i draget material. Justering innefattas inte när protesen utförs omedelbart.	9 910 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
826	Attachments, per styck	90 Nytt pris fastställs sommaren 2012	90 Nytt pris fastställs sommaren 2012
827	Hel underkäksprotes inklusive prefabricerade tänder Även dentalt stödd täckprotes är ersättningsberättigande enligt denna åtgärd.	9 230 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
828	Hel överkäksprotes inklusive prefabricerade tänder Även dentalt stödd täckprotes är ersättningsberättigande enligt denna åtgärd.	8 985 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
829	Immediatprotes, hel käke, inklusive prefabricerade tänder Åtgärden innefattar inte justering. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och behandlare.	7 315 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
Reparation av avtagbar protes Åtgärderna innefattar material inklusive proteständer samt tandtekniskt arbete inklusive materialkostnad om inte annat anges. Åtgärd 832–839 innefattar kontroll och justering upp till tre månader efter slutförandet av åtgärden			
831	Justering av avtagbar protes Åtgärden innefattar justering av tidigare utförd protes. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	320 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
832	Lagning av protes eller tillsättning av proteständer Åtgärden innefattar lagning av protes utan avtryck. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	1 08 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
833	Rebasering av protes Åtgärden avser permanent rebasering. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 834 eller 835 för samma patient och käke under samma dag och vid samma mottagning. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	2 190 Nytt pris fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
834	Lagning av protes där avtryck krävs Åtgärden innefattar lagning där avtryck krävs. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 833, 835, 836 eller 837 för samma patient och käke under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	1 735 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
835	Rebasering och lagning av protes Åtgärden innefattar permanent rebasering och samtidig lagning av protes där avtryck krävs. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 833, 834, 836, 837, 838 eller 839 för samma patient och käke under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	2 785 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
836	Komplicerad lagning av protes Åtgärden innefattar komplicerad lagning där svetsning av nya stöd eller fästen behövs eller vid utbyte av ett flertal proteständer inklusive eventuell provning. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 834, 835 eller 837 för samma patient och käke under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	3 325 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012
837	Komplicerad lagning av protes där uppväxning och gjutning av ny del utförs vilken svetsas till befintlig protes Åtgärden innefattar komplicerad lagning där uppväxning och gjutning av ny del utförs vilken svetsas till befintlig protes. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 834, 835 eller 836 för samma patient och käke under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är ersättningsberättigande en gång per patient, käke, dag och mottagning.	6 045 Nytt pris inkl proteständer fastställs sommaren 2012	Pris för specialist- tandvård fastställs sommaren 2012

838	Rebasering av partiell protes som utförts enligt immediatteknik Åtgärden innefattar permanent rebasering av partiell protes som utförts enligt immediatteknik. Åtgärden är inte ersättningsberättigande tillsammans med åtgärd 832, 833, 834, 836 eller 837 för samma käke och patient, under samma dag och med samma behandlare. Åtgärden är endast ersättningsberättigande en gång inom ett år efter att åtgärd 824 eller 825 slutförts för samma käke och patient.	2 190	

Utredning rörande förhandsprövning

Synpunkter har vid flera tillfällen framförts från tandvården om att kunna förhandspröva behandlingen vid vissa diagnos/tillstånd som anses vara komplicerade att tillämpa, framför allt diagnos/tillstånd 5071 och 5072. De skäl som har framförts har varit att det rör sig om större behandlingar med stor ekonomisk risk, och därför önskemål om önskad förutsägbarhet. Det har också framförts att det finns risk för att patienter inte får det tandvårdsstöd som de enligt ersättningsreglerna är berättigade till eftersom det har upplevts vara svårt att bedöma om behandlingen är ersättningsberättigande eller inte.

TLV har därför under det senaste året genomfört ett utredningsarbete om förhandsprövning för behandlingar inom diagnos/tillstånd 5071, 5072 samt 5042. Ett framtaget förslag har därefter diskuterats och stämts av med behandlare inom och företrädare för tandvården, både privat och offentlig. Det har även stämts av med Försäkringskassan och Socialstyrelsen.

Det är viktigt att notera att om förhandsprövning ska införas i det statliga tandvårdsstödet vid vissa diagnos/tillstånd är det en helt annan typ av förhandsprövning än vad som fanns i den tidigare tandvårdsförsäkringen.

En av grunderna i det nuvarande tandvårdsstödet är att tandläkaren och patienten på förhand ska kunna bedöma vilken behandling som är ersättningsberättigande.

I den förra tandvårdsförsäkringen gjordes en förhandsprövning av Försäkringskassan enligt 6 § förordningen (1998:1337) om tandvårdstaxa där det angavs att: *Tandvårdersättning lämnas endast för behandling som är nödvändig för att uppnå ett från odontologisk synpunkt funktionellt och utseendemässigt godtagbart resultat.* Det var ett system där Försäkringskassan gjorde en bedömning ur odontologisk synpunkt angående den föreslagna behandlingen. Det kunde efter kommuniseringsprocess innebära att ett annat alternativ än det som först föreslagits blev det som beslutades.

Någon sådan form av förhandsprövning är inte möjlig i det nuvarande tandvårdstödet.

Förhandsprövning inom det statliga tandvårdsstödet idag innebär att Försäkringskassan kan kontrollera om föreslagna åtgärder är ersättningsberättigande eller inte. Den förhandsprövning som främst används idag är vid omgörning av protetiska behandlingar.

Förhandsprövning för behandlingar inom vissa diagnos/tillstånd har både för- och nackdelar. Bland fördelarna kan nämnas att tandläkare och patient får besked före behandling om

tandvårdsersättning kommer att lämnas. Bland nackdelarna kan nämnas att förhandsprövning frångår en av stödets grundprinciper att tandläkaren och patienten på förhand ska kunna bedöma vilken behandling som är ersättningsberättigande och att förhandsprövning kan leda till ökad administration och väntetid. Det finns också en risk att reglerna inte uppfattas som enklare eftersom förhandsprövning medför nya regler t.ex. om vad som ska prövas samt hantering av komplettering och byte av behandlare. I propositionen till det statliga tandvårdsstödet anges också att förhandsprövning endast bör komma ifråga när det är nödvändigt och där det inte går att utforma en definition av ersättningsberättigande tandvård som är tydlig¹.

TLV har från Försäkringskassan fått uppgifter om hur många patienter som efterhandskontrollerats inom diagnos/tillstånd 5071 och 5072. För diagnos/tillstånd 5071 har en riktad kontroll skett medan kontrollerna av diagnos/tillstånd 5072 enbart har ingått i andra riktade eller slumpmässiga kontroller. Under år 2010 fick ca 3700 patienter en eller flera åtgärder utförda inom diagnos/tillstånd 5071. Efterhandskontroller har skett av drygt 1400 patient-behandlingar, knappt 40 procent. För diagnos/tillstånd 5072 var motsvarande siffror att ca 2200 patienter fått någon åtgärd utförd och cirka 600, knappt 30 procent, har efterhandskontrollerats.

Förhandsprövning för beslut om rätt till särskilt tandvårdsbidrag kommer att införas den 1 januari 2013 i samband med att det tredje steget i tandvårdsreformen genomförs. Det är en ny typ av förhandsprövning som bland annat innebär att både tandvården och patienten ska kunna förhandspröva om patienten har rätt till särskilt tandvårdsbidrag.

Det kan bli komplicerat för tandvården med tre typer av förhandsprövning, där reglerna mellan dem skiljer sig åt, vid:

1. omgörning,
2. särskilt tandvårdsbidrag, och
3. behandling inom vissa diagnos/tillstånd.

TLV har genomfört ett arbete med att förtydliga villkoren för diagnos/tillstånd 5071 och 5072 så att det ska bli enklare att avgöra om tandvårdsåtgärderna inom dessa diagnos/tillstånd är ersättningsberättigande eller inte. Mot bakgrund av dessa förtydliganden och med beaktande av de nackdelar som finns med förhandsprövning bedömer TLV att det för närvarande inte är motiverat att införa förhandsprövning för dessa diagnos/tillstånd.

TLV lägger därför inte fram något förslag om att införa förhandsprövning av vissa diagnos/tillstånd till den 1 januari 2013.

---

¹ Prop. 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd, sid. 98f och sid. 171.

5. 3 § Justering av beloppsgränser för högkostnadsskyddet

Beloppsgränserna i högkostnadsskyddet (3 000 och 15 000 kronor) reglerar tillsammans med ersättningsnivåerna (50 % och 85 %) hur mycket statligt tandvårdsstöd patienten får.

Det finns två tillfällen när TLV kan komma att ändra beloppsgränserna, vid:

1. regelbunden översyn för att behålla det reella värdet av beloppsgränserna, eller
2. behov av omprioritering inom högkostnadsskyddet.

Det är viktigt att dessa två punkter hålls isär.

Regelbunden översyn

I propositionen om statligt tandvårdsstöd anges bland annat: *"För att referenspriserna inte ska urholkas bör de ses över och vid behov justeras. [...] När referenspriserna ändras bör som en konsekvens även beloppsgränserna i skyddet mot höga kostnader ses över".*²

Referenspriserna har justerats varje år sedan det statliga tandvårdsstödet infördes 2008, men beloppsgränserna har inte justerats någon gång. Enligt propositionen ska en regelbundet återkommande översyn av beloppsgränserna genomföras på samma sätt som sker med referenspriserna för att behålla det reella värdet av högkostnadsskyddet.

Prioritering inom högkostnadsskyddet

I situationer när TLV behöver göra omprioriteringar inom högkostnadsskyddet, t.ex. för att inte anslaget ska överskridas eller för att det finns pengar kvar som inte utnyttjas i stödet, är en förändring av beloppsgränserna i högkostnadsskyddet ett av de verktyg som TLV kan använda. TLV kan även tillföra eller ta bort diagnos/tillstånd och åtgärder, ändra villkoren för ersättning eller ändra ersättningsnivåerna (procentsatserna) i högkostnadsskyddet.

Det som beskrivs i konsekvensutredningen med förslag nedan avser punkt 1, regelbunden översyn av beloppsgränserna och ett förslag till modell för hur en sådan regelbunden översyn ska gå till.

Konsekvensutredning

Beskrivning av problemet:

De nuvarande beloppsgränserna för högkostnadsskyddet inom det statliga tandvårdsstödet baserades på statistik från år 2005 och tidigare. Kostnaderna för tandvårdsproduktionen har därefter ökat och referenspriserna har höjts vid tre tillfällen sedan införandet av tandvårdsstödet den 1 juli 2008. Beloppsgränserna har dock inte justerats någon gång och det har inte funnits någon modell för hur justeringen ska ske. Det reella värdet av beloppsgränserna har således minskat. Om inte en justering av beloppsgränserna görs samtidigt som referenspriserna fortsättningsvis räknas

---

² Proposition 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd, sid 64.

om och höjs kommer det inom något år att leda till att TLV tvingas plocka bort behandlingar ur högkostnadsskyddet för att hålla anslagen budgetram.

Förslag:

TLV föreslår en modell för hur den årliga översynen av beloppsgränserna går till, med en första justering av beloppsgränserna till 1 januari 2013 enligt framtagen modell.

Vid varje omräkning av referenspriserna under kommande år kommer det också att göras en översyn av beloppsgränserna enligt den föreslagna modellen.

Föreslagen modell

- *Omräkning av beloppsgränser*
Nya beloppsgränser beräknas i samband med referensprispförändring. Justering av beloppsgränserna sker endast med jämnt hundratal kronor.
- *Justering sker mot fast basår*
TLV anser att val av basår bör sammanfalla med reformens ikraftträdande. Basåret bör utgöras av det första året för reformen. Genom att välja en starttidpunkt som sammanfaller med reformens ikraftträdande fångas hela reformperioden upp, vilket är i enlighet med reformens intentioner och en fördel ur analys- och uppföljningsperspektiv.
- *Justering sker med en procentuell förändring av beloppsgränserna*
TLV föreslår att en omräkningsfaktor används och att det är lämpligt att justera beloppsgränserna procentuellt istället för med ett absolut belopp. Metoden för justering av beloppsgränserna utgår ifrån förändringen av referenspriserna mellan åren. Referenspriserna ska spegla produktionskostnaderna inklusive en rimlig marginal.

Föreslagen ändring 1 januari 2013

Till den 1 januari 2013 föreslår TLV att beloppsgränserna justeras proportionellt mot den genomsnittliga ändringen av referenspriserna mellan år 2008 (enligt upphävd bilaga 2 förordning [2008:193] om statligt tandvårdsstöd) och referenspriserna år 2013 (enligt kommande föreskriftsändring).

Konsekvenser:

Patient:

Tre fjärdedelar av patienterna som besöker tandvården under ett år berörs inte. Enligt Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2011:9³ får cirka 25 procent av patienterna tandvårdsstöd på grund av att de kommit över karensbeloppet. Om TLV ändrar beloppsgränserna med 10 procent till 2013 så kommer kostnaden i genomsnitt att öka med drygt 200 kronor per patient för de patienter som idag kommer över 3000-kronorsgränsen.

Om beloppsgränserna ligger fast när referenspriserna höjs så kommer det på sikt leda till att TLV tvingas plocka bort behandlingar ur högkostnadsskyddet för att hålla anslagen budgetram.

Behandlare och företag:

Justeringen förväntas ge en försumbar effekt på patienternas efterfrågan och således på företagets intäkter. Justeringen förväntas heller inte ge effekt på företagets administrativa kostnader. Behandlarna kommer att behöva förklara för patienten att nya beloppsgränser råder, men denna merkostnad förväntas bli försumbar. En nyligen genomförd studie har visat att 90 procent av patienterna inte känner till storleken på beloppsgränserna⁴. En förändring av beloppsgränserna förändrar inte behandlarnas behov av att förklara högkostnadsskyddets konstruktion för patienterna. Om vårdgivarna inkluderar beloppsgränsernas storlek i sina prislister så kan också kostnaderna för att uppdatera textmaterial hållas till ett minimum.

---

³ Socialförsäkringsrapport 2011:9 *Nyttjande av det statliga tandvårdsstödet som infördes 1 juli 2008. Analys utifrån ett demografiskt och socioekonomiskt perspektiv.*

⁴ Socialförsäkringsrapport 2011:10 *Undersökning av i vilken utsträckning information om det statliga stödet nått befolkningen.*

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

En ändring av beloppsgränserna på 10 procent innebär att cirka 140 miljoner kronor kan användas till ersättningsberättigande tandvård.

IT-stöd:

Ändringen medför programmering i mindre omfattning. Försäkringskassan och datorjournalleverantörerna måste programmera om sina system. Tre av sex datorjournalleverantörer utförde detta arbete redan år 2011 eller tidigare, och för dem kommer nuvarande ändringar inte att innebära några nämnvärda merkostnader.

Uppskattad arbetstid noterade vid telefonförfrågan till samtliga datorjournalleverantörer i början av februari 2012.

Datorjournalleverantör	Arbetstid
A	80-120 h
B	30-40 h
C	Ingen uppgift
D	10 h
E	0 h
F	0 h

Det är rimligt att anta att tidskostnaden kommer vara än lägre andra gången TLV justerar beloppsgränserna, eftersom rutiner för kvalitetssäkring av datorjournalssystemen kommer vara på plats.

3 § När patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder, beräknade enligt 2 kap. 4 § andra stycket lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, under en ersättningsperiod överstiger X XXX kronor lämnas tandvårdsersättning med

- 50 procent av den del av kostnaderna som överstiger X XXX kronor men inte YY YYY kronor, och
- 85 procent av den del som överstiger YY YYY kronor.

Information om pågående strukturell omräkning av referenspriser

För att referenspriserna inte ska urholkas bör de ses över och vid behov justeras, enligt propositionen om statligt tandvårdsstöd⁵. Prisjusteringen bör ha sin grund i den generella kostnadsutvecklingen inom tandvården med hänsyn tagen till produktivitetsutvecklingen form av bl. a. utveckling av nya behandlingar och material.

Under 2008/2009 togs en modell fram för omräkning av referenspriserna, med fokus på den generella kostnadsutvecklingen. Modellen har tillämpats vid de tre omräkningar av referenspriserna som hittills utförts.

I den promemoria där modellen för omräkning beskrivs lyfts också andra tillfällen fram när justering av referenspriserna kan vara aktuell. Vart tredje år ska en **strukturell genomgång**, en "kvalitetssäkring", genomföras. Detta för att möjliggöra eventuella nödvändiga förändringar som inte fångas upp i den årliga, generella omräkningen, t ex förändringar i tidsåtgång eller

---

⁵ Proposition 2007/08:49 Statligt tandvårdsstöd, sid 64.

materialval avseende enskilda åtgärder. Vid dessa tillfällen utförs en översyn av varje enskild åtgärd avseende innehåll och omfattning. En sådan strukturell genomgång pågår.

Inför en strukturell genomgång inhämtas material och underlag, t.ex. tidsstudier och olika typer av kostnadsunderlag från tandvårdens aktörer. Arbetet med denna genomgång sker vid TLV i tät dialog med branschens intressenter. Arbetsprocess och kalkylering sker på samma sätt som vid beräkningen av de enskilda referenspriserna under genomförandet av tandvårdsreformen vid Socialdepartementet.

Utifrån det arbete, den information och de underlag som inkommer tas en lista fram över behov av justeringar. För de behov där befintligt underlag bedöms ge tillräcklig grund för att vidta åtgärd, justeras dessa inom ramen för det pågående arbetet. De behov där underlag för att vidta åtgärd inte bedöms tillfredsställande, eller där vidare utredning behövs, ska en långsiktig arbets- och tidsplan tas fram.

Referenspriset ska ge patienten rätt ersättning från det statliga tandvårdsstödet och ur konsumentperspektiv fungera som ett jämförelsepris. Det är viktigt att referenspriset följer den verkliga kostnadsutvecklingen inom tandvårdsbranschen för att bibehålla de grundläggande funktionerna. Den strukturella genomgången av referenspriserna innebär en kvalitetssäkring av innehåll och funktion.

Den strukturella genomgången bedöms inte ha någon direkt konsekvens för behandlare och vårdgivare utöver vad den normala, årliga omräkningen av referenspriserna medför.

Den strukturella omräkningen kan medföra ökade kostnader för tandvårdsstödet i form av förändringar i de parametrar som ingår i referenspriskalkylen. Ett exempel kan vara ett höjt ränteläge, som medför att kostnader för investeringar, hyror m.m. ökar. Ett budgetutrymme om 50 miljoner kronor har reserverats för ökade kostnader.

Under hösten 2011 har en inledande dialog med tandvårdens aktörer påbörjats. Under februari till maj månad kommer det huvudsakliga arbetet att utföras. De nya referenspriserna blir i sin helhet publika när föreskriften är tryckt och klar för distribution.

6. Övergångsregler

Konsekvensutredning

Tandvårdsstödet bygger på slutförd åtgärd. De regler som gäller den dag en åtgärd slutförs tillämpas om inte specifika övergångsregler föreskriver annorlunda.

Övergångsregler behövs när ändringar i regelverket rör åtgärder där behandlingen inom samma åtgärd pågår under längre tid. Det kan också behövas när regelverket åtstramas för behandlingar som sträcker sig över tid.

Det behövs inga särskilda övergångsregler för nya referenspriser och karensnivåer i högkostnadsskyddet. De nya beloppen gäller från och med datum för ikraftträdande. Eftersom en övergång sker till nya beloppsgränser i högkostnadsskyddet samtidigt med årets indexjustering av referenspriserna kommer dessa ändringar att vara kända i god tid före ikraftträdandet. Information kan därmed lämnas till patienter som har en pågående behandling.

Däremot bedömer TLV att det finns behov av övergångsregler för några ändringar i ersättningsregler och åtgärdslista.

Föreslagen ändring:

TLV bedömer att övergångsregler är nödvändiga för behandling inom diagnos/ tillstånd 4078, 4471, 5042, 5071 och 5072 eftersom irreversibel behandling kan ha påbörjats innan föreslagna ändringar trätt i kraft.

Konsekvenser:

Patient:

Samtliga ändringar kommer att vara kända i god tid. Behandlare har möjlighet att informera patienterna om konsekvenserna av föreskriftsändringarna och övergångsreglerna och de kan tillsammans planera efter dem. Övergångsreglerna möjliggör att sådan behandling där preparation för tandstödd protetik utförts före ikraftträdandet kan slutföras i enlighet med nu gällande bestämmelser.

Behandlare och företag:

Behandlarna får kännedom om ändringarna i god tid före ikraftträdandet och får genom dessa övergångsregler ytterligare tid att slutföra behandlingar som berörs av dessa ändringar.

Ekonomiska konsekvenser för tandvårdsstödet:

Övergångsreglerna bedöms vara kostnadsneutrala.

IT-stöd:

Ingen påverkan på IT-stöden.

Övergångsregler

1. För behandling inom diagnos/tillstånd 4078 eller 5042 där preparation för tandstödd protetik utförts före ikraftträdandet gäller äldre lydelse, dock längst till och med 30 juni 2013.
2. För behandling inom diagnos/tillstånd 5071 eller 5072 där preparation för tandstödd protetik utförts eller där avtryck tagits för implantatstödd konstruktion före ikraftträdandet gäller äldre lydelse, dock längst till och med 30 juni 2013.
3. För behandling inom diagnos/tillstånd 4471 där preparation för tandstödd protetik inom utbytesåtgärd 921 utförts före ikraftträdandet gäller äldre lydelse, dock längst till och med 30 juni 2013.